

ALMA ČOVIĆ-FILIPOVIĆ
ELMA DURMIŠEVIĆ
NADINA GREBOVIĆ-LEND
AMRA MULOVIĆ
MERIMA OSMANKADIĆ

ANALIZA DISKURSA I KRITIČKA ANALIZA DISKURSA U BOSNI I HERCEGOVINI (1999–2025): BIBLIOGRAFIJA

Alma Čović-Filipović – Elma Durmišević – Nadina Grebović-Lendo –
Amra Mulović – Merima Osmankadić

ANALIZA DISKURSA I KRITIČKA ANALIZA DISKURSA U BOSNI I HERCEGOVINI (1999–2025): BIBLIOGRAFIJA

Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet
Centar za naučnoistraživački rad i stručne aktivnosti (NIRSA)
Centar za bosanski, hrvatski i srpski jezik
Centar za strane jezike

u saradnji sa

Društvom za unapređenje primijenjene lingvistike
u Bosni i Hercegovini (SAALinBiH)

Sarajevo, 2026.

Alma Čović-Filipović, Elma Durmišević, Nadina Grebović-Lendo,
Amra Mulović, Merima Osmankadić

**Analiza diskursa i kritička analiza diskursa u Bosni i Hercegovini (1999–2025):
Bibliografija**

Izdavač

Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet

*Glavna urednica Redakcije za izdavačku djelatnost Univerziteta u Sarajevu –
Filozofskog fakulteta*

Prof. dr. Sabina Bakšić

Za Izdavača

Prof. dr. Adnan Busuladžić, dekan

Recenzenti

Prof. dr. Biljana Mišić Ilić

Prof. dr. Velimir Piškorec

Lektura (bosanski, hrvatski i srpski)

Prof. dr. Elma Durmišević

Lektura (engleski)

Prof. dr. Merima Osmankadić

Dizajn korica

Prof. dr. Alma Čović-Filipović

DTP

Narcis Pozderac

Elektronsko izdanje

ISBN 978-9926-491-75-8

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH
pod ID brojem 69516806

Izdavanje publikacije *Analiza diskursa i kritička analiza diskursa u Bosni i Hercegovini (1999–2025): Bibliografija* finansijski je podržalo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke.

SADRŽAJ

Uvod	4
Članci u časopisima	8
Poglavlja u knjigama / zbornicima	55
Radovi u konferencijskim zbornicima	70
Prikazi knjiga	100
Monografije	101
Doktorski radovi	115
Magistarski radovi	131
Dodatak	146
Članci u časopisima	146
Prikazi knjiga	148
Doktorski radovi	148
Predmetni registar	151
Autorski registar	156
Podaci o autoricama	159

Uvod

Publikacija *Analiza diskursa i kritička analiza diskursa u Bosni i Hercegovini (1999–2025): Bibliografija* nastala je u okviru naučnog projekta koji okuplja lingvistice i lingviste iz Bosne i Hercegovine s ciljem jačanja saradnje među različitim filologijama i istraživačkim tradicijama u oblasti analize diskursa. Zamišljena kao istraživački i orijentacijski alat u oblasti analize diskursa (DA) i kritičke analize diskursa (CDA), svrha ove bibliografije jeste sistematizirati, učiniti vidljivim i kontekstualizirati naučne radove bosanskohercegovačkih autorica i autora koji se bave ovim dvjema, blisko povezanim, ali metodološki raznolikim istraživačkim oblastima.

Iako su DA i CDA danas etablirane i međunarodno prepoznate istraživačke paradigme, njihova produkcija u Bosni i Hercegovini do sada nije bila objedinjena u jednoj tematski specijaliziranoj bibliografiji. Budući da DA i CDA ne pripadaju jednoj filologiji niti su vezane isključivo za lingvistiku, nego se razvijaju na razmeđu lingvistike, društvenih i humanističkih nauka, smatrale smo važnim omogućiti snažnije povezivanje istraživačica i istraživača koji se bave različitim jezicima, ali dijele zajednički interes za diskurs i diskursne prakse.

Ideja za izradu ove bibliografije proizašla je iz saradnje nastavnica Univerziteta u Sarajevu – Filozofskog fakulteta koje izvode nastavu iz oblasti analize diskursa na različitim filološkim odsjecima (anglistika, bosanski, hrvatski i srpski jezik, germanistika i orijentalna filologija). Uprkos razlikama u jezicima, teorijskim okvirima i metodološkim pristupima, zajednički istraživački interes ukazao je na potrebu za sistematičnijim uvidom u uporediva i komplementarna istraživanja u okviru DA i CDA, kao i za jačanjem interfilološke i interdisciplinarne saradnje.

U društvenom i historijskom kontekstu Bosne i Hercegovine, obilježenim ratnim iskustvom, postkonfliktnim procesima, složenim identitetskim strukturama te intenzivnim političkim i medijskim diskursima, analiza diskursa

i kritička analiza diskursa imaju posebno važnu naučnu i društvenu ulogu. One omogućavaju analitički uvid u načine na koje se jezik koristi za konstruiranje značenja, legitimizaciju društvenih odnosa, naturalizaciju ideoloških obrazaca, ali i za njihovo osporavanje. Upravo iz tog razloga smatrale smo važnim mapirati postojeća istraživanja i ponuditi istraživačkoj zajednici alat koji omogućava pregled, poređenje i daljnje teorijsko i empirijsko produbljenje ove oblasti.

Od svojih početaka do danas, analiza diskursa i kritička analiza diskursa prošle su kroz značajne teorijske i metodološke transformacije. Razvoj lingvistike teksta, pragmatike, sociolingvistike i sistemske funkcionalne lingvistike u drugoj polovini 20. stoljeća omogućio je pomak od proučavanja jezika kao apstraktnog sistema ka analizi jezika u njegovim društvenim, kulturnim i komunikacijskim kontekstima. Na tim temeljima razvila se i kritička analiza diskursa, koja dodatno naglašava odnos jezika, moći i društvene nejednakosti.

Kao konsolidirana istraživačka paradigma, CDA formirala se početkom 90-ih godina XX stoljeća kroz radove autora poput Teuna van Dijka, Normana Fairclougha i Ruth Wodak, unutar različitih, ali međusobno povezanih teorijskih pristupa. Uprkos metodološkim razlikama, ove pristupe povezuje interes za prirodnu jezičku upotrebu, razumijevanje diskursa kao društvene prakse te izražena interdisciplinarnost, zbog čega se danas često govori i o kritičkim studijama diskursa (CDS) kao širem pojamovnom okviru.

Savremena istraživanja u okviru DA i CDA obuhvataju niz metodoloških pravaca, uključujući pristupe zasnovane na kognitivnoj i korpusnoj lingvistici, multimodalnu analizu, etnografske metode, kao i novije orijentacije poput pozitivne analize diskursa. Ova metodološka raznolikost potvrđuje da se DA i CDA ne mogu svesti na jedinstven analitički model, već predstavljaju dinamično i otvoreno istraživačko polje u kojem različiti pristupi koegzistiraju i međusobno se nadopunjuju.

Razvoj analize diskursa u lingvistici njemačkog govornog područja, koja se u ovom kontekstu etablirala pod nazivom diskursna lingvistika, usko je povezan s tradicijom lingvistike teksta, pragmatike i historijske semantike, kao i s ranim recepcijama Foucaultovog pojma diskursa. Od 90-ih godina prošlog stoljeća diskursna lingvistika profilira se kao samostalno istraživačko polje koje diskurs razumijeva kao historijski, društveno i kulturno utemeljen proces proizvodnje značenja, pri čemu se poseban naglasak stavlja na empirijsku,

deskriptivnu analizu jezičnih obrazaca, semantičkih struktura i argumentacijskih topika. Ključni doprinosi dolaze iz radova autora poput Dietricha Bussea, Jürgena Spitzmüllera, Inga Warnkea i Martina Wengelera, čiji su pristupi (npr. historijska semantika, diskursna semantika, DIMEAN-model i topološka analiza) značajno utjecali na teorijsko i metodološko oblikovanje diskursne lingvistike. U savremenim istraživanjima naglašava se interdisciplinarnost, empirijska utemeljenost i povezanost diskursne lingvistike s korpusnim, kognitivnim i kulturnolingvističkim pristupima, a primjetan je i odmak od strogog podvajanja na deskriptivni i kritički pristup.

Pri izradi *Bibliografije* urednice su se, usljed ograničenih personalnih i vremenskih resursa, opredijelile za otvorenu i fleksibilnu strukturu, dajući prednost obuhvatnosti nad strogo normiranom klasifikacijom. Kategorizacija bibliografskih jedinica ima heuristički karakter i treba se razumjeti kao orijentacijski okvir, a ne kao konačna ili isključiva tipologija. Osnovni kriteriji za uvrštavanje radova odnose se na autorice i autore iz Bosne i Hercegovine zaposlene na domaćim univerzitetima, institutima i naučnim ustanovama, kao i na slobodne istraživačice i istraživače s mjestom boravka u Bosni i Hercegovini, pri čemu radovi mogu biti objavljeni i van granica zemlje.

Bibliografija obuhvata radove nastale u Bosni i Hercegovini u periodu od 1999. do 2025. godine, počevši od pionirskih radova Marine Katnić-Bakaršić i Snežane Bilbije, pa sve do savremenih istraživanja. U njoj su radovi na svim jezicima na kojima se u Bosni i Hercegovini piše i objavljuje, uključujući naučne članke, monografije, poglavlja u zbornicima, kao i diplomatske, magistarske i doktorske radove nastale pod mentorstvom bosanskohercegovačkih nastavnica i nastavnika. Bibliografske jedinice organizirane su abecedno prema vrsti publikacije i godini izdanja, a gdje god je to bilo moguće, uz njih su navedeni i sažeci, koji omogućavaju bržu orijentaciju u predmetu, metodološkom okviru i istraživačkim ciljevima pojedinih radova. Na taj način bibliografija ne predstavlja samo popis literature, nego i istraživački i pedagoški resurs.

Urednički tim *Bibliografije* započeo je prikupljanje bibliografskih jedinica neposredno nakon održavanja naučnog skupa *Analiza diskursa i kritička analiza diskursa u Bosni i Hercegovini* (Sarajevo, 27–28. 9. 2024), a bibliografski podaci prikupljeni su putem saradnje s učesnicama i učesnicima skupa, kao i dodatnim pregledom relevantnih časopisa, zbornika i bibliografija zaposlenica i zaposlenika na filološkim i lingvističkim katedrama u Bosni i Hercegovini.

Ova bibliografija ne pretendira na konačnost, nego predstavlja početnu, radnu verziju koja će se u budućnosti dopunjavati i ažurirati u skladu s razvojem discipline i dostupnošću novih podataka.

Iako digitalni formati omogućavaju brzu pretragu i širu dostupnost, urednice su se svjesno opredijelile, pored digitalnog, i za štampano izdanje *Bibliografije*, smatrajući da takav oblik osigurava veću trajnost, preglednost i institucionalnu vidljivost ove publikacije. Nadamo se da će ova bibliografija poslužiti kao vrijedan resurs za istraživačice i istraživače, studentice i studente, kao i za sve zainteresirane za analizu diskursa i kritičku analizu diskursa u Bosni i Hercegovini, te potaknuti daljnja istraživanja, saradnju i umrežavanje unutar ove istraživačke zajednice.

Na kraju, zahvaljujemo svim autoricama i autorima koji su svojim bibliografskim podacima i sažecima doprinijeli realizaciji ovog projekta i time značajno olakšali urednički rad.

Sarajevo, april 2026.

Urednice

Prof. dr. sc. Alma Čović-Filipović

Prof. dr. sc. Elma Durmišević

Mr. sc. Nadina Grebović-Lendo

Prof. dr. sc. Amra Mulović

Prof. dr. sc. Merima Osmankadić

Članci u časopisima

1. Avdagić, K. and Džanić, M. (2023). 'Power relations through the prism of critical discourse analysis and systemic functional grammar', *ExELL (Explorations in English Language and Linguistics)*, 11(1), pp. 63-98.

Sažetak: The paper aims to evaluate the role of language in a specific socio-political context. It offers a critical approach and evaluation of the political statements of the European Union representatives regarding the process of the accession of Bosnia and Herzegovina to the European Union. The focus of the linguistic investigation is on the identification of language structures that participate in the development of communicative models that enable the establishment of power relations between participating entities. The linguistic data is obtained through systemic functional grammar and evaluated using critical discourse analysis.

Ključne riječi: systemic functional grammar; critical discourse analysis; pre-supposition; power relations; ideology

2. Avdagić, K. (2020). 'Critical discourse analysis of discourse features of the High Representatives in Bosnia and Herzegovina', *saZnanje*, 2, pp. 105-121.

Sažetak: The paper focuses on the role of language in a specific socio-political context. It offers a critical approach regarding the representation of political actors in Bosnia-Herzegovina (BiH) in press releases of the Office of the High Representative in BiH, for the period 2006-2011. The aim of the linguistic examination is to analyse the notion of the power imbalance between different actors and ideology which is subtly interwoven in the investigated discourse. There are three stages of analysis in the process of linguistic investigation. In the first stage of analysis, the linguistic investigation is carried out by the means of

language tools provided by systemic functional grammar. At this stage, the text is analysed at three different levels: ideational, interpersonal, and textual. In the second stage, the logogentic patterns, which emerge as a result of the lexico-grammatical investigation, are further sifted by the analytical framework of critical discourse analysis. In the final stage of the investigation, the text, which is comprehended as a structure realized by clauses, undergoes a pragmatic investigation of presuppositions. The paper shows that the proposed threefold investigation of the text enables the deconstruction of the meaning of the text and at the same time provides an insight into the nature of the relationship between different actors involved in the discourse.

Ključne riječi: systemic functional grammar; critical discourse analysis; presupposition; the notion of power; ideology

3. Avdagić, K. (2022). 'CDA perspective on the representation of political actors in BiH in the political discourse of the EU representatives in BiH', *saZnanje*, 3, pp. 272-287.

Sažetak: The aim of the paper was to conduct Critical Discourse Analysis of political discourse of three High Representatives stationed in Bosnia and Herzegovina for the period 2006-2010. In order to carry out the envisaged analysis, the key tool for language description was Systemic Functional Grammar. The theory elaborates significance of language in everyday life and its role in the construction of meanings. The analytical framework for CDA consisted of three stages: description, interpretation and explanation. The paper shows that CDA approach to language analysis and SFG descriptive language tools provide a valuable platform for investigations of language in context. The findings highlight different communicative models which emerge as a result of lexico-grammatical choices that political actors make in specific contexts and under specific circumstances.

Ključne riječi: critical discourse analysis; systemic functional grammar; experiential meaning; interpersonal meaning and textual meaning

4. Babić, M. (2019). 'O osobinama epistolarnog diskursa u pismima vojnika i logoraša iz Prvog svjetskog rata', *Srpski jezik*, 24, pp. 201-219.

Sažetak: U radu se sa strukturno-stilističkog i pragmatičkog aspekta analizira lična prepiska srpskih vojnika, ratnih zarobljenika koji su se tokom Prvog svjetskog rata našli u logorima Austrougarske monarhije, kao i Srba austrougarskih vojnika koji su pobjegli u Srbiju ili u Rusiju, ili su tamo zarobljeni. Korpus – koji predstavlja zbirka *Srpska pisma iz Svetskog rata 1914–1918*, što ga je sakupio i objavio V. Pandurović (2014) – karakterističan je po tome što su u njemu pisma različitih adresanata objedinjena nastankom u istim društvenim okolnostima i istim tematskim krugom, te oblikuju za dato vrijeme i date pojave univerzalno-objektivnu sliku svijeta i kada su pojedinačno intimne prirode. Pogled na svijet u okviru tako formiranog ciklusa ne uspostavlja se u dijalogu na relaciji govornik – sagovornik, nego u polifonijskom dijalogu glasova, svijesti i tački gledišta različitih adresanata koji neposredno doživljavaju situaciju koju u formi pisama oblikuju. Zato se u analizi deskriptivno-strukturalnom metodom, uz uplitanje i kognitivno-konceptualne, izdvajaju tipični diskurs-markeri i tumači njihova struktura i značenja u širem sociokulturnom i tematskom krugu – u kome se izdvajaju i konceptualizuju toposi zarobljenika, porodice, braka i patriotizma.

Ključne riječi: jezik; komunikativna funkcija; diskursna analiza

5. Babić, Ž. (2023). 'Addressing truth values in written corpora – A B&H case study', *Filolog*, 14(27), pp. 19-45.

Sažetak: Rad se bavi pojmom istine (istinitosti) unutar pisanog korpusa medija, tačnije triju bosanskohercegovačkih dnevnih novina. Usmjeren na istraživanje kompjuterski dostupnih onlajn članaka objavljenih u tri izabrana vremenska okvira, rad se usredsređuje na narative koji sadrže ključnu sintagmu "Alen Šeranić" i predstavljanje vrijednosnih koncepta istine i povjerenja koji su pronađeni unutar korpusa u kome se nalazi i izabrana ključna sintagma i primjera vrijednosti koje se nalaze u vijestima. Rezultati istraživanja pokazuju da se odnos prema istraživanoj ključnoj sintagmi mijenja u skladu sa vremenskim okvirom u kome je ona korišćena, kao i u skladu sa geografskim područjem na kome se nalazi izdavač.

Ključne riječi: vrijednosni koncepti; vijesti; istina; povjerenje

6. Babić, Ž., Muhić, E. and Tica, D. (2021). 'Coronavirus discourse of uncertainty in the guise of reassurance: We stand together only when we do not stand apart', *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 9(3), pp. 409-420.

Sažetak: Novi komunikativni modaliteti u vezi sa koronavirusom predstavljaju sveprisutne i neprestano prilagodljive sisteme novog normalnog stanja duha i življenja. Usredsređivanjem na specifičnosti pronađene u korpusu tri vodeća bosanskohercegovačka dnevna lista, rad pokušava da prevlađujući teorijski uvid spoji u mješavinu konceptualnih i kritičkih teorija jezika. Težište rada je dvostruko. Prvo, rad je usmjeren na provjeru izabranih teorijskih stavova o jezičkim korpusima. Drugo, rad ima za cilj da uspoređi korišćenje pojmova *zajedništvo* i *odvojenost* u bosanskohercegovačkom društvu, promatrajući ih kroz prizmu novinskih izvještaja o koronavirusu. Rezultati korpusne analize sugerišu da je ipak moguće povući granicu između ovih pojmova u skladu sa specifičnim geografskim područjima iz kojih se crpe podaci.

Ključne riječi: diskurs; zajedništvo; odvojenost

7. Berberović, S. and Mujagić, M. (2017). 'A marriage of convenience or an amicable divorce: Metaphorical blends in the debates on Brexit', *ExELL (Explorations in English Language and Linguistics)*, 5(1), pp. 1-24.

Sažetak: The paper investigates the interaction of conceptual blending and conceptual metaphor in producing figurative creativity in discourse. The phenomenon of figurative creativity is defined by Kövecses (2005) as creativity arising through the cognitive mechanisms of metonymy, metaphor, and blending. Specifically, the paper examines the use of creative figurative language in the British public discourse on the topic on Brexit. The aim of this paper is to show that conventional metaphors can be creatively stretched through conceptual blending, producing instances of creative figurative language. Specifically, applying blending theory, we will analyse innovative conceptual blends, motivated by the conventional MARRIAGE/DIVORCE metaphor. In addition, the paper also examines the way in which creative figurative language produced in metaphorical blends provides discourse coherence at intertextual and intratextual levels.

Ključne riječi: blending theory; cognitive metaphor theory; metaphorical blends; figurative creativity; intertextual coherence; intratextual coherence; the MARRIAGE/DIVORCE metaphor

8. Berberović, S. (2013). 'Magic tricks with race cards: Conceptual integration theory and political discourse', *Jezikoslovlje*, 14(2-3), pp. 307-321.

Sažetak: The paper examines the use of creative figurative language in American political discourse. In particular, the paper focuses on the use of the expression to play the race card and the creative figurative language motivated by the use of this expression in the contemporary American political discourse. The aim of this paper is to show that conventional metaphors can be creatively stretched through conceptual blending, producing instances of creative figurative language which contributes to achieving different discourse goals and discourse coherence. Specifically, applying conceptual integration theory, the paper analyzes innovative conceptual blends, motivated by the conventional CARD GAME metaphor, which are used to achieve different discourse goals. In addition, such creative metaphorical blends also provide discourse coherence at the intertextual level.

Ključne riječi: conceptual metaphor; conceptual blending; political discourse; discourse goals; intertextual coherence

9. Bilbija, S. (2002). 'Evropski engleski u evropskom protektoratu', *Srpski jezik*, 7(1-2), pp. 463-470.
10. Bilbija, S. (2009). 'What will the OHR discourse be remembered by?', *Belgrade English Language and Literature Studies (BELLS)*, 1, pp. 97-109.

Sažetak: The main objective of this paper is to give an overview of linguistic properties of the political discourse produced by the Office of the High Representative (the OHR) in post-Dayton Bosnia. The paper concerns itself with morphological idiosyncrasies, syntactic choices, semantic presuppositions and kinds of metaphors contributing significantly to the promotion of the OHR ideology.

Ključne riječi: political discourse; OHR; ideology

11. Brkan, S. (2021). 'Diskurzivna konstrukcija vladavine rimskih careva Augusta i Nerona kod Svetonija', *JEH (Journal of Education and Humanities)*, 4(1), pp. 18-45.

Sažetak: Predmet istraživanja ovoga članka bit će analiza primjene dva savremena lingvistička pristupa na antičkom tekstu. Radi se o sistemskoj funkcionalnoj lingvistici (SFL) M. Hallidaya i kritičkoj diskursnoj analizi (CDA) kroz čije ćemo obrasce analizirati Svetonijev prikaz dva rimska cara: Augusta i Nerona. Budući da je jezik snažna poveznica između SFL-a kao lingvističkog pristupa i CDA, pokreta koji objedinjuje više različitih disciplina, pa i lingvističkih, usmjerenih na društvene promjene, ovim člankom pokušat ćemo rasvijetliti ulogu, povezanost i učinkovitost SFL-a i CDA u biografskom prikazu ličnosti. Kritička diskursna analiza jezik definira kao društvenu praksu, bitnu komponentu kreiranja društvenih odnosa i njihovog mijenjanja; stoga je ona fokusirana na jezik u upotrebi – diskurs, te ga analizira u okviru šireg društvenog, političkog, historijskog, kulturološkog i bilo kojeg drugog konteksta u okviru kojeg se on ostvaruje. Tome u velikoj mjeri doprinosi SFL koja svoju teoriju temelji na svrsi jezika i jezičkim izborima autora. Analiza će biti usmjerena na kreiranje prikaza porijekla i vojno-političkih ličnosti ova dva rimska cara na temelju tranzitivnih struktura koje je autor koristio; promatrat ćemo autorove izbore i primjenu leksičkih i gramatičkih sredstava, kao i njihovo kombiniranje kroz dva biografska razdoblja. Analizom tekstova kroz obrasce tranzitivnosti SFL-a pokazat ćemo da percepcija Augustove i Neronove ličnosti kakvu danas imamo ne ovisi samo o njima samima niti o njihovim postignućima, nego o načinu na koji ih je autor predstavio putem vlastitih leksičko-gramatičkih izbora i njihovih kombinacija. Diskurzivna analiza pokazat će da je objektivnost u prikazu njihovih likova samo privid jer cjelokupna slika ovisi o namjeri autora da ih prikaže na određeni način, čime utiče na kreiranje percepcije samih čitalaca.

Glavne riječi: sistemska funkcionalna lingvistika; kritička diskursna analiza; tranzitivnost

12. Brkan, S. (2021). 'Retorička moć uvjeravanja u Ciceronovom govoru *Pro Milone (Za Milona)*', *Acta Illyrica: Godišnjak Udruženja BATHINVS*, 5, pp. 99-116.

Sažetak: Govorništvo je u antičkom Rimu bilo specifična vrsta diskurzivne konstrukcije kojom su se oblikovala, prezentirala i interpretirala konkretna djela pojedinaca, a potom izlagala kritici. U ovisnosti o perspektivi govornika, branitelja ili tužitelja, diskurzivne strategije su usmjeravane na legitimizaciju ili delegitimizaciju konkretnog čina. Riječi i mudri postupci vještog govornika, po čemu je Ciceron bio iznimno čuven, ponekad su bili moćni, gotovo kao i oružje; nisu samo razotkrivali namjere i ciljeve sudionika u datoj situaciji, nego su, uključujući kontekst zbivanja, davali jasnu društveno-političku sliku tadašnjega Rima. Ovaj članak daje jednu od mogućih metoda analiziranja Ciceronovog govora sastavljenog za odbranu Milona, rimskog uglednika, optuženog za ubistvo aristokrate Klodia Pulhera. Temelji se na DH (diskurzivno-historijskom) pristupu R. Wodak i M. Reisigla. Radi se o kvalitativnoj analizi usmjerenoj na lingvističku konstrukciju odbrane optuženika unutar institucionalnog okvira suđenja. Analiza će pokazati da su diskurzivne konstrukcije nastale pod utjecajem specifičnih društvenih faktora, u ovome slučaju političkog okruženja u Rimu, ideoloških opredjeljenja govornika i glavnih sudionika rasprave, Milona i Pulhera, njihovih političkih uloga i stepena formalnosti. Teorijski okvir rada je kritička analiza diskursa.

Ključne riječi: persuazivnost; argumentacija; kritička analiza diskursa

13. Brkan, S. (2022). 'Forme i funkcije zapovjednih načina u Ciceronovim *Pismima*', *Acta Illyrica: Godišnjak Udruženja BATHINVS*, 6, pp. 39-60.

Sažetak: U usmenoj i pisanoj komunikaciji koristimo različita lingvistička sredstva kojima drugom sudioniku/sudionicima govorimo ili tražimo od njih da učine nešto. Tada najčešće posežemo za imperativom mada u različitim jezicima postoje i različiti načini da se postigne cilj, tj. da se namjera ili zahtjev pošiljatelja poruke realizuje. U latinskom jeziku, pored imperativnog, postoji i konjunktivni način čijim sadržajem izričemo zapovijed, zabranu ili zahtjev, ali i sugestiju, želju, molbu, savjet, poticanje da primatelj poruke izvrši neki čin. Navedeni sadržaji mogu se iskazati i upotrebom prezenta (Ti sada šutiš.) ili futura (Sutra ćeš poći u biblioteku.), ali i nekim perifrastičnim oblicima (Ovaj posao valja završiti.). Forma, dakle, ne odgovara uvijek očekivanom sadržaju, odn. jedan sadržaj može biti iskazan putem različitih formi. Ovaj članak

usmjeren je na promatranje i analiziranje različitih formi i funkcija zapovjednih načina koje Ciceron koristi u svojim pismima, a onda i na njihovu klasifikaciju prema tome koje od njih prevladavaju u pojedinačnim skupinama pisama. Pored toga, budući da u odabranim primjerima nailazimo na višeznačne zapovjedne oblike čije su funkcije uvjetovane različitim pragmatičkim parametrima i kontekstualnim okvirima, cilj je također ukazati i na važnost konteksta i njegovih elemenata, pogotovo društveno-političkog, kulturološkog, historijskog okruženja i uloga sudionika pri odabiru, upotrebi i interpretaciji naredbenih oblika.

Gljučne riječi: naredba; sugestija, poticanje

14. Brkan, S. (2023). 'Kolektivna agentivnost i toposi u funkciji gradnje rimskog nacionalnog i nadnacionalnog identiteta u historiografskom narativu V. Paterkula', *Acta Illyrica: Godišnjak Udruženja BATHINVS*, 7, pp. 85-108.

Sažetak: Jezik kao lingvistička manifestacija vanjezičkih iskustava često je u funkciji stvaranja i izražavanja društvene nejednakosti. Pored toga što sudionici jednoga društvenoga realiteta gotovo nikada nisu društveno jednaki, a to znači da neko ima moć nad drugima, lingvistička preslika tih odnosa uvijek polazi od autora koji ima moć kontroliranja konteksta; praktični instrumentarij su njegovi vlastiti leksički i gramatički izbori kao i njihovo svjesno i ciljano kombiniranje. Ovaj rad fokusirat će se upravo na uočavanje i izdvajanje, analizu i interpretaciju autorskih izbora V. Paterkula u okviru kolektivne agentivnosti i toposa kojima se rimski nacionalni identitet gradi, a potom i pozicionira kao nadmoćan nad identitetima naroda s kojima su Rimljani dolazili u dodir. Iako autorima iz I st. n. e. jezičke strategije kojih ćemo se u ovome radu dotaknuti nisu bile dostupne, budući da prije 20. stoljeća nisu bile niti opisane niti definirane, oni su ih u svome spontanom pisanju posve nesvjesno koristili; stoga i ovi tekstovi, kao i savremeni, podliježu lingvističkoj analizi, interpretaciji i kritici upravo po smjernicama savremenih jezičkih kriterija. Rad će ponuditi jednu od mogućih metoda analize konstruiranja nacionalnog i nadnacionalnog identiteta jednoga naroda u historiografskom diskursu; analiza će se temeljiti na diskurzivnim strategijama i makrostrategijama koje nudi diskurzivno-historijski pristup te na empirijskim podacima objedinjenim u tabelarnim

pregledima. Neizostavan dio analize bit će i kritika analitičara koja polazi od demokratskih normi, ljudskih prava i kriterija racionalne argumentacije iz današnjeg vremenskog, kulturološkog i političkog konteksta jer svrha kritičkih studija diskursa i jeste razotkriti i ukazati na to kako se dominacija, tj. zloupotreba društvene moći i nejednakost realizuju i reprodukuju u tekstu i govoru, ali i na to kako im se suprotstaviti u društvenom i političkom kontekstu (Van Dijk, 2001: 352).

Ključne riječi: diskurzivne strategije; kolektivna agentivnost; toposi

15. Čović-Filipović, A. (2013). 'Metodološki instrumentarij u istraživanju propagandne dimenzije jezika u štampi', *Primenjena lingvistika*, 14, pp. 14-28.

Sažetak: U predstavi prosječnog konzumatora masovnih medija isti u prvoj liniji stoje u funkciji informisanja šire javnosti, tj. prenose informacije o onome što je izvan dometa neposredne spoznaje medijskog korisnika. Da mediji, međutim, nisu samo odraz realnosti, već da mogu igrati fundamentalnu ulogu u konstituisanju stvarnosti, a time i u oblikovanju svijesti i stavova svojih konzumenata, činjenica je koje mnogi čitaoci, gledaoci ili slušaoci često nisu ni svjesni. U radu se stoga želi prikazati mogući metodološki instrumentarij za lingvističko istraživanje jezika u štampanim medijima s posebnim osvrtom na njegovu propagandnu dimenziju.

Ključne riječi: propaganda; štampa; historijski diskurs

16. Čović-Filipović, A. (2016). 'Jezične strategije izražavanja afektivnosti u diskursu o Sarajevskom atentatu', *Primenjena lingvistika*, 17, pp. 137-149.

Sažetak: Manifestacije emocionalnosti u jezičkoj upotrebi općenito, a u političko-medijskoj konkretno, dugo su bile marginalno područje lingvističkih istraživanja. Nove spoznaje kognitivne nauke su, međutim, dovele do "emocionalnog preokreta" i svojevrzne renesanse emocionalnosti u naučnim istraživanjima. U ovom radu se na primjeru historijskog diskursa o Sarajevskom atentatu istražuje emocionalna strana persuzije i jezička sredstva koja čine emocionalni potencijal ovog diskursa. Teoretski okvir za ovaj rad čine kognitivna teorija emocija, lingvistička analiza diskursa, medijska lingvistika te politolingvistika.

Ključne riječi: jezičke strategije; afektivnost u jeziku; Sarajevski atentat

17. Ćemalović-Dilberović, E. (2012). 'Javni diskurs Alije Izetbegovića (na primjeru govora *Povratak na čelo stranke*)', *Istraživanja: Časopis Fakulteta humanističkih nauka*, 7, pp. 53-62.

Sažetak: U radu se daje jezički osvrt na javni diskurs Alije Izetbegovića na primjeru (usmenog) govora pod naslovom *Povratak na čelo stranke*. S obzirom na to da je javni diskurs Alije Izetbegovića zauzimao važno mjesto u sveukupnom bosanskohercegovačkom javnom diskursu, te značajno koncipirao i javni diskurs na svjetskoj političkoj sceni, pred istraživačem se postavilo nekoliko izazovnih pitanja u vezi s osnovnim karakteristikama Izetbegovićevog javnog diskursa u određenom društvenom kontekstu, i to, prije svega, koji jezički i nejezički diskursni elementi učestvuju u izgradnji Izetbegovićevog javnog diskursa i kakva je njihova kontekstualna funkcija. Zanimljiva je činjenica da njegovi govori nisu podvrgnuti ozbiljnijoj naučnoj valorizaciji, bez obzira na to što je publicirano više sakupljenih govora i intervjua. Zadatak autoricinog rada nije da sazna prirodu razloga zbog kojih se nije pristupilo valjanijoj lingvističkoj, sociološkoj, psihološkoj i ostalim analizama Izetbegovićevih govora, već da ukaže na osobitosti jednog diskursa koji je značajno koncipirao identitetsku sliku Bosne i Hercegovine u datom vremenu i koji su vanlingvistički faktori utjecali na njegovu jezičku formu.

Ključne riječi: javni diskurs; Alija Izetbegović; identitet

18. Ćemalović-Dilberović, E. (2015). 'Diskurs islamofobije – Realija medijskog diskursa?', *Književni jezik*, 26(1-2), pp. 165-172.

Sažetak: U ovom radu nastoji se ukazati na diskurzivne jezičke i nejezičke elemente medijske informacije koja se u diskurzivnoj memoriji medijskog prostora sve jasnije oblikuje kao novi vid diskursa – diskurs islamofobije. Upravo zbog svoje složenosti i heterogenosti, posebno u vremenu dinamičnih društvenih zbivanja, diskurs medijske informacije predstavlja zanimljiv znanstveni prostor za ispitivanje odnosa između jezičkih sredstava upotrijebljenih za ostvarenje određenih komunikacijskih ciljeva i kulturoloških, historijskih i drugih vanjezičkih diskurzivnih produkata koji u interakciji stvaraju stavove, mišljenja i mentalne slike sudionika.

Ključne riječi: javni diskurs; medijski diskurs; analiza diskursa; konotacija; ideologemi; islamofobija; semantika

19. Ćurković, A. (2022). 'Linguistik der öffentlichen Kommunikation am Beispiel der Flüchtlingskrise', *saZnanje*, 3, pp. 328-335.

Sažetak: Das Ziel dieser Arbeit ist es herauszufinden, wie Sprache funktioniert und welche Formen sie im Bereich der öffentlichen Kommunikation hat. Die Besonderheit öffentlicher Kommunikation in der modernen Gesellschaft spiegelt sich in mehreren Sprachstrategien wider, wie in der Verwendung von Metaphern und Symbolen, politisch korrekter Sprache oder Euphemismen, Dysphemismen, (Um-)Benennung und Modifikation bestehender Namen, Toponyme. Solche sprachlichen Phänomene in der Kommunikation sind zunehmend Gegenstand zeitgenössischer semantischer, pragmalinguistischer, soziolinguistischer und Diskursforschung. Öffentliche Kommunikation hängt mit der Sprachpolitik in einem bestimmten Kontext zusammen und umfasst somit die soziale Überwachung, Zensur und normierte soziale Situationen. Der Beitrag analysiert drei Texte zum Thema Flüchtlingskrise, die in unterschiedlichen (Medien-) Kontexten stehen. Hierbei wird angenommen, dass singuläre Texte immer Teil eines größeren sprachlich-kommunikativen gesellschaftlichen Kontextes sind, den man dann als Diskurs begreifen kann.

Ključne riječi: öffentliche Kommunikation; Metaphern; Symbole; Euphemismen; Flüchtlingskrise

20. Dolić, B. and Blažeka, Đ. (2018). 'Diskursne i pragmatičke oznake u mjesnome govoru Skokova', *Studia Slavica Savariensia*, 1-2, pp. 56-71.

Sažetak: U ovom radu bavit ćemo se proučavanjem signala diskursne strukture (fatički indikatori, konektori i poštapalice) te indikatorima govornikove intencije (modifikatori) u jednome mjesnom govoru sjeverozapadne Bosne, točnije Cazinske krajine. Pokazat ćemo kako govornici datoga mjesnog govora započinju ili pak privode kraju konverzaciju, kako povezuju diskursne dijelove, na koji način uvode digresije, koji su jezički paraziti najzastupljeniji u njihovoj upotrebi jezika te kojim riječima jačaju ilokutivnu komponentu svoga iskaza, odnosno iskazuju stav prema propoziciji svoga ili tuđega iskaza pretendirajući da time

postignu određeni učinak kod sugovornika. Kao takav, ovaj rad predstavlja sintezu triju lingvističkih disciplina: diskursne analize, pragmatike i dijalektologije.

Ključne riječi: interakcija; diskursne oznake; pragmatičke oznake; mjesni govor

21. Dolić, B. (2015). 'Uloge diskursnih oznaka u naučnome funkcionalnom stilu', *Lingua Montenegrina*, 16, pp. 21-40.

Sažetak: Diskursne oznake su jezički entiteti koji premda integrirani u (gramatičko) ustrojstvo rečenice i (obavijesno) ustrojstvo iskaza u njima ipak ne uzimaju učešće – nemaju status rečeničnih članova i ne utiču na istinosne uslove iskaza tako da se njihovim reduciranjem neće narušiti gramatičnost rečenice niti išta oduzeti od propozicijskog sastava iskaza. Takvo što je moguće zato što u službi diskursnih oznaka dolaze nedeklinabilne i uglavnom permutabilne jezičke jedinice sa čitavim spletom potencijalnih značenja, koja se aktualiziraju u različitim kontekstima s tim da u svakom od njih zadobivaju instruktivni (tj. proceduralni) predznak. Drugim riječima, diskursne oznake ne otkrivaju svoju svrhu na sintaksičkom i semantičkom planu jer one dolaze sa jedne više, diskursne razine, na kojoj vrše funkciju označavanja (svojim pojavljivanjem naznačuju ko/n/tekstualnu uključenost njihove neposredne okoline i ukazuju na mogućnost njezine interpretacije). Osim te primarne one obnašaju mnoštvo sekundarnih funkcija, koje se mogu sagledavati iz različitih lingvističkih perspektiva pa i stilističke, što je slučaj u ovome radu. Mi, naime, imamo namjeru sagledati i opisati ulogu diskursnih oznaka u strukturiranju, argumentiranju i prezentiranju naučnih ideja.

Ključne riječi: diskursne oznake; naučni stil; organizacija; subjektivnost; argumentacija

22. Dolić, B. (2017). 'Jezički indikatori rodних stereotipa u animiranome diskursu – *Peppa Pig*', *Pismo*, 15, pp. 20-42.

Sažetak: S izgradnjom rodnog identiteta a ujedno i usvajanjem rodnih stereotipa počinje se već u ranom djetinjstvu posredstvom brojnih faktora, između ostalog i medija, koji redovno učestvuju u internalizaciji određenih – pa i rodnih – ideologija, a općepoznato je da u vidu crtanog filma zauzimaju centralno mjesto u životu djeteta predškolskog uzrasta.

U ovome radu prezentirali smo rezultate kritičke analize originalnog i prijevodnog diskursa planetarno najgledanije animirane serije novije produkcije “Peppa Pig” (koja prikazuje raznorazne zgode i nezgode antropomorfnog ženskog praseta, njene porodice i vršnjaka, a namijenjena je mališanima u dobi 1–3 godine), koji podrazumijevaju identificiranje nedvojbenih signala dekonstrukcije postojeće i konstrukciju nove rodne ideologije, koja će obilježiti muškarce kao inferiorne nosioce stereotipa te identificiranje tipičnih jezičkih sredstva kojim se to nastoji postići.

Ključne riječi: rodni stereotipi; animirani diskurs; kritička analiza diskursa; lingvistički obrazac

23. Džanić, M. (2007). ‘Pragmatic properties of idiom modifications in the language of advertising,’ *Jezikoslovlje*, 8(1), pp. 45-59.

Sažetak: The language of print advertising abounds with pragmatically-motivated phraseological units (PUs) such as: idioms, metaphors, slogans, proverbs, etc. In order to draw the reader’s attention, advertisers exploit the pragmatic potential of PUs. The paper explores the various interpretations of meaning as well as the use of idiom modifications (as a group of PUs) in the advertising discourse, primarily via pragmatic devices such as presuppositions and implicatures.

Ključne riječi: advertising; pragmatic principles; phraseology; idiom modifications; presupposition; implicature

24. Džanić, M. (2013). ‘The semiotics of contemporary advertising messages: Decoding visuals,’ *Jezikoslovlje*, 14(2-3), pp. 475-485.

Sažetak: Within the discourse analysis, semiotics identifies how signs are used to represent something. In the discourse of advertising it can be a wish, a need, a desire or a worry to be solved, for instance. In this sense, the paper deals with the switch from denotative to connotative meanings of contemporary ads. The approach is based on the assumption that communication is achieved via decoding and encoding messages. The connotative meaning represents the overall message about the meaning of the product which the ad is creating by the use of the image (e.g. the photographed model). The ad functions by showing us a sign with easily readable mythic meaning (e.g. the photographed model is a sign for feminine beauty) as well as by placing this sign next to another,

potentially ambiguous, sign (e.g. the name of the perfume) (Barthes 1972).

Ključne riječi: semiotics; print ads; denotation; connotation; images; decoding

25. Džanko, M. (2025). 'The Bosnian discourse marker *pa* in answer sequences to wh-questions in doctor-patient interaction: A conversation analysis perspective', *Društvene i humanističke studije (DHS)*, 10(1), pp. 89-110.

Sažetak: The study examines the function of the turn-initial Bosnian discourse marker *PA* in patients' responses to doctors' wh-questions during the history-taking phase. In addition to being one of the least researched discourse markers in Bosnian, Croatian, and Serbian, *PA* has primarily been analyzed through written sources. This paper, however, draws on naturally occurring data, opening new possibilities for analyzing its use across different sequential environments within the institutional setting of medical interactions. Using the framework of Conversation Analysis, and particularly the concepts of progressivity and type-conformity (Schegloff 2007), I demonstrate that *PA* facilitates a subjective yet relevant response to wh-questions about patients' symptoms. It is not only reactive, but also plays a role in structuring sequences and exhibits a forward-looking function. Moreover, its placement before type-conforming answers signals an interactional phenomenon related to patients' epistemic self-positioning of patients during the history-taking phase. This analysis is based on a corpus consisting of 20 audio-recorded conversations between Bosnian hospital physicians and their patients.

Ključne riječi: discourse marker; conversation analysis; progressivity; epistemic positioning; Bosnian language

26. Džanko, M. (2019). 'Ti i/ili Vi u oslovljavanju pacijenata. Kontrastivna analiza u njemačkom i bosanskom jeziku', *Društvene i humanističke studije (DHS)*, 9, pp. 149-173.

Sažetak: Dosadašnje kontrastivne studije fenomena zamjeničkog oslovljavanja u njemačkom i bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (do devedesetih srpskohrvatskom) pokazale su kompleksnost ovog jezičkog, ali i društvenog fenomena (Rathmayr 1992, Betsch/Berger 2009,

Schlund 2009). Predmet analize ovog kontrastivnog rada je oslovljavanje pacijenata zamjениčkim formama u autentičnoj institucionalnoj komunikaciji između ljekara i pacijenta. Glavni cilj ovog rada je utvrditi i uporediti forme oslovljavanja pacijenata u njemačkom i bosanskom jeziku, kao i analizirati njihove interaktivne funkcije. Korpus je sastavljen od 44 snimljena i transkribirana razgovora njemačkih i bosanskih ljekara i pacijenata. Materijal je analiziran metodom lingvističke analize razgovora. Analiza bosanskog korpusa je pokazala da ljekari prilikom oslovljavanja pacijenata koriste nekoliko formi oslovljavanja kao što su: T-zamjenica, V-zamjenica i naizmjenično korištenje obje zamjenice u razgovoru sa istim pacijentom (tzv. switching). U njemačkom korpusu je upotreba T-zamjenice, tj. naizmjeničnog korištenja dviju formi oslovljavanja registrirano u slučaju samo jednog ljekara. Za razliku od njemačkog jezika, oslovljavanje bosanskih pacijenata je neformalnije, a u ovisnosti o kontekstu određene forme zamjениčkog oslovljavanja prevazilaze funkciju izražavanja učtivosti i distance. Ovaj rad ima za cilj da na osnovu prirodne institucionalne interakcije ukaže na savremene tendencije i interaktivne razlike u sistemu oslovljavanja ova dva evropska jezika.

Ključne riječi: zamjenice; oslovljavanje; njemački; bosanski; konverzacijska analiza

27. Đelilbašić, M. (2021). 'Uncovering ideology in inaugural speeches of Trump and Biden by conducting a transitivity analysis of material processes', *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, 24, pp. 172-192.

Sažetak: In this paper we will analyse the inaugural speeches of the two latest presidents of the United States of America, Donald Trump and Joe Biden. The analysis will be based upon the Critical Discourse Analysis model of Norman Fairclough, whereas the methodology used to conduct the research will be based on Systemic Functional Linguistics. We will focus on the material processes because it is through them that concrete action is expressed. This is particularly relevant in inaugural speeches as newly-elected presidents see them as a perfect podium to present what they and their administration plan to do over the course of a four-year mandate. For the sake of the research, we formulated one research question and two hypotheses in order to highlight the ideological

differences between the two presidents. In the paper we have answered the research question by establishing that we is the most common Actor of material processes. Also, we have proven the two hypotheses proposed. Namely, the difference in policy and ideology of Trump and Biden has been confirmed by an analysis of Goal in material processes, while the us vs. them dichotomy in Trump's speech has also been proven. We have concluded that these linguistic differences of the two speeches point to a stark difference in ideology of Trump and Biden.

Ključne riječi: Donald Trump; Joe Biden; critical discourse analysis; systemic functional linguistics; ideology; power

28. Hodžić-Čavkić, A. (2021). 'Orientaliziranje Novog Pazara u savremenom putopisu', *Novopazarski zbornik*, 44, pp. 179-191.

Sažetak: U najvećem dijelu prošlog stoljeća lingvistika je bila fokusirana na apstrahirane i idealizirane gramatičke jedinice, a najčešće je zanemarivala komunikacijski kontekst, izučavanje značenja u interakciji i dijalektiku između jezičkih i društvenih struktura. Iako je jedan broj filozofa jezika upozoravao da se o značenju može govoriti tek u kontekstu (Wittgenstein), sosirovski strukturalizam imao je zadatak opisati idealiziranu verziju jezika strogo ga dijeleći od upotrebne vrijednosti. Bojazan da bi nepreglednost istraživanja upotrebnihi vrijednosti jezika mogla srušiti predvidivost jezičkih zakona ipak je prevaziđena krajem XX stoljeća te je fokus nakon kognitivnolingvističkih postavki pomjeren prema prirodnom jeziku u ukupnosti značenja. S druge strane, književna teorija u otprilike istom periodu artikulira snažnu potrebu za raščinjavanjem tekstova koji su odgovorni za kreiranje kulturalnih predrasuda putem različitih metoda. Jedna od tih metoda poznata je pod imenom orijentalizam. Orijentalizam podrazumijeva ukupnost praksi kojom Okcident nastoji pokazati svoju percepciju Orijenta koristeći se metaforom jezika. Metafora jezika ovdje podrazumijeva da je jezik, *per se* i *in se*, sredstvo kojim se opisujući Drugi istovremeno i kreira Drugi – uvijek prema mjeri nekog centra / Prvog. Orijentalizam je naročito prisutan u putopisu kao hibridnom fiktivno faktivnom žanru, koji može podrazumijevati susret Centra i Periferije, susret Prvog i Drugog, ali gotovo u pravilu podrazumijeva sudar (: sukob) Prvog i Drugog. U

ovom radu bit će riječi o metodama orijentalizacije Novog Pazara kroz savremeni putopis.

Ključne riječi: savremeni putopis; orijentalizam; Novi Pazar

29. Hodžić-Čavkić, A. (2023). 'Kritička analiza diskursa medijskog izvještavanja o jezičko-političkom angažmanu Rizaha Grude', *Novopazarski zbornik*, 46, pp. 147-161.

Sažetak: Kritička analiza diskursa rezultat je sociolingvističkih istraživanja te se konačno prilikom razumijevanja značenja na svim nivoima jezičkih jedinica uključuje i interakcija i dijalektika između jezičkih i društvenih struktura. Medijski izvještaji o gorućim političkim i jezičkim pitanjima u vrijeme disolucije SFRJ ilustrativno pokazuju navedenu interakciju i dijalektiku te se u ovom radu bavimo novinarskim izvještavanjem o jezičko-političkom angažmanu Rizaha Grude. Budući da je jezik neodvojiv od ideologije, ovakva analiza može biti dobar instrument za analizu jezika u cilju demistificiranja ideoloških procesa (Fowler – Kress 1979: 196) s početka 90-ih godina u bivšoj Jugoslaviji.

Ključne riječi: Rizah Gruda; jezičko-politički angažman; novinarski stil

30. Hodžić-Čavkić, A. (2024). 'Diskursni markeri u *Sarajevskom korpusu SMS poruka na bosanskom jeziku*', *Pismo*, 22, pp. 21-39.

Sažetak: Proučavanje jezika *Sarajevskog korpusa SMS poruka na bosanskom jeziku* još je jedan prozor u komunikaciju jezikom. Tek formiran, ovaj korpus moći će pokazati koje su navike govornika postojale u vezi s organizacijom poruke u kanalu koji je bio obilježen značajnim brojem ograničenja. Njegova ograničenja u strogo tehničkom smislu ipak treba razumjeti kao nekontekstualna ograničenja koja su mogla doprinijeti razvoju različitih strategija za njihova prevladavanja. Odluke kako organizirati sadržaj poruke pošiljaoci su donosili najprije u odnosu na to kome se kreira poruka i u odnosu na neposredni vremensko-prostorni kontekst, ali i na osnovu same teme poruke. Za organizaciju poruka pošiljaoci SMS-a u vezanim interakcijama koristili su se diskursnim markerima kako bi efektivno mogli prenijeti poruku na nekoliko nivoa komunikacije. Budući da oni obilježavaju interakciju između ideja iznesenih u sadržaju poruke i samog autora poruke, diskursni markeri osiguravaju smjer u kojem bi primalac trebao (i morao) razumjeti

poruku. Diskursni markeri u SMS porukama djeluju na više nivoa: interpersonalnom (izgladivanje odnosa između sagovornika), referencijalnom (organiziranje odnosa prema vanjezičkom svijetu kroz diskurs), strukturalnom (organiziranje diskursa) i kognitivnom (čini kognitivne procese eksplicitnim), a u strogom sintaksičkom smislu funkcioniraju kao elementi koji ne pripadaju rečenicama unutar čijih se sastava javljaju; oni pripadaju samom diskursu te je proučavanje diskursnih oznaka proučavanje samog kanala u okviru kojeg se realizira komunikacija. U ovom radu istražujemo prisustvo diskursnih oznaka i njihovu upotrebu u SMS porukama na bosanskom jeziku. Prije svega posebnu pažnju obratit ćemo na prisustvo pojedine klase riječi (čestica *evo*, *eto* i *eno*; glagola *vidi*, *vidis* i *znas*; uzvika *oh* i *hm*) te pojasniti motivaciju za njihovo prisustvo konceptualnim mehanizmima metafore. I ovo istraživanje pokazuje da se SMS s pravom smatra nasljednikom navika iz razgovornog stila.

Ključne riječi: diskursni marker; SMS poruke; korpusna lingvistika; konceptualna metafora

31. Jeftić, Lj. (2006). 'Mjesto kritičke analize diskursa u diskursnoj analizi', *Radovi Filozofskog fakulteta*, 8, pp. 381-398.

Sažetak: U radu je ukratko predložen razvoj novijih istraživanja u lingvistici koja su prethodila kritičkoj analizi diskursa, kao i kratak prikaz doprinosa najznačajnijih (socio)lingvista koji se njome bave. Kritička analiza diskursa se posmatra kao praktično orijentisan model diskursne analize koji se bavi društvenim problemima i ulozi jezika u predstavljanju savremene stvarnosti.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; ideologija; moć

32. Jeftić, Lj. (2013). 'Američki i britanski mediji – Sličnosti i razlike u okvirima izvještavanja o temi terorizma', *Filolog*, 7, pp. 40-47.

Sažetak: Postulirajući promijenjenu percepciju 'terorizma' od strane medija nakon događaja 11. septembra 2001. u Njujorku, a u skladu sa stavom da mediji pomažu reprodukciju prethodno formulisanih ideologija, u radu su predstavljeni okviri izvještavanja o temi terorizma od strane visokotržišne štampe u Sjedinjenim Američkim Državama i Velikoj Britaniji. Teorijska utemeljenost istraživanja u kognitivnom

pristupu kritičkoj analizi diskursa u identifikovanju okvira interpretacije uključila je i kategorije iz Čiltonove ‘teorije proksimizacije’, prema kojoj u procesuiranju bilo kakvog diskursa ljudi ‘pozicioniraju’ ostale entitete u svom ‘svijetu’ tako što ih pozicioniraju u odnosu na sebe, a duž tri ose: prostora, vremena i modalnosti.

Ključne riječi: rat protiv terorizma; okvir; deiktički centar

33. Jeftić, Lj. (2013). ‘The United States of America – A nation or a (home) land’, *in esse: English Studies in Albania*, 4(2), pp. 99-115.

Sažetak: The paper draws on the perception of news reports as a special form of discourse the analysis of which is concerned with the derivation of semantic macrostructures of discourse and the microstructure level of analysis. While semantic microstructure refers to the thematic organization of text (discourse) identified by assigning macropropositions to thematic units within a text, the microstructure level of analysis deals with examining linguistic devices used in the construction of discourse coherence. The paper presents an attempt of such analysis of an op-ed article titled “A War of Words” published in *The Washington Post* on the occasion of the fifth anniversary of the 11 September 2001 attacks. The intertextuality of the headline points to a concern on the side of the author of the newspaper article with meaning-making system constructed for the purpose of waging “the war on terror”.

Ključne riječi: macroproposition; war on terror; homeland

34. Jeftić, Lj. (2019). ‘Jezičko tkanje politike straha: Kognitivističko-kritička studija stranačkih saopštenja’, *Radovi Filozofskog fakulteta*, 21, pp. 103-119.

Sažetak: U radu je analizirana realizacija uobičajenih strategija upotrebe jezika u političkom diskursu – referencijalne, strategije predikacije i legitimizacije – kao mikrostrategija kojima se realizuje makrostrategija (kognitivne i emotivne) prisile, u okviru kritičke analize diskursa sa in-korporiranim, relevantnim nalazima evolucione psihologije, na korpusu saopštenja za javnost Srpske napredne stranke. Rezultati analize svjedoče o normalizaciji diskriminacije političkog protivnika čemu doprinose referencijalne strategije izazivanjem kognitivnih efekata reprodukcijom dihotomije u kognitivnom predstavljanju vlastite i vanjske grupe

(politički protivnik, kao vanjska grupa, predstavlja opasnost i prijetnju po vlastitu grupu), kao i strategije predikacije u postizanju emotivnih efekata reprodukovanjem kognitivnih asocijacija između vanjske grupe i signala kojima se konotira prijetnja. Legitimitet navedenom kognitivnom uobličavanju političkog protivnika pribavlja se lingvističkim sredstvima evidencijalnosti i epistemičke modalnosti, dominantno u obliku epistemičke amplifikacije.

Ključne riječi: politički diskurs; referencijalnost; predikacija; legitimizacija; kritička analiza diskursa

35. Katavić, A. (2024). 'Kako percipiramo Drugog: prenošenje orijentalizma u prijevodu', *Bosna Franciscana*, 61, pp. 95-110.

Sažetak: Ovaj rad istražuje elemente orijentalizma i njihov prijevod u djelima o Sherlocku Holmesu Sir Arthura Conana Doylea, s fokusom na roman *A Study in Scarlet* i priču *The Man with the Twisted Lip*. Imamo li, kao pripadnici ciljne kulture, jednak doživljaj djela i prisutnosti orijentalizma u njemu, kao i čitatelji izvorne kulture, pitanje je koje istražujemo kroz kontrastivnu analizu prijevoda s engleskog na bosanski, hrvatski i srpski jezik, uz naslanjanje na kritičku analizu diskursa. Istraživanje naglašava važnost osvještavanja postojanja elemenata orijentalizma u književnosti, koja do nas primarno dolazi kroz prijevode. Razumijevanjem kulture izvornika uvećavamo svoj kulturni kapital, a uz pomoć prevodilačkih analiza pristupamo književnom, ali i svakom drugom diskursu s većom kritičkom sviješću, te postajemo i osjetljiviji za Drugog.

Ključne riječi: orijentalizmi; prijevod; kultura; Drugi

36. Katnić-Bakaršić, M. (1999). 'Strategije moći i učtivosti u dramskom dijalogu', *Riječ: časopis za slavensku filologiju*, 2, pp. 111-118.

Sažetak: U radu se govori o tipovima moći u dramskom diskursu i analiziraju se primjeri dijaloga iz drama Mire Gavranca. Polazi se od klasifikacije moći J. J. Webera, prema kojoj postoji ključni, situacioni i diskursni identitet i njima odgovarajući tipovi moći. Ukazuje se na važnost diskurzivne moći u dramskom dijalogu za razvoj radnje, prikazivanje suodnosa među likovima i stvaranju dramske napetosti. Promatraju se i strategije učtivosti i njihovo narušavanje u drami.

Ključne riječi: dramski dijalog; tipovi moći; strategije učtivosti

37. Katnić-Bakaršić, M. (2000). 'Kritička lingvistika kao segment postmoderne misli: Angažirana interpretacija diskurzivnih praksi', *Odjek*, 53(1-2), pp. 93-96.

Sažetak: Pokazuje se kritički zaokret u lingvistici i prikazuju ključna istraživanja u sferi kritičke diskursne analize u radovima najznačajnijih predstavnika. Ukazuje se na filozofske i lingvističke osnove CDA. Posebno se naglašava potreba za angažiranom pozicijom istraživača/-ica kao bitno obilježje kritičke diskursne analize.

Ključne riječi: kritička lingvistika; angažiranost; istraživač; kritički zaokret

38. Katnić-Bakaršić, M. (2010). 'O diskursima, moći i globalizaciji: Uvodna razmatranja', *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, 14-15, pp. 245-254.

Sažetak: Uvode se pojmovi diskurs, moć i diskurs moći. Diskurs globalizacije promatra se kao tipični diskurs moći. Ukazuje se na retoričke strategije kojima se taj diskurs predstavlja kao zdravorazumski i jedini ispravan, progresivan, univerzalan (npr. uvođenje nove leksike, tj. pojmovlja, dominacija engleskog jezika, opozicija Prvi i Treći svijet kao Mi i Oni).

Ključne riječi: diskurs; moć; globalizacija

39. Lalić, A. (2020). 'La realizzazione degli atti linguistici nei testamenti medievali', *Italica Belgradensia*, 2020(1), pp. 53-70.

Sažetak: Nel presente contributo ci proponiamo di analizzare, attraverso la lente della pragmatica storica, i tipi di atti linguistici in un corpus di testamenti italiani redatti a Ragusa verso la fine del Trecento e durante il Quattrocento. L'obiettivo del nostro lavoro è individuare gli atti linguistici corrispondenti alla forma del testamento, quelli direttamente determinati da essa o dal contesto di provenienza. A tal fine riprendiamo il quadro teorico di Austin (1962) nel tentativo di applicarlo alla diacronia. L'ipotesi primaria della ricerca è che la maggior parte degli atti linguistici provenga dalla forma del testamento e dalla sua natura giuridica e che possa essere riconosciuta dalla struttura grammaticale. I risultati della ricerca implicano che la teoria di Austin possa essere impiegata nelle ricerche diacroniche e che gli atti linguistici dei testamenti

siano determinati dalla forma convenzionale del testamento come atto giuridico.

Ključne riječi: discorso giuridico medievale; modulazione degli atti linguistici; verbi performativi

40. Lalić, A. (2022). 'Modulazione delle congratulazioni in un corpus epistolare del Medioevo', *Italica Belgradensia*, 2022(1), pp. 167-184.

Sažetak: In questo contributo ci proponiamo di analizzare le modalità di modulazione delle congratulazioni in un corpus epistolare del medioevo redatto in lingua italiana. La corrispondenza dalla Repubblica di Ragusa era diretta agli ambasciatori e agli altri ufficiali nel Regno di Bosnia tra il 1400 e il 1463. La ricerca si basa sull'analisi delle lettere redatte in italiano cancelleresco (koinè) che era in uso nel pubblico ufficio raguseo nel Quattrocento. L'obiettivo della ricerca è determinare le modalità di funzionamento delle congratulazioni nel corpus. Analizziamo quindi i brani in cui vengono espresse le congratulazioni e il loro ruolo nel discorso diplomatico secondo le norme della pragmatica storica. L'ipotesi della ricerca è che le congratulazioni assumano un ruolo pubblico che funge da sviluppo dei rapporti sociali e che mostrino caratteristiche tipizzate e formulaiche. I risultati dello studio rivelano una struttura propria dell'atto in questione. Inoltre, dimostriamo che la sincerità delle congratulazioni è dubbia e che esse servono come manifestazione di Intesa che anticipa le richieste del mittente.

Ključne riječi: congratulazioni; koinè, atti linguistici in diacronia; discorso diplomatico; Quattrocento; Ragusa

41. Lalić, A. (2022). 'Politički mitovi u komunikaciji na društvenim mrežama tokom zdravstvene krize u Republici Italiji 2020. godine: Analiza pojmovnih metafora', *Sophos*, 15, pp. 145-167.

Sažetak: U ovom radu analiziramo pojmovne metafore upotrijebljene u komunikaciji na društvenim mrežama. Koncentrišemo se na pojmovne metafore vezane za epidemiju virusa Covid-19 u Facebook statusima ministra vanjskih poslova Republike Italije Luigija de Maia. Upotrebljavajući kognitivnolingvistički pristup tekstu i pozivajući se na teoriju pojmovne metafore (engl. Conceptual Metaphor Theory), analiziramo pet metafora, i to orijentacijske metafore, te metafore LIJEČENJE

VIRUSA JE RAT, DRŽAVA JE MAŠINA, DRŽAVA JE ZAŠTITNIK i BORBA PROTIV VIRUSA JE UTAKMICA. Glavni cilj nam je da analiziramo način na koji se manifestuju pojmovne metafore i koja je njihova politička svrha. Pretpostavljamo da su pojmovne metafore, budući da se analizira specifična vrsta političkog diskursa, dio političke mašinerije koja ima za cilj promociju jedne političke opcije. Istraživanje pokazuje da pojmovne metafore imaju ideološku i političku svrhu te da u potpunosti odgovaraju stvaranju političkih mitova. Rezultati ovog istraživanja se dalje mogu koristiti u istraživanjima vezanim za analizu (političkog) diskursa, specifične analize pojmovnih metafora, te u detaljnijim istraživanjima vezanim za komunikaciju o izbijanju epidemije korona virusa 2020. godine.

Ključne riječi: pojmovne metafore; analiza diskursa; italijanski jezik; pandemija; društvene mreže

42. Lalić, A. (2023). 'Diplomatic letters from the Republic of Ragusa in the fifteenth century: (Im)politeness strategies in diplomatic epistolary discourse', *Journal of Historical Pragmatics*, 24(1), pp. 68-85.

Sažetak: In this paper, I study the ways in which (im)politeness strategies are used in letters sent by the Republic of Ragusa to its ambassadors in the Bosnian Kingdom during the fifteenth century. The corpus for this research comprises the Lettere di Levante collection, today kept in the Dubrovnik State Archives, Croatia. I aim to determine the politeness strategies that were used in the letters based on the Brown and Levinson framework. The paper focusses on mitigating strategies used when making requests, expressing condolences, offering congratulations and making threats. The research reveals patterns in conversational and written exchanges, whose goal is to be conventionally polite and diplomatic. This research aims to offer insights into intercultural communication in Europe, inter-European influence, and communication patterns in diplomatic discourse and might be of interest to political scientists, historians and diplomats.

Ključne riječi: epistolary discourse; politeness strategies; speech act modulation

43. Lisičić-Hedžić, A. (2021). 'Untersuchungsmethoden der linguistischen Diskursanalyse', *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Zenici*, 19, pp. 47-61.

Sažetak: Die linguistische Diskursanalyse, die deskriptiv ist, ist keine politische, sondern eine linguistische Analyse, die sich zum Ziel macht, mit sprachwissenschaftlichen Methoden Diskurse als kommunikative soziale Ereignisse zu erschließen. Wenn es um die Methoden der linguistischen Diskursanalyse geht, kann man nicht von einheitlichen und allgemeingültigen Analyseverfahren sprechen, da es mehrere Analysemodelle gibt. Welche Schwerpunkte bei einer diskurslinguistischen Analyse gesetzt werden müssen, hängt neben anderen Faktoren in erster Linie von der Spezifik des zu untersuchenden Diskurses ab. Dennoch ist bei allen Herangehensweisen, die sich in ihren Analyseschwerpunkten unterscheiden, ein gemeinsamer Nenner erkennbar, was auch im Rahmen dieser Arbeit beschrieben wird.

Ključne riječi: Linguistik; Diskurs; Diskursanalyse; Methoden

44. Lisičić-Hedžić, A. (2022). 'Zusammensetzungen mit Plagiat', *saZnanje*, 3, pp. 336-348.

Sažetak: Dieser Beitrag ist eine diskurslinguistische Analyse der Komposita mit der Wortbildungskonstituente Plagiat, die im deutschen Plagiatsdiskurs im Zeitraum von 2011 bis 2013 im Zusammenhang mit den hochbrisanten Plagiatsaffären Guttenberg und Schavan mit unterschiedlicher Häufigkeit verwendet wurden. Als Korpus für diese Analyse dienen Presstexte, die im genannten Zeitraum zu den beiden Affären bei sueddeutsche.de, zeit.de und spiegel.de erschienen sind. Das Ziel der Arbeit ist es, aufgrund ihrer Wortbildungs- und semantischen Struktur die unterschiedlichen Funktionen der im Korpus vorkommenden diskursrelevanten Zusammensetzungen mit Plagiat zu identifizieren. Daraus resultierend wird im letzten Ergebnis gezeigt, inwiefern sie als diskursaufschließend bezeichnet werden können.

Ključne riječi: Wortbildung; Zusammensetzung; Plagiat; Diskurs; Grundwort; Bestimmungswort

45. Lisičić-Hedžić, A. (2023). 'Personenbezeichnungen im deutschen Plagiatsdiskurs', *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Zenici*, 21, pp. 146-169.

Sažetak: Dieser Beitrag ist eine Analyse der Personenbezeichnungen im deutschen Plagiatsdiskurs zu den Affären Schavan und Guttenberg in den Presstexten im Zeitraum von 2011 bis 2013. Die verwendeten Bezeichnungen definieren und spezifizieren die Plagiatoren und reflektieren die unterschiedlichen Einstellungen und Reaktionen im Zusammenhang mit den Plagiatsaffären. Die Analyse zeigt auf, wie die beiden Hauptakteure bewertet wurden bzw. welche Funktion und Bedeutung die im Diskurs für sie und andere Plagiatoren verwendeten Bezeichnungen haben. Bei den analysierten Strukturen handelt es sich um Simplizia, Derivate, Komposita und Mehrwortbenennungen, mit welchen Bewertungen in komprimiert-pointierender und somit höchst expressiver Form ausgedrückt werden.

Ključne riječi: Personenbezeichnungen; Plagiate; Guttenberg; Schavan; Diskurs; Bewertung

46. Livnjak, N. (2025). 'Jezičke manifestacije emocionalnosti u bosanskohercegovačkom medijskom diskursu o umjetnoj inteligenciji', *Društvene i humanističke studije (DHS)*, 10(1/27), pp. 111-130.

Sažetak: Ovaj rad istražuje jezička i retorička sredstva kojima se iskazuje emocionalnost u bosanskohercegovačkom medijskom diskursu o umjetnoj inteligenciji. Korpus čini 15 novinskih članaka objavljenih u decembru 2024. godine na portalima *Media.ba*, *Klix.ba*, *Vijesti.ba*, *Avaz* i *Oslobođenje*. Analiza se zasniva na kombinaciji kvantitativnog i kvalitativnog pristupa unutar diskursnolingvističkog modela DIMEAN, uz fokus na intratekstualni nivo (leksičko-stilsku i semantičku analizu). Rezultati ukazuju na prisutnost i eksplicitne (direktno imenovane emocije i vrijednosni sudovi) i implicitne emocionalnosti (metafore, personifikacija, hiperbole, semantički kontrasti), pri čemu se potonji oblici javljaju češće. Uočeno je kako se javni diskurs o umjetnoj inteligenciji kreće između naglašavanja potencijalne koristi (revolucionarno unapređenje ljudskih djelatnosti) i zabrinutosti (opasnost gubitka poslova, nepredvidive posljedice). Citiranje autoriteta poput Billa Gatesa, Geofreya Hintona i Lise Kudrow dodatno pojačava emocionalnu dimenziju,

jer se javni stavovi tih ličnosti prenose na recipijente. Buduća istraživanja mogla bi obuhvatiti veći uzorak i duži period kako bi se detaljnije ispitala dinamika razvoja diskursa o umjetnoj inteligenciji.

Ključne riječi: emocionalnost; umjetna inteligencija; diskursnolingvistička analiza; bosanskohercegovački medijski diskurs

47. Lokvančić, I. and Imamović, A. (2016). 'Jezik kao sredstvo manipulacije: Upotreba lingvističkih sredstava za opisivanje zločinaca, zločina i žrtava u britanskim online medijima', *Pismo*, 14, pp. 40-55.

Sažetak: Cilj rada je analiza lingvističkih sredstava koja se koriste za predstavljanje zločinaca, njihovih žrtava i zločina u britanskim online medijima. Osnovni je cilj utvrditi koja se lingvistička sredstva koriste u svrhu manipuliranja čitateljima. Teorijski okvir za istraživanje je kritička diskursna analiza (CDA), tačnije kritička diskursna stilistika, kao jedan od pristupa CDA. U analizi korpusa analizirani su imenovanje i opisivanje kao sredstva manipulacije javnošću.

Ključne riječi: kritička diskursna analiza; kritička diskursna stilistika; zločinci; žrtve; zločini; imenovanje; opisivanje; britanski online mediji

48. Mahmutović, J. (2017). 'Natur und Kultur als Bildspender für die Konzeptualisierung der Wirtschaft', *Živi jezici. Časopis za strane jezike i književnosti*, 37(1), pp. 59-89.

Sažetak: Mit diesem Beitrag soll gezeigt werden, wie die komplexe Domäne Wirtschaft durch den Gebrauch von Metaphern aus den Bereichen Natur und Kultur kognitiv bewältigt wird. Im Fokus der Analyse steht die komplexitätsreduzierende, veranschaulichende und handlungsanleitende Rolle der Metapher. Es interessieren die mit den jeweiligen metaphorischen Szenarien mitgelieferten Deutungen der Wirklichkeit und nahegelegten Handlungen. Ziel ist es, herauszufinden, ob wirtschaftliche Abläufe als naturgegeben oder als vom Menschen geschaffen und somit beeinflussbar betrachtet werden. Gleichmaßen interessieren die sprachlich erzeugten Menschenbilder. Den theoretischen und methodischen Rahmen liefert die Konzeptuelle Metapherntheorie, die davon ausgeht, dass sich mentale Strukturen über die Analyse des Sprachgebrauchs systematisch erfassen lassen.

Ključne riječi: Natur; Kultur; Wirtschaft; Metaphern; Menschenbilder

49. Mahmutović, J. (2018). 'Alchemisten, Zauberer, Adepten. Esoterische Denk- und Deutungsmuster in der Berichterstattung über das Finanzwesen', *Živi jezici. Časopis za strane jezike i književnosti*, 38(1), pp. 35-57.

Sažetak: Gegenstand des Beitrags sind verschiedene Metaphorisierungen aus dem esoterischen Bereich, wie sie in der Presse bei der Darstellung des Finanzwesens häufig beobachtet werden können. Die Untersuchung erfolgt anhand der Berichterstattung über die Finanzkrise um 2008/2009 und versucht, insbesondere Tendenzen metaphorischer Nomination und Prädikation in den Mittelpunkt zu stellen. Theoretisch und methodologisch verortet sich der Beitrag in der epistemologischen Diskurslinguistik. Metaphern werden dort als gesellschaftliche Denk- und Deutungsmuster verstanden, die Rückschlüsse darüber erlauben, wie die Zeitgenossen ihre Lebenswelt begreifen und deuten (Lakoff et al. 2011). Ziel und Erkenntnisinteresse ist es aufzuzeigen, welche Sehweisen, Bewertungen und Deutungen des Finanzwesens und seiner Akteure in die Berichterstattung mit einfließen und was sie für die öffentliche Wahrnehmung der Finanzwelt bedeuten. Als Endziel wird anvisiert, die in diesen Metaphern verschlüsselten Alltagstheorien über die Funktionsweise der Finanzwirtschaft zu explizieren.

Ključne riječi: Finanzwirtschaft; Banken; Metaphern; Esoterik; Deutungsmuster; Alltagstheorien

50. Majstorović, D. (2007). 'Construction of Europeanization in the High Representative's discourse in Bosnia and Herzegovina', *Discourse & Society*, 18(5), pp. 627-651.

Sažetak: After the Bosnian war 1992–5, the Office of the High Representative (OHR) was assigned as the most powerful international body in the country regarding implementation of the Dayton Peace Agreement and the subsequent accession of Bosnia and Herzegovina into the European Union. This study focuses on the semiotic elements of discourses of Europe and Europeanization constructed by the OHR in Bosnia and Herzegovina only to reveal more problematic relations of the OHR's dominance in a sovereign country. By analyzing regularly published press releases aimed at the Bosnian public in the process of transition and Europeanization, it looks at the ways in which this organization

represented, legitimized and coerced Europeanization in Bosnia and Herzegovina.

Ključne riječi: power; semiotic elements; discourse; the OHR

51. Marković, J. and Stanković, R. (2021). 'Ja/ti/mi/vi u diskursnoj kompetenciji u svetlu kontrastivne analize međujezika', *Metodički vidici*, 12, pp. 95-119.

Sažetak: U radu najpre istražujemo diskursne fenomene korišćenja ličnih zamenica prvog i drugog lica (jednine i množine) u funkciji ličnog metadiskursa i fluktuacije stepena formalnosti pisanog diskursa na srpskom kao maternjem jeziku korišćenjem korpusa KorSSAng. U svetlu kontrastivne analize međujezika, rezultati aktuelnog istraživanja upoređeni su sa dosadašnjim rezultatima istraživanja referentnog diskursa pisanog na engleskom kao stranom jeziku kod iste grupe govornika (korpus ICLE-SE). Poređenje jasno pokazuje da su slabosti diskursne kompetencije u pisanju na stranom jeziku uočene u ranijim istraživanjima prisutne i u pisanju na srpskom kao maternjem jeziku. Uopšteno govoreći, a na osnovu rezultata istraživanja, neophodno je primenjivati sistematičniji pristup u nastavi pisanja ne samo na engleskom kao stranom jeziku već i na srpskom kao maternjem jeziku. Stoga je u radu predstavljen i pedagoški orijentisan pristup nastavi pisanja zasnovan na korišćenju autentičnih jezičkih korpusa (učenje zasnovano na podacima), uz upućivanje na konkretne aktivnosti u učionici koje mogu doprineti razvijanju diskursne kompetencije učenika u pisanju i na maternjem i na stranom jeziku.

Ključne riječi: kontrastivna analiza međujezika; srbofoni govornici engleskog; korpus ICLE; korpus KorSSAng; zamenice; stil; nastava pisanja

52. Marković, J. (2013). 'Engagement markers in introductory textbooks', *Komunikacija i kultura online*, 4, pp. 36-51.

Sažetak: This article is meant to contribute to the increasingly prominent research on academic discourse and metadiscourse. The framework used in the article is based on Hyland (2005a, 2005b), who distinguishes between interactional and interactive metadiscourse features. Among interactional ones, which are used to build the writer-reader interaction, Hyland identifies engagement markers – means of 'engaging' the

reader more explicitly in the process of weaving academic discourse. Engagement markers are further classified and divided into the five basic types: reader pronouns, directives, questions, appeals to shared knowledge and personal asides. The research question in the article is exploring engagement markers in academic discourse, or more precisely, in introductory textbooks. Using functional analysis, we have identified and interpreted the five types of engagement markers in the corpus, which is an introductory textbook we consider suitable and interesting for the proposed goal. The results of the analysis show that the most frequent engagement markers in the corpus are reader pronouns, directives and appeals to shared knowledge. Questions and personal asides are used infrequently. The pragmatic contribution of using engagement markers in the corpus is building interaction in a dominantly informal way. Generally speaking we may conclude that introductory textbooks seem to be losing the essentially unobjectionable tone – the writer, though preparing an introductory textbook, may intentionally engage the reader much more than he used to do some time ago. In this way the paper is a contribution to explaining more global changes in the overall tone in academic discourse of linguistic literature nowadays.

Ključne riječi: academic discourse; metadiscourse; interaction; engagement; reader pronouns; directive; question; knowledge reference; personal aside

53. Marković, J. (2017). 'Lični metadiskurs u pisanju kod neizvornih i izvornih govornika engleskog jezika', *Filolog*, 15, pp. 44-60.

Sažetak: U ovom radu istražuju se određena metadiskursna obeležja engleskog jezika koja se ostvaruju upotrebama zamenica prvog i drugog lica. Onovni cilj ovog rada jeste kontrastiranje upotrebe ovih kao ličnih metadiskursnih komponenata u neizvornom i izvornom korpusu u okviru kontrastivne analize međujezika. Rezultati ukazuju da je frekventnost upotrebe ovih zamenica značajno različita u proučavanim korpusima, a zatim se komentariše funkcija ličnih zamenica kao načina da pisac postane akter u komunikaciji sa čitaocem, na primer da lične zamenice impliciraju očekivanu reakciju čitaoca ili pretpostavke o stavu čitaoca. U interpretaciji rezultata uzimaju se u obzir socio-kulturološke razlike tradicija pisanja, koje ne moraju da budu smetnja ostvarivanju

funkcionalnog diskursa argumentativnog sastava kao najčešćeg diplomskog žanra.

Ključne riječi: metadiskursna obeležja; engleski jezik; lične zamenice

54. Marković, J. (2020). Koncesivni konektori *though* i *however* u pisanju na engleskom jeziku kod izvornih i neizvornih govornika, *Filolog*, 21, pp. 13-35.

Sažetak: U radu se bavimo upotrebama koncesivnih konektora *though* i *however* u pisanju na engleskom jeziku kao stranom kod srbofonih govornika. Koristeći metodologiju kontrastivne analize međujezika, upotrebe dva koncesivna konektora u neizvornom korpusu uporedili smo sa upotrebama u dva referentna izvorna korpusa, usmeravajući se na učestalost konektora, poziciju na kojoj se najčešće koriste, te funkcionalnu opravdanost u diskursu. Rezultati istraživanja pokazuju da neizvorni govornici leksemu *though* ne koriste kao konektor (već gotovo uvek kao veznik), dok je izvorni govornici svaki drugi ili treći put koriste u funkciji logičkog konektora. Sa druge strane, leksemu *however* i neizvorni i izvorni govornici gotovo uvek koriste kao logički konektor, ali uz znatno različita diskursna obeležja pozicioniranja i funkcionalne opravdanosti. Zaključujemo da je korišćenje logičkih konektora *though* i *however* kod srbofonih govornika engleskog znatno različito po svojim osobenostima u poređenju sa izvornim korpusima, što je i očekivano. Ipak, uočene su i sličnosti kod neizvornih i izvornih govornika, i to u upotrebama koje nisu usklađene sa preskriptivnim gramatičkim pravilima (posebno kod konektora *however*), što dodatno potvrđuje da je njihovo usvajanje veoma zahtevan proces.

Ključne riječi: EFL; pisanje; *though*; *however*; konektori; logički konektori; koncesivnost; implikatura “suprotno očekivanjima”

55. Maslo, A. (2012). ‘Jezik i kontrola uma – moć semantičkih okvira u razumijevanju društvene zbilje’, *Slovo Gorčina*, 34, pp. 52-56.

Sažetak: Ovaj rad nastoji rasvijetliti pozadinu društvene komunikacije uopšte, a na primjeru političkog diskursa. Kroz jednu od najvažnijih značajki kognitivne lingvistike – semantičke okvire – ponudit će se model tumačenja govora koji može imati ideološke konotacije. Na kraju ćemo vidjeti koji i kakvi su to rezultati vješto formulisanog govora i koja

je uloga ljudskog uma u tome. Primjere za to pronašli smo u svima nama već poznatim sintagmama koje pripadaju političkom diskursu.

Ključne riječi: semantički okviri; kognitivna lingvistika; politički diskurs

56. Memedi, N. (2024). 'Riječi koje prodaju: analiza reklamnog diskursa na turskom jeziku', *Pismo*, 22, pp. 107-113.

Sažetak: U savremenom dobu reklama igra ključnu ulogu u oblikovanju potrošačkih stavova i ponašanja. Kao oblik komunikacije reklamni diskurs koristi različite jezičke strategije kako bi utjecao na percepciju i odluke potrošača. Ovaj rad istražuje specifične jezičke tehnike koje se koriste u reklamama, s posebnim naglaskom na manipulaciju i persuzivne elemente. Analiza jezičkih strategija omogućava razumijevanje načina na koji se kreiraju privlačne poruke koje ne samo da informišu, već i uvjeravaju. Proučavajući primjere iz različitih reklamnih kampanja istražiti ćemo kako se jezik koristi za stvaranje emocionalnih veza između potrošača i brendova te kako kulturni kontekst oblikuje reklamne poruke. Na taj način rad će doprinijeti razumijevanju načina na koji jezičke strategije oblikuju savremeni reklamni diskurs i utječu na potrošačku kulturu u cjelini.

Ključne riječi: reklama; reklamni diskurs; jezičke strategije; potrošač, manipulacija jezikom; persuzija

57. Mujagić, M. and Berberović, S. (2019). 'The IMMIGRANTS ARE ANIMALS metaphor as a deliberate metaphor in British and Bosnian-Herzegovinian media', *ExELL (Explorations in English Language and Linguistics)*, 7(1), pp. 22-51.

Sažetak: Applying MIPVU (Steen et al., 2010) to the corpus of media articles about the European migrant crisis in the period from August 2015 until March 2016 in English and Bosnian/Croatian/Serbian, this paper analyzes the IMMIGRANTS ARE ANIMALS metaphor within the framework of the deliberate metaphor theory by considering the three dimensions of this metaphor, namely, the linguistic dimension of (in)directness, the conceptual parameter of conventionality, and the communicative dimension of (non)deliberateness. Specifically, the paper examines the use of the ANIMALS metaphor as a deliberate metaphor in the immigration discourse in English and Bosnian/Croatian/

Serbian. The paper aims to determine to what extent and in which situations the authors of the texts tend to divert the addressee's attention to viewing immigrants in terms of animals. Using the IDeM protocol for the identification of deliberate metaphor (Krennmayr, 2011), the paper also focuses on the rhetorical potential and the effects of the use of deliberate metaphors in the media discourse. Such metaphors are often used in the media discourse to dehumanize immigrants and consequently reduce the addressee's empathy for them.

Ključne riječi: the IMMIGRANTS ARE ANIMALS metaphor; MIPVU; IDeM; deliberate metaphor theory; deliberate metaphor; immigration discourse; media discourse

58. Mujagić, M. (2018). 'Dangerous waters metaphor in news discourse on refugee crisis', *Metaphorik.de*, 28, pp. 99-133.

Sažetak: Employing Steen's three-dimensional model of metaphor analysis (2008; 2011), the paper examines DANGEROUS WATERS metaphors used in the US, British and Bosnian-Herzegovinian news discourse on Refugee crisis. The study reveals that there are no significant differences in metaphorization of migrants in news broadcasts by BBC, CNN and Al Jazeera Balkans, which means that MIGRATION AS DANGEROUS WATERS is frequent and used in order to promote certain viewpoints and express rhetorical goals in discourse. Thus, critical analysis of the use of DANGEROUS WATERS metaphor points to certain ideological qualities of conceptualization of migrants in the media in the UK, USA and Bosnia-Herzegovina.

Ključne riječi: metaphor analysis; ideology; conceptualization

59. Mujagić, M. (2019). 'Metaphors in online discussions on migrant crisis in Bosnia and Herzegovina', *Post Scriptum*, 8-9, pp. 61-81.

Sažetak: The paper analyses metaphorical linguistic expressions and their corresponding cognitive structures in online debates on the European Migrant Crisis. It provides an overview of the variety of mechanisms we use to talk and think about an important socio-political issue such as migration. The aim is to reveal the ideological background of metaphors identified in online migration debates in Bosnian / Croatian / Serbian language.

Ključne riječi: metaphor; MIPVU; migration discourse; European Migrant Crisis

60. Mujagić, M. (2022). 'The MIGRATION AS AN INVASION and THE COMMON EUROPEAN HOUSE metaphors in media discourse', *ExELL (Explorations in English Language and Linguistics)*, 10(1), pp. 22-50.

Sažetak: The article discusses figurative use of expressions from the domains of INVASION and HOUSE in media discourse on the European migrant crisis. The conceptual metaphors MIGRATION AS AN INVASION and the COMMON EUROPEAN HOUSE, which are inextricably related in the segments of the real discourse on migration, have strong rhetorical power and serve as a means of promoting antimigrant ideologies. The aim of this paper is to identify the instances of deliberate use of the aforementioned metaphors in British and Bosnian-Herzegovinian papers and describe their use in the media with the aim of changing addressees' perspectives on an important issue such as migration.

Ključne riječi: deliberate metaphor theory; deliberate metaphor; the MIGRATION AS AN INVASION; THE COMMON EUROPEAN HOUSE; media discourse; immigrant discourse

61. Mujagić, M. (2023). 'Figurative conceptualizations of nations, countries, and institutions in newspaper articles on migration', *Anglica. An International Journal of English Studies*, 32(2), pp. 71-91.

Sažetak: The paper discusses figurative conceptualizations of nations, countries, and institutions as either a container, a person, a sinking ship, a fabric, or hell in media discourse on the European migrant crisis. Applying Steen et al.'s (2010) three-dimensional model of metaphor analysis, we analyze a specific set of metaphorical linguistic expressions, which are inextricably related in the segments of the real discourse on migration, to discuss their rhetorical power and communicative function. The aim of this paper is to describe and identify cases when these are used as perspective-changing devices to influence readers' opinion on an important issue such as migration.

Ključne riječi: deliberate metaphor theory; deliberate metaphor; media discourse; migration discourse

62. Mujagić, M. (2024). 'Politics metaphor in British and Bosnian-Herzegovinian migration discourse', *Russian Journal of Linguistics*, 28(1), pp. 144-165.

Sažetak: As the geopolitical situation changes, it is necessary to discuss how politics is structured by metaphor in the context of recent social phenomena, such as the European migrant crisis. This paper analyses the conceptual metaphors politics as war, politics as a game, politics as a trade, and politics as a theater in British and Bosnian-Herzegovinian newspapers. The goal of this study is to establish to what extent and in which situations journalists resort to figurative language to persuade the recipients to view politics in a desired way. The paper aims to reflect on the use of deliberate metaphor as a perspective-changing device by journalists striving to achieve their rhetorical goals and influence recipients' perception of the political situation. The corpus comprises 174 British and 307 Bosnian-Herzegovinian articles collected from August 2015 to March 2016 (247,912 words). Relying on Steen et al.'s (2010) model of metaphor analysis, the paper investigates the types of metaphor in the corpus, the deliberate use of politics metaphors and their communicative function in migration discourse – discussing both the rhetorical goals of journalists and the rhetorical effects on recipients. It has been established that the analyzed set of metaphors has a divertive and persuasive function in migration discourse. Similar studies are encouraged to shed light on how deliberate metaphors related to politics may have diverging communicative functions in other types of discourse.

Ključne riječi: POLITICS metaphor; migration discourse; metaphor identification procedure; deliberate metaphor; British discourse; Bosnian-Herzegovinian discourse

63. Mulalić, A. (2018). 'The linguistics of ethnic nationalism in the Western Balkans', *Iliria International Review*, 8(2), pp. 193-204.

Sažetak: The Western Balkans socio-political discourse is heavily focused on exclusive and radical ethnic nationalism and ideology. In this regard, the media and the political elites, through their focus on symbols, myths, ethnicity, tradition, history, language and culture play an important role in shaping public opinion. Consequently, the daily newspapers reporting the views of the political elites, within linguistic,

discursive, socio-political and ideological contexts, can influence the masses who usually do not analyze the news critically. The paper also seeks to examine and interpret differences in language use by selected Western Balkans political leaders and the way their language choice influenced public opinion. Political, nationalist and ideological discourses promoted by the political elites are very specific and the journalists should report such discourses objectively. Therefore, it is significant to compare the role played by the media and the political elites in their linguistic, discursive and socio-linguistic choices in the text that may carry ethnic nationalist and ideological meanings. The theoretical and conceptual framework of the paper was based on Fowler's (1989; 2003; 2010) works: "Language and Power", "Analyzing Discourse" and "The Critical Study of Language". In order to test research objectives on the coding and analyzing ethnic nationalism and ideology in the Western Balkans newspapers, the research employed critical discourse analysis for N=534 randomly selected news from the following four newspapers: Dnevni avaz (Bosnia and Herzegovina), "Večernji list" (Croatia), "Večernje novosti" (Serbia), "Vijesti" (Montenegro), limited to a period between 2016 and 2018.

Ključne riječi: newspapers; linguistics; ethnic nationalism; public opinion; ideology; discourse analysis

64. Mulović, A. (2015). 'Repeticija kao persuazivna strategija u političkim govorima svrgnutih predsjednika Ben Alija, Mubaraka i Gaddafija u jeku Arapskog proljeća', *Pismo*, 13, pp. 72-87.

Sažetak: Rad istražuje diskurs političkih govora Ben Alija, Mubaraka i Gaddafija, dugogodišnjih predsjednika arapskih država Tunisa, Egipta i Libije u jeku Arapskog proljeća. Govori koji su predmet analize tematski su i semantički organizirani u skladu s aktualnom političkom situacijom, pa je u tom smislu značajna veza između diskursne strukture i strukture političkog konteksta. Cilj rada jest da identificira i komparira diskursne strukture u kojima dominira repeticija kao persuazivna strategija, odredi funkciju, tipove i svrhu repeticije, te da otkrije političke i ideološke motive koji se kriju iza njene upotrebe. Ovi zadaci bit će realizirani u teorijskom okviru analize diskursa koja je potpomognuta kritičkom analizom diskursa.

Ključne riječi: politički diskurs; repeticija; persuazivnost

65. Mulović, A. (2016). 'Manipulacija u političkom diskursu: Govor "Zenga" Muammara al-Gaddafija', *Context. Journal of Interdisciplinary Studies*, 3(1), pp. 41-50.

Sažetak: Manipulacija je diskursna praksa određenih namjera i jasno utvrđenih ciljeva, kao što su zadržavanje kontrole i moći u okviru političkog diskursa. Ovaj rad istražuje teorijsku osnovu na kojoj počiva fenomen manipulacije i utvrđuje neke od načina na koje se jezik koristi u manipulativne svrhe. U radu se analiziraju manipulativne strategije i jezička sredstva koja se obično upotrebljavaju u njihovoj realizaciji, i to na primjeru al-Gaddafijevog govora poznatog kao govor Zenga. Fokus pažnje bit će na strategiji polarizacije, tj. predstavljanja nas u pozitivnom svjetlu, a drugoga u negativnom. Analiza se ograničava na leksičko-semantička sredstva (izbor riječi sa negativnim značenjem za njih i pozitivnim značenjem za nas), određene gramatičke formulacije (pasiv, nominalizacija) te retorička sredstva (metafora, metonimija, hiperbola i sl.). Analizom se potvrđuje da se u tekstu al-Gaddafijevog govora manipulacija ostvaruje na različite načine na više nivoa diskursa.

Ključne riječi: politički diskurs; politički govor; manipulacija; moć

66. Mulović, A. (2020). 'Konceptualna metafora u predsjedničkim govorima tokom Arapskog proljeća', *Prilozi za orijentalnu filologiju*, 69, pp. 23-45.

Sažetak: Ovaj rad se bavi konceptualnom metaforom kao diskursnim fenomenom, a posebno njenom persuazivnom ulogom u političkom diskursu. U središtu rada su identifikacija konceptualnih metafora realiziranih u tekstu korpusa, njihova klasifikacija na osnovu izvorne domene, opis njihove konceptualne strukture i analiza njihovog diskursnog potencijala. Rad za cilj ima i tumačenje društvenih odnosa izraženih u dominantnim metaforičkim konceptima kojima se konceptualiziraju različiti politički fenomeni u kompleksnoj političkoj situaciji, vremenu krize i prevrata. Rad se jednim dijelom bavi i obrazloženjem ciljeva i učinka upotrebe metafore u konkretnom političkom kontekstu. Kao korpus istraživanja odabrani su politički govori predsjednika Tunisa, Egipta i Libije održani tokom Arapskog proljeća.

Ključne riječi: analiza diskursa; politički govor; konceptualna metafora

67. Mulović, A. (2023). 'Mehanizmi leksičke kohezije u arapskom političkom diskursu: inauguracioni govori egipatskih predsjednika Mursija i el-Sisija', *Context. Journal of Interdisciplinary Studies*, 10(2), pp. 7-25.

Sažetak: Ovaj se rad bavi analizom glavnih sredstava leksičke kohezije koja se upotrebljavaju u arapskom političkom diskursu. Teorijski okvir analize zasniva se na modelu analize kohezivnih sredstva koji su utemeljili Halliday i Hasan (1976, 1989). Korpus analize sastoji se od inauguracionih govora dvaju predsjednika Egipta, Mursija (Muḥammad Mursī) i el-Sisija ('Abd al-Fattāḥ al-Sīsī). Analitički pristup podrazumijeva identifikaciju i kategorizaciju kohezivnih sredstava, elemenata i veza upotrijebljenih u izabranim političkim govorima. Osnovni cilj istraživanja jest utvrditi tipove i funkciju leksičke kohezije, markirati kohezivne mehanizme u političkom govoru te potvrditi hipotezu da tip teksta, odnosno žanr kojem tekst pripada, i njegova funkcija mogu naznačati u kojoj će se mjeri upotrijebiti određeni tipovi kohezivnih veza u tekstu. Politički govor se u tom smislu javlja kao persuazivni diskurs i argumentativni prostor dominantne upotrebe sredstava leksičke kohezije. Vornici uglavnom koriste repetciju, u manjoj mjeri sinonimiju, hiponimiju, meronimiju, antonimiju i kolokaciju, s ciljem isticanja aktuelnih pitanja od nacionalnog značaja, promicanja određene ideologije i ostvarivanja različitih persuazivnih diskursnih strategija.

Ključne riječi: inauguracioni govor; leksička kohezija; sistemska funkcionalna gramatika

68. Osmankadić, M. (2015). 'Why is "not infrequent" not always "frequent"? – Double negation in political discourse', *ExELL (Explorations in English Language and Linguistics)*, 3(2), pp. 40-69.

Sažetak: The aim of this paper is to view double negation in the light of its semantic and pragmatic meaning. While double negation in logic gives a positive value, in natural languages, besides having positive entailment, it can have a range of different implicatures and functions. Thus, depending on different discoursal factors, double negation can be used for different motives, e.g. the speaker is not sure whether a certain proposition is true or is sure that it is not true, to name just one.

The analysis is carried out on the database consisting of the reports, interviews and articles of the High Representative and his associates in Bosnia-Herzegovina in the period from 1995 to 2001.

Ključne riječi: discourse; division of pragmatic labour; double negation; implicature; presupposition

69. Pehlivanović, A. and Mujagić, M. (2022). 'The linguistic metaphor "storm clouds" in public discourse on COVID-19', *Post Scriptum*, 11-12, pp. 339-351.

Sažetak: Employing Steen's three-dimensional model of metaphor analysis (2008, 2011b), the paper examines the use of the linguistic metaphor storm clouds as a perspective-changing cognitive device in public discourse on COVID-19.

Ključne riječi: metaphor; public discourse; COVID-19

70. Polić, B., Topovčić, N. and Horić, E. (2024). 'Challenges and risks of (in)adequate linguistic structures in reporting on suffering in Israel, Palestine, and Ukraine – The case of bild.de', *MAP Education and Humanities*, 4, pp. 87-99.

Sažetak: This paper is the result of monitoring articles from online media in the German language on current topics. Given that the Israeli-Palestinian conflict is currently the central topic of the world media, a linguistic analysis of the texts on the mentioned topic was carried out, from 07. 10. 2023, when the horrific murders of Israel citizens took place, until 22. 12. 2023. The focus is on the analysis and comparison of linguistic means used to describe suffering of civilians, treating in more detail their morphological, semantic, and stylistic features. The results of the research show whether adequate language expressions and structures are used in reporting on the war casualties of civilians in Israel, Gaza, and Ukraine, where the focus is on civilians in Israel and Gaza. All examples were taken from the German portal bild.de, considering that it is the most read portal in Germany.

Ključne riječi: linguistic analysis; online media; (in)adequate linguistic structures; reports on the war; Israel; Palestine

71. Sivrić, M. and Mihaljević, Ž. (2010). 'Political discourse – ideological analysis of G. W. Bush's speeches', *HUM*, 6, pp. 347-369.

Sažetak: The paper deals with the ideological analysis of G. W. Bush's political speeches delivered during the war in Iraq. The speeches were analyzed as a sort of political discourse with the purpose of recognizing lexical, semantic, rhetorical and grammatical structures used in the strategy of polarization when representing the actions of two confronted parties – Iraqi regime and American military. Polarization strategy is one of the basic principles of the T. van Dijk's Critical discourse analysis, which is expressed through ideological square. This means that in a kind of political discourse, as these speeches are, in which the interests of two confronted states, ideologies, nations etc. are presented, we can expect good actions of in-group to be emphasized and bad ones to be mitigated, whereas the good actions of out-group will be mitigated and bad ones will be emphasized. Critical discourse analysis offers the basic tools for recognizing such structures in different discourses, but in these political speeches it questions the function and influence which these structures have on Bush's political plan and on society as a whole.

Gljučne riječi: critical discourse analysis; ideological analysis; ideological square; in-group; out-group; political discourse

72. Sivrić, M. (2012). 'Ideological function of syntactic transformations in media discourse', *Istraživanja*, 7, pp. 75-86.

Sažetak: The paper deals with the analysis of syntactic transformations – passivization and nominalization regarding their ideological use. Within the ideological discourse analysis, we want to show how syntactic transformations can be used for manipulative purposes. First of all, we describe the changes within sentences through their transformation from deep into surface structure, e.g. the ellipsis of agent, claiming that sentences do not keep the same meaning in their deep and surface structure. Image schemas conditioned by different perspectives of the given situation enable such manipulations and can possibly explain the ideological use of syntactic transformations.

Gljučne riječi: syntactic transformations; passivization; nominalization; ideological discourse analysis; image schemas

73. Smailagić, V. (2016). 'Analiza diskursa u službi interkulturalne filologije', *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, 19, pp. 51-69.

Sažetak: U ovome radu se želi prezentirati model analize nazvan interkulturalna filologija, koja ima za cilj dokumentaciju, analizu i interpretaciju kultura na bazi analize jezičkog djelovanja. Kao naučna poddisciplina koristi se lingvistička analiza diskursa pa se komparativno-kontrastivnim pristupom na primjeru analize diskursa o bolonjskom procesu u Bosni i Hercegovini i Njemačkoj dolazi do kulturoloških razlika iskazanih u tekstu.

Ključne riječi: jezik; kultura; diskurs; Bolonjski process

74. Smailagić, V. (2017). 'Diskurslinguistik im Dienste der Kulturwissenschaft am Beispiel der Bolognadiskurse in Deutschland und Bosnien-Herzegowina', *Zeitschrift für interkulturelle Germanistik*, 8(1), pp. 91-113.

Sažetak: This paper uses a comparative analysis of actors in the discourse on the Bologna process in German and Bosnian-Herzegovinian media to demonstrate and justify the significance of linguistics for cultural research. It uses Posner's definition of culture as a sign system maintained by individual and collective sign users producing and receiving texts, which use conventional codes to convey messages in order to enable the sign users to solve problems. Accordingly, the actors in a discourse – in our case the Bologna discourse – are part of culture as a sign system. Starting from an analysis of the appearance or non-appearance of different actors in the Bologna discourse, the aim is to semiotically interpret the collected data as symptom signs, in order to arrive at the differences between German and Bosnian-Herzegovinian cultures as sign systems.

Ključne riječi: discourse linguistics; cultural studies; the Bologna discourse; Germany; Bosnia-Herzegovina

75. Šabić, I. and Nikolić, M. (2020). 'Opjevana agresija – vulgarizmi i pežorativi u službi stigme i šovinizma na primjeru muzičkih tekstova', *Lingua Montenegrina*, XIII(2/26), pp. 137-153.

Sažetak: Oslanjajući se na lingvističku i teoriju kultivacije, autorice su analizirale lirske sadržaj trenutno popularnih pjesama u

bosanskohercegovačkoj kulturi. S tim u vezi, ovim radom se ispituje kultura pop, rock, rap/hip-hop i trap muzike. Analizira se kako i koliko su nacionalizam, šovinizam i rasizam prodrli u vokalnu muziku u Bosni i Hercegovini. Rad uključuje ispitivanje seksističkih ideologija, mizoginih konstrukata i mizogine terminologije u muzičkim tekstovima, koji žene prikazuju na stereotipan i negativan način. U skladu s tim, autorice zaključuju da su se mizoginističke teme prvi put pojavile u rock pjesmama osamdesetih godina XX stoljeća, a naročito su vidljive danas u rap/hip-hop/trap pjesmama u kojima su žene prikazane kao seksualni objekti i žrtve verbalnog nasilja (koristeći vulgarizme, pejorative, psovke).

Ključne riječi: rock; pop; hip-hop/rap; mizoginija; mizogini konstrukti; mizogina terminologija; nacionalizam; šovinizam; vulgarizmi; pejorativi

76. Šehović, A. (2010). 'Govorni činovi kao parametri moći: na primjeru ekspresiva u bosanskohercegovačkim dramama', *Pismo*, 8(1), pp. 101-118.

Sažetak: Predmet istraživanja u ovome radu jesu ekspresivi, govorni činovi koji ukazuju na odnose moći i socijalne distance među učesnicima govorne interakcije, a istraživanje se vrši na korpusu bosanskohercegovačkih drama budući da su drame vrlo poticajan materijal za proučavanje nejednake moći učesnika govorne interakcije. Radi jednostavnije analize, izvršena je podjela ekspresiva na ekspresive s negativnim stavom prema sagovorniku ili prema njegovu činu i na ekspresive s pozitivnim stavom prema sagovorniku ili prema njegovu činu, koja rezultira zaključcima o međusobnom odnosu triju varijabli – jezika, moći i društva.

Ključne riječi: govorni činovi; moć; bosanskohercegovačke drame; ekspresivi; prekoravanje; predbacivanje; vrijeđanje; psovanje; komplimenti; pohvale

77. Šehović, A. (2010). 'Kako jezik odražava moć: na primjeru drame *Tamo je dobro* Dževada Karahasana', *Odjek*, 63(2), pp. 61-64.

Sažetak: Karahasanova drama *Tamo je dobro* poticajna je za sociolingvistička istraživanja čiju okosnicu čini odnos jezika i moći. U radu se prate upotreba jezika kod ženskih likova, kao i zamjenice moći i solidarnosti koje se smatraju najočitijim pokazateljima međusobnog odnosa učesnika u koverzaciji. Analizirani pozdravi svjedoče o društvenim okolnostima u kojima nastaju.

Ključne riječi: jezik; moć, jezička upotreba; drama; Dževad Karahasan; eufemizmi; zamjenice moći; zamjenice solidarnosti; pozdravi; ideološki pozdrav; formalni pozdrav

78. Šehović, A. (2012). 'Analiza diskursa moći u drami A. Sidrana *U Zvorniku ja sam ostavio svoje srce*', *Odjek*, 3-4, pp. 105-109.

Sažetak: Drama A. Sidrana *U Zvorniku ja sam ostavio svoje srce* pruža obilje materijala za analizu diskursa moći. U prvom redu, to su etikete za obraćanje, često u kombinaciji sa zamjenicama moći i solidarnosti, zatim upotreba vlastitih imena na način koji jasno utvrđuje odnose podređenih i nadređenih učesnika konverzacije, ali i jedan od tri procesa semantike moćnih eufemizacija, za koji u ovoj drami ima nekoliko potvrda. Pored toga, u radu se ukazuje i na činjenicu da isti govorni činovi ne funkcioniraju na isti način ukoliko su učesnici govorne interakcije neravnopravni po kriteriju moći. U skladu s navedenim, možemo zaključiti da ova drama predstavlja nezaobilazan izvor sociolingvističkih proučavanja, ali ona ujedno prevazilazi te okvire svjedočeci, u najširem smislu riječi, o odnosu čovjeka, Bosne i svijeta kroz umjetničku perspektivu Abdulaha Sidrana.

Ključne riječi: diskurs; moć; drama; etikete za obraćanje; zamjenice moći; zamjenice solidarnosti; vlastita imena; eufemizacija; govorni činovi

79. Šehović, A. (2013). 'Jezik u funkciji iskazivanja moći: na primjeru drame *Veliki vezir* Derviša Sušića', *Pregled*, 54(2), pp. 111-119.

Sažetak: Iako provedena na fikcionalnom tekstu, ova je analiza pokazala kako jezik često služi da se njim iskažu (neravnopravni) odnosi moći. Oni su još istaknutiji u zvaničnim kontekstima, gdje neki govornici uživaju društveno dodijeljenu moć, što ipak ne podrazumijeva da i društveno podređeni učesnici interakcije nemaju mogućnost osvojiti diskursnu moć. Naime, to je moguće čak i u formalnim okruženjima, poput dvorskog, prepoznatljivim po strogom poštovanju hijerarhije na svim poljima, pa tako i na jezičkom, iz čega se može izvesti zaključak da postoje različiti tipovi moći, a na dominaciju jednog od njih prvenstveno utječu situacione okolnosti u kojima se neka verbalna interakcija odigrava.

Ključne riječi: diskursna moć; društvena moć; stereotipi

80. Tatarević, S. (2022). 'Predstavljanje društvene akcije u diskursu Arapske lige o palestinskom pitanju', *Pismo*, 20, pp. 105-119.

Sažetak: Analiza predstavljanja društvene akcije podrazumijeva istraživanje ideoloških implikacija koje nosi upotreba različitih vrsta procesa unutar ideacijske metafunkcije u sistemskoj funkcionalnoj lingvistici, putem kojih se odvija društvena akcija. Ovaj rad iz ugla kritičke diskursne analize istražuje predstavljanje društvenih akcija Arapske lige kad je riječ o palestinskom pitanju. Cilj je rada ustanoviti kakva je priroda akcija koje je Arapska liga, kao najznačajnija međunarodna arapska organizacija, poduzela u periodu od 2019. do 2022. godine. Korpus rada čine vijesti objavljene na zvaničnoj stranici Arapske lige. Predstavljanje društvenih akcija u ovom se radu istražuje prema socio-kognitivnom modelu Thea van Leeuwena.

Ključne riječi: SFL; CDA; Arapska liga; palestinsko pitanje; društvena akcija; semiotička akcija; materijalna akcija

81. Tatarević, S. (2024). 'Profili pristupa u medijskom diskursu: analiza na primjeru dva arapska portala', *Pismo*, 22, pp. 89-106.

Sažetak: Ovaj je rad lingvističko istraživanje o diplomatskoj krizi u Zaljevu između Katara i susjednih zemalja. Kao teorijsko-metodološko polazište korišten je model Teuna A. van Dijka unutar kritičke analize diskursa. Cilj je istraživanja predstaviti fenomen pristupa diskursu, koji odgovara na pitanja ko i u kojoj mjeri učestvuje u diskursu. U radu se analizira kakav su pristup akteri krize ostvarili na portalima arapskih TV-kanala *RT Arabic* i *Sky News Arabia* te da li se taj pristup podudara s ideološkim pozicijama vlada zemalja u čijem su vlasništvu dva medija. Pristup se istražuje kvantitativnom metodom kroz analizu govornih uloga u naslovima i govornog prostora u tekstovima vijesti na korpusu od 908 tekstova objavljenih na tim portalima u periodu od mjesec dana.

Ključne riječi: diplomatska kriza; Zaljev; kritička analiza diskursa; pristup; govorne uloge; govorni prostor

82. Turanović, M. and Ajdinović-Mehović, A. (2023). 'Strategije prividne empatije i polarizacije u kemalističkom diskursu', *Društvene i humanističke studije (DHS)*, 8(2/23), pp. 83-102.

Sažetak: U radu se analiziraju diskurzivne strategije prividne empatije i ideološke polarizacije koje su korištene s ciljem legitimiziranja diskriminacije nad pokrivenim studenticama u Republici Turskoj. Tom složenom društvenom problemu pristupili smo iz ugla kritičke analize diskursa, koja predstavlja interdisciplinarno istraživačko područje u čijem se središtu nalazi interes za istraživanje manipulativne upotrebe jezika. Zabrana pokrivanja na univerzitetima u Turskoj bila je plod kemalističke koncepcije modernizma i hegemonije koje su uspostavile kemalističke elite. Važnu ulogu u očuvanju te hegemonije igrali su i mediji čiji je primarni cilj bio legitimizirati društvenu nepravdu i štititi društveni poredak zasnovan na asimetričnoj distribuciji moći. Tu ulogu mediji su vršili kroz manipulativnu upotrebu jezika unutar jasno prepoznatljivih diskurzivnih strategija, što je i pokazala analiza novinskog teksta koji je predmet ovoga rada.

Ključne riječi: kemalistički diskurs; prividna empatija; polarizacija

83. Turanović, M. (2020). 'Teorijska ishodišta i postavke kritičke analize diskursa', *Pismo*, 18, pp. 9-23.

Sažetak: U radu je predstavljen razvojni put i osnovne teorijske postavke kritičke analize diskursa. Kritička paradigma u lingvistici javlja se krajem 70-ih godina kao reakcija na dominantne formalističke pristupe. Razvoj kritičke analize diskursa uglavnom se dovodi u vezi sa rezultatima sociolingvističkih istraživanja, premda neki autori unutar kritičke paradigme kritikuju pozitivističke aspekte sociolingvistike, odnosno njen normativan stav spram jezičke upotrebe koja afirmira/reproducira nejednake odnose moći. Ovaj rad skicira razvoj teorijskih postavki kritičke analize diskursa od systemske funkcionalne lingvistike preko kritičke lingvistike i poststrukturalističke kritike.

Ključne riječi: systemska funkcionalna lingvistika; kritička lingvistika; kritička diskursna analiza

84. Turanović, M. (2023). 'Korelacija između agentivnosti i odgovornosti u kemalističkom diskursu', *Fluminensia*, 35(2), pp. 523-548.

Sažetak: U radu se analizira strategija mistifikacije agentivnosti u kemalističkom diskursu na primjeru novinskog teksta u kojem se govori o zabrani nošenja marame na univerzitetima u Republici Turskoj.

Manipulativni se potencijal jezika najzornije ostvaruje u manipulativnim diskursima koji predstavljaju osnovno sredstvo reprodukcije totalitarnih ideologija. Jedna od takvih ideologija je i ideologija kemalističke elite u Turskoj koja je svoju hegemoniju gradila i branila kako upotrebom raznih oblika prisile (prijeke sudovi, državni udari, razne zabrane i sl.), tako i reprodukcijom kemalističke ideologije kroz obrazovni sistem i medije. Zabrana nošenja marame na univerzitetima i u drugim javnim ustanovama ukinuta je 2013. godine, ali je pitanje pokrivanja žena i dalje aktualno u društveno-političkom životu Turske. Glavni zaključak rada jeste da se osnovna manipulativna strategija u analiziranom tekstu zasniva na prikrivanju agentivnosti i, konsekvntno tome, negiranju odgovornosti kemalističke elite za diskriminaciju nad pokrivenim studenticama. Taj zaključak potvrđuje opravdanost i nužnost uključivanja lingvističke aparature u istraživanja društvenih fenomena.

Ključne riječi: manipulacija; kemalistički diskurs; agentivnost

85. Turanović, M. (2024). 'Uloga novinskog diskursa u legitimiziranju diskriminacije pokrivenih studentica u Turskoj: multimodalna analiza', *Context. Journal of Interdisciplinary Studies*, 11(1), pp. 63-88.

Sažetak: Rad analizira kako su kemalističke dnevne novine predstavljale pokrivene studentice, koje su se organiziranjem protesta borile protiv diskriminacije kojoj su bile izložene zbog zabrane pokrivanja na univerzitetima u Turskoj. Iako je spomenuta diskriminacija u međuvremenu ukinuta, i dalje je živa ideologija koja je proizvela i legitimizirala tu diskriminaciju. Uloga medija, kao važnog sredstva reproduciranja kemalističke hegemonije, bila je da relativiziraju ili legitimiziraju diskriminaciju nad pokrivenim studenticama diskurzivno ih konstruirajući kao destruktivnu silu koja prijeti sekularnom poretku. Taj diskurzivni konstrukt utemeljen je na kemalističkoj koncepciji modernizacije, izjednačene sa sekularizacijom, prema kojoj "granica ispoljavanja vjere u Turskoj jeste koža jednog građanina". Analizirani primjeri pokazuju da se spomenuti diskurzivni konstrukt u novinskom diskursu ostvaruje kroz integraciju multimodalnih elemenata kao što su novinski tekst, tipografski elementi teksta, uređenje stranice, prateća slika ili karikatura. Rad potvrđuje važnost analize jezičkih i drugih semiotičkih elemenata

diskursa u istraživanju složenih društvenih fenomena kao što su ideologija, hegemonija, diskriminacija i sl.

Ključne riječi: kemalistički diskurs; pokrivanje; diskriminacija

86. Zečić-Durmišević, D. (2021). 'Hallidayev koncept funkcija jezika i primjena tog koncepta u kritičkoj analizi diskursa', *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, 24, pp. 237-249.

Sažetak: Ovaj rad nudi kratki pregled odnosa sistemske funkcionalne lingvistike Michaela Hallidaya (SFL) i kritičke analize diskursa (CDA), pri čemu se posebna pažnja poklanja primjeni Hallidayevog koncepta (meta)funkcija jezika (ideacijske, tekstualne i interpersonalne) kao metodološkog aparata u kritičkoj analizi diskursa, a koji nudi potencijal za analizu društveno i politički angažiranog jezika, lišenu ideološke pristrasnosti samog istraživača. Već od samih početaka i SFL-a i CDA, ove dvije oblasti stavljane su u neraskidivu vezu zbog niza razloga, odnosno zajedničkih osobenosti, a od kojih bismo kao tri najvažnije, i u literaturi najčešće spominjane, mogli izdvojiti: funkcionalnu orijentaciju, stajalište da je jezik odraz društvene zbilje, a, povratno, i njome oblikovan, te stajalište da se ideološka motivacija teksta i govora može dokazati i identificirati kroz gramatiku, odnosno lingvističku reprezentaciju, i to ispitano u skladu s kontekstom u kojem se pojavljuje (Hart, 2014).

Ključne riječi: sistemska funkcionalna lingvistika; kritička analiza diskursa; metafunkcije jezika; ideologija; kontekst

87. Zečić, D. (2022). 'The Brexit campaign in British tabloids: The role of passives in the process of positive self- and negative other-presentation', *European Journal of Applied Linguistics*, 10(2), pp. 370-387.

Sažetak: This paper examines the local syntax in 65 articles from the British mid-market tabloids, the Daily Mail and the Daily Express, covering the pre-Brexit vote period (February-June 2016). The paper focuses on the passive constructions in the chosen corpus and the main objective is to examine their role and function in a traditionally conservative and anti-EU discourse through an analysis of the sampled data set within the qualitative theoretical and methodological framework of CDA. The results point at an intricate network of both agentless and passives with agents contributing to both positive self-presentation and

negative other-presentation as the dominant strategies of manipulation in the examined discourse. This paper is part of the AILA Europe special issue.

Ključne riječi: discourse; media; passives; EU; Brexit

88. Zlotrg, S. (2023). 'Diskurs protiv rodno osjetljivog jezika', *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, 26, pp. 11-31.

Sažetak: U ovom radu daje se pregled metodologije kritičke diskursne analize (CDA), s fokusom na lingvističku osnovu deskriptivne faze CDA Normana Fairclougha. Taj se metodološki alat koristi da se analizira diskurs protiv rodno osjetljivog jezika koji se shvata široko: kao skup tekstova i govora u kojima se propagiraju ideje suprotne principima rodno osjetljivog jezika i rodne ravnopravnosti, odnosno tekstovi i govori u kojima se djeluje protiv tih ideja. U vezi s diskurzivnim praksama, analizira se kome su takvi tekstovi upućeni i kojim kanalima se šire, a u vezi sa sociokulturnom praksom, tj. društvenim uslovima produkcije takvih tekstova, analizira se ko tu ustvari ima moć i kakva se tu ideologija skriva. Kako je u analizi važno ispitati odnose moći, tako se za primjer diskursa uzimaju upravo oni koji imaju moć: Odbor za standardizaciju srpskog jezika kao institucija koja normira srpski jezik. Uzimajući njihovu odluku povodom usvajanja Zakona o rodnoj ravnopravnosti u Srbiji 2021. godine kao ogledni primjer diskursa, ispituje se hipoteza da Odbor za standardizaciju srpskog jezika oblikuje diskurs protiv rodno osjetljivog jezika.

Ključne riječi: rodno osjetljiv jezik; rodna ravnopravnost; standardni jezik; standardizacija; normiranje jezika; jezička politika

Poglavlja u knjigama / zbornicima

89. Bakšić, S. (2012). 'Diskurs moći u svjetlu strategija učtivosti (na primjeru zdravstva i školstva u Bosni i Hercegovini)', in Katnić-Bakaršić, M. (ed.) *Između diskursa moći i moći diskursa*. Zagreb: Naklada Zoro, pp. 35-46.

Sažetak: U ovom radu diskurs moći u zdravstvu i školstvu praćen je kroz neupotrebu strategija učtivosti. U asimetričnim relacijama, kao što su ljekar – pacijent, nastavnik – učenik, moć se izvodi iz institucionalne organizacije. Govornici koji zauzimaju poziciju moći ne moraju ublažavati svoje potencijalno konfliktne govorne činove koji mogu ugroziti obraz sagovornika. Tako je nemodificirana direktnost ovdje najčešće korištena strategija koja signalizira moć govornika.

Ključne riječi: diskurs moći; strategije učtivosti; nemodificirana direktnost

90. Berberović, S. and Delibegović Džanić, N. (2015). 'Bitno je biti...? – Teorija konceptualne integracije i internetski politički memovi', in Belaj, B. (ed.) *Dimenzije značenja*. Zagreb: Zagrebačka slavistička škola, pp. 9-30.

Sažetak: Rad analizira internetske političke memove koji predstavljaju spoj slikovnih i verbalnih elemenata, a iskazani su kao statične slike modificirane računalnim alatima i distribuirani putem društvenih mreža. Dajući jednostavan i humorističan komentar na aktualne političke teme, internetski politički memovi imaju retorički i argumentacijski potencijal. Cilj je ovoga rada otkriti do koje mjere politički memovi kao izraz građanskog aktivizma kroz humor mogu kritizirati aktualne političke teme i na taj način raskrinkati retoričke i ideološke ciljeve. Primjenjujući teoriju konceptualne integracije, rad analizira stvaranje značenja humorističnih političkih memova, ali i na koji način humor u internet-skim političkim memovima, kao proizvod konceptualne integracije,

doprinosi naglašavanju određenih aspekata realnosti, a samim time i postizanju retoričkih ciljeva u političkom diskursu.

Ključne riječi: humoristični politički memovi; teorija konceptualne integracije; politički diskurs

91. Berberović, S. and Delibegović Džanić, N. (2022). 'Draining the swamp: Creative figurative language in political discourse', in Brdar, M. and Brdar-Szabó, R. (eds.) *Figurative Thought and Language in Action*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, pp. 237-258.

Sažetak: This chapter examines the use of the expression to drain the swamp, whose meaning is created in conceptual blending, and the creative figurative language produced by the elaboration, modification, and reinterpretation of the blend itself in the contemporary American political discourse. This paper aims to show that creative figurative language can be used in different ways by members of a discourse community to achieve various rhetorical goals and discourse coherence. Specifically, applying conceptual blending theory, this paper analyzes innovative conceptual blends used to keep political discussions alive and be rhetorically effective. In addition, such creative blends also provide discourse coherence at the intertextual level.

Ključne riječi: conceptual blending; discourse coherence; American political discourse

92. Bilbija, S. and Osmankadić, M. (2016). 'The High Representative's discourse on minority rights in Bosnia and Herzegovina and its representation in the national print media', in Buckingham, L. (ed.) *The Status of English in Bosnia and Herzegovina*. Bristol, Buffalo, Toronto: MULTILINGUAL MATTERS, pp. 227-242.

Sažetak: The topic of this study is the representation of certain concepts from the European Union and the international community in general in Bosnian/Croatian/Serbian in present-day Bosnia and Herzegovina. Our hypothesis is that the channel through which these concepts are entering B/C/S is English. English exercises a major influence on these languages on account of its use by the Office of the High Representative (OHR), which has enjoyed the privileged status of political authority over a period of almost two decades since the end of the war in 1995.

In this paper we propose to analyze a corpus of OHR press releases, which are issued both in English and Bosnian/Croatian/Serbian, together with the High Representative's reports to the Secretary General of the United Nations, his speeches, interviews and press conferences, on the topic of the political rights of the two minority groups in Bosnia-Herzegovina, and look at how the local newspapers *Oslobođenje* and *Dnevni avaz* represent the OHR's position, their recommendations, ideas, etc. within their own discourse. Our first goal is to focus on the English language and concepts taken from the Anglo-European and/or Anglo-American social and political sphere, on the way these terms and concepts are integrated into Bosnian/Croatian/Serbian, and on the impact they have on these three local languages. We expect the impact to be visible in transliterations, coinages, paraphrases, and avoidance strategies (for instance, European integration is "evropska integracija", culture of ethnic and cultural inclusiveness is "kulturna i nacionalna uključivost", citizenship is "građanstvo" (the concept of being a citizen, which is otherwise translated as "državljanstvo" (belonging to a state), Road Map is "mapa puta"). The second goal is to focus on the impact of the use of language by the OHR (the introduction of concepts, viewpoints, argumentation forms) on Bosnian society in terms of using this kind of language more generally, not only in relation to the topics promoted by the OHR. In this way we could see how the use of language by the OHR, and, by extension, the beliefs, ideas, and viewpoints they represent, penetrate into Bosnian society and enter the consciousness of ordinary people in Bosnia-Herzegovina. We intend to analyze the above-mentioned High Representative's discourse and the local newspapers in the time period from 2006 to 2014 by using contrastive analysis. The newspaper sections that will be analyzed in this way are news sections, in particular home news and foreign news.

Ključne riječi: discourse on minority rights; High Representative's discourse; discourse of the national print media in Bosnia and Herzegovina

93. Bilbija, S. (2003). 'Pragmatic analysis of on-line news headlines', in Dizdar, S. (ed.) *An American scholar in Sarajevo – Papers honoring Prof. Zvonimir Radeljković on the occasion of his 60th birthday/Amerikanist u*

Sarajevu - Zbornik radova u čast 60 godina života prof. Zvonimira Radeljkovića. Sarajevo: Filozofski fakultet, pp. 33-41.

Sažetak: This article concerns itself with the linguistic and pragmatic analysis of the headlines that appear daily on the Yahoo Portal in its middle section labelled 'In the News'. Special focus is put on the manipulation of the public through media language.

Ključne riječi: media discourse; news headlines; pragmatic analysis

94. Bilbija, S. (2005). 'Linguistic and pragmatic properties of the discourse of the High Representative in the Republic of Bosnia and Herzegovina', in Breivik, L. E. and Øverland, O. (eds.) *The power of language: A collection of essays*. Oslo: Novus Press, pp. 53-63.

Sažetak: This paper addresses the linguistic and pragmatic characteristics of the political discourse of the High Representative in Bosnia and Herzegovina. The textual corpus was drawn from five reports submitted to the UN Secretary-General by the HR Lord Ashdown, who took office in 2002. The theoretical and analytical framework is CDA, in particular van Dijk's approach to CDA. The analysis demonstrates that the HR has all the political power concentrated in his hands. It also shows that his dominating role in the socio-political context of post-Dayton Bosnia is legitimised by the decisions of the most prestigious political organisations like the UN.

Ključne riječi: discourse of the High Representative in Bosnia and Herzegovina; ideology; exercise of power

95. Džanko, M. (2025). 'Variation of V and T Address Pronouns in Bosnian and German Medical Encounters: A Comparative Study of Practice Between Formality and Familiarity', in Fernandez, V. and Moyna, M. I. (eds.) *Beyond Binaries in Address Research: Politeness and Identity Practices in Interaction*. Amsterdam: John Benjamins, pp. 197-219.

Sažetak: This chapter investigates the alternation between formal V and informal T address forms used by doctors during medical encounters in Bosnian and German. It examines how these pronominal shifts occur interactively, both turn-by-turn and within a single turn. The study contributes to our understanding of interpersonal dynamics in institutional

settings, where the formal V address is typically the norm for politeness and respect (Schüpbach et al. 2007). By examining and comparing two datasets of medical conversations through Raymond's (2016a) CA interactional approach to address choice and identity projection, the study reveals that Bosnian doctors' use of address alternation reflects patients' identity statuses, while German doctors' alternations are more closely linked to their own identity statuses, particularly in long-term relationships.

Ključne riječi: conversation analysis; ethnographic discourse analysis; doctor-patient-interaction; identity status; pronominal alternation

96. Džanko, M. (2023). 'Don't moan, it won't make you feel better, granny! – Addressing older patients', in Baumgarten, N. and Vismans, R. (eds.) *It's different with you. Contrastive perspectives on address research*. Amsterdam: John Benjamins, pp. 171-196.

Sažetak: The focus of research in this comparative study lies on nominal address practices between doctors and older patients in German and Bosnian medical encounters. In this study we consider and compare the forms of address as well as identify their pragmatic differences by contrasting the Bosnian and German data. My research draws on interactional data consisting of 15 recorded conversations between Bosnian and German doctors and their elderly patients (65 and older). The data were examined and compared by using Conversation Analysis and Ethnographic Discourse Analysis. Our overall analysis shows a variety of differences between the data sets. The German data are marked by the exclusive use of the formal V form and the nominal form "Mrs./Mr.+surname" to address male and female patients. The Bosnian data are characterised by an overall high use of the kinship term "granny" to address the elderly female patients, as well as by a frequent use of the first name. Certain address practices of the doctors go beyond expressing politeness and/or friendliness, by contributing to face threatening actions such as criticism of the patients. The frequency and variety of such pragmatic routines differ and relate to socio-cultural norms of the institutional encounters in Bosnian and German society.

Ključne riječi: address terms; German; Bosnian; conversation analysis; ethnographic discourse analysis; medical encounters; doctor-patient interaction

97. Džanko, M. (2022). 'Building (dis-)affiliative medical relationships through interactional practices of knowledge management. A comparative study of German and Bosnian medical encounters', in Scarvaglieri, C., Graf, E.-M. and Spranz-Fogasy, T. (eds.) *Relationships in Organized Helping: Analyzing interaction in psychotherapy, medical encounters, coaching and in social media*. Amsterdam: John Benjamins, pp. 243-264.

Sažetak: The goal of the current contribution is to consider and compare different aspects of (dys-)functional knowledge management indexed by a conflict involving epistemics in Bosnian and German language. My research draws on 42 audiotaped conversations of Bosnian and German doctors with their patients. The data was analyzed using Conversation Analysis. This paper focuses first on the Bosnian data in which patients display an inability to provide the requested information or display reduced access to information they are accountable for (Heritage 2012). Interactional practices of dysfunctional knowledge management lead to misunderstandings, a break in the progressivity of the interaction, or face threatening actions such as criticism and disciplining of the patient (Holly 2001). In contrast, a focus on the German data shows a more patient-centered approach which entails more active patient participation. Furthermore, German patients display higher medical knowledge and more personal responsibility.

Ključne riječi: conversation analysis; knowledge management; epistemics; doctor–patient interaction; Bosnian and German

98. Džanko, M. (2022). 'ICH WEIß NICHT und NE ZNAM: Über direkte Vermittlung von Nicht-Wissen hinaus', in Hrustić, M. and Mešić, S. (eds.) *Sprach- und Kultur(ver)mittlung*. Sarajevo: Društvo germanista u Bosni i Hercegovini, pp. 49-68.

Sažetak: Verwendungsweisen von ICH WEIß NICHT in informellen und institutionellen Face-to-Face- und Telefongesprächen sind für das Deutsche (Bergmann 2017; Helmer/Reineke/Deppermann 2016; Helmer/Deppermann 2017) und etliche andere Sprachen (Aijmer 2009; Beach/Metzger 1997; Keevalik 2006; Weatherall 2013) mehrfach untersucht worden. In Abhängigkeit von formalen Aspekten wie syntaktischer und lautlicher Reduktion (z.B. weiß nich/t/), der Turnposition (initial, medial oder terminal) und dem Zeitbezug (retrospektiv oder

prospektiv) sind zahlreiche Funktionen belegt worden, die über eine direkte Vermittlung von Nichtwissen hinausgehen. Der vorliegende kontrastive Beitrag beschäftigt sich mit ICH WEIß NICHT und NE ZNAM in deutschen und bosnisch-herzegowinischen Arzt-Patient-Gesprächen. Im Mittelpunkt steht die Frage danach, in welchen Sequenzen und mit welchen Funktionen deutsche und bosnisch-herzegowinische Patienten diese Phrase gebrauchen. Die Analyse zeigt, dass beide Phrasen als epistemischer und pragmatischer Marker verwendet werden. Im Gegensatz zu den deutschen Daten, kommt NE ZNAM im bosnischen Datenmaterial auch als alleinstehende Antwort nach einer ärztlichen Frage vor und zeigt verschärftes Nichtwissen der PatientInnen über den gefragten Sachverhalt an. Die Analyse erfolgt im theoretischen und methodischen Rahmen der linguistischen Gesprächsanalyse. Der Untersuchung liegt ein deutsches Korpus von 29 Arzt-Patient-Gesprächen sowie ein bosnisches Korpus von 28 Gesprächen zugrunde. Diese gesprächsanalytische Untersuchung soll zum einen Untersuchungen von multifunktionalem NE ZNAM auch für das Bosnische anregen, zum anderen Überschneidungsbereiche und Unterschiede in ihren Verwendungsweisen im deutschen und bosnischen medizinischen Setting aufzeigen.

Ključne riječi: Vergleichende Gesprächsanalyse; Arzt-Patient-Gespräche; Bosnisch; Deutsch; Nichtwissen; epistemischer Marker; pragmatischer Marker

99. Džanko, M. (2020). 'Zdravstvena pismenost u Bosni i Hercegovini kroz interdisciplinarnost', in Dautbegović, A. *et al.* (eds.) *Šesti sarajevski dani psihologije*. 6. Sarajevo: Filozofski fakultet u Sarajevu, pp. 91-118.

Sažetak: Cilj istraživanja je identificiranje karakterističnih komunikacijskih oblika zdravstvenog ponašanja bosanskohercegovačkih pacijenata i njihov utjecaj na interakciju sa ljekarima. Istraživanje razgovora je interdisciplinarno istraživačko područje u kojem se istražuju strukture i principi organizacije verbalne interakcije. U istraživanja su uključene lingvistika, psihologija, sociologija, govornišтво i etnografija. Osnovna metoda istraživanja u ovom radu je lingvistička analiza konverzacije. Korpus istraživanja čine 22 autentična govorna zapisa između bosanskohercegovačkih ljekara i pacijenata. Ljekari posjeduju i pokazuju stručno medicinsko znanje, no u razgovoru i procesu liječenja oslanjaju se na

subjektivno znanje pacijenata o simptomima njihove bolesti i iskustvima u vezi sa istom (Brünner 2005). Rezultati analize pokazuju negativne oblike zdravstvenog ponašanja pacijenata, odnosno nisku razinu zdravstvene pismenosti. Neki od primjera su nepoznavanje naziva lijekova ili informacija u vezi sa prijašnjim pregledima i operacijama ili nepridržavanje terapije. Na temelju rezultata možemo zaključiti da ovakav nivo zdravstvene (ne)pismenosti pojačava asimetričnost odnosa između ljekara i pacijenta, koja se manifestira kroz interaktivne radnje, kao što su komunikacijski nesporazumi, neuspješna razmjena zdravstvenih i medicinskih informacija ili, pak, kritiziranje i discipliniranje pacijenta. Dobiveni rezultati mogu poslužiti kao smjernice za razvijanje nacionalnih interdisciplinarnih projekata na utvrđivanju i unapređenju razine zdravstvene pismenosti bosanskohercegovačkih pacijenata i poboljšanju kvalitete odnosa između ljekara i pacijenta.

Ključne riječi: zdravstvena pismenost; ljekari; pacijenti; analiza konverzacije; interdisciplinarnost

100. Jeftić, Lj. (2014). 'Management of knowledge in Obama's speech on Syria', in Osmankadić, M. *et al.* (eds.) *A festchrift for Professor Snežana Bilbija/Zbornik radova u čast profesorice Snežane Bilbije*. Sarajevo: Filozofski fakultet, pp. 111-125.

Sažetak: The paper is concerned with semantic properties of the discourse-knowledge interface, that is, with the ways knowledge is related to the structures of discourse in the example of Barack Obama's speech when making the case for a military strike against the Syrian government. Prominent fragments of his speech are analyzed within the framework of sociocognitive approach to Critical Discourse Analysis in order to detect the ways knowledge is expressed, implied or presupposed. The analysis reveals that Obama strategically presupposes and recalls socially shared knowledge on America's greatness, might and righteousness, at the same time deploying the strategies of persuasion and coercion to define beliefs as knowledge of facts.

Ključne riječi: knowledge; assertion; presupposition

101. Jeftić, Lj. (2017). 'How the Copenhagen criteria changed Europe: Perceptions from "both sides of the fence"', in Babić, Ž., Bijelić, T. and

Penda, P. (eds.) *Rethinking tradition in English language and literary studies*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, pp. 2-17.

Sažetak: U radu autorka polazi od jednog od principa kritičke analize diskursa – da neravnomjerna raspodjela moći utiče na to koji će od raspoloživih načina predstavljanja stvarnosti upotrebom jezika postati dominantan. U slučaju procesa proširenja Evropske unije (EU), konkretni načini konstruisanja stvarnosti reflektuju se u službenim dokumentima, strategijskim izvještajima, u samoj politici proširenja EU, a tokom posljednje više od dvije decenije i u posebnoj politici ‘uslovljavanja’ otjelovljenoj u Kopenhaškim kriterijima koji predstavljaju smjernice za potencijalne zemlje članice Evropske unije. U radu su analizirana četiri obraćanja povodom obilježavanja dvadesetogodišnjice primjene Kopenhaških kriterija sa ciljem identifikovanja strategija legitimizovanja politike uslovljavanja od strane predstavnika zemalja članica (‘insajdera’), kao i strategija upotrebljenih od strane predstavnika zemalja koje imaju status kandidata za članstvo (‘autsajdera’) sa ciljem otkrivanja potencijalnog odupiranja nametnutoj politici uslovljavanja. Rezultati analize ukazuju na činjenicu da se jedna od promjena koju su Kopenhaški kriteriji izazvali reflektuje u načinu poimanja vlastitog identiteta građana Evrope, koji sebe doživljavaju kao ‘autsajdere’ ukoliko nisu građani Evropske unije.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; Kopenhaški kriteriji; politika proširenja; Evropska unija; politika uslovljavanja; identitet

102. Katnić-Bakaršić, M. (2012). ‘Diskursi moći i moć diskursa: ka novim promišljanjima jezične politike’, in Gorjanc, V. (ed.) *Slovanski jeziki: iz preteklosti v prihodnost*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, pp. 123-133.

Sažetak: Diskurs jezične politike interpretira se kao diskurs moći, u kojem je posebno snažna veza između politike i ideologije. Ukazuje na potrebu nove jezične politike u slavenskim zemljama, uz važnost samorefleksije. Progresivna jezična politika uključivala bi i učenje slavenskih jezika, i to jezika neposrednih susjeda s jedne strane i drugih slavenskih jezika s druge strane.

Ključne riječi: jezična politika; diskurs moći; ideologija

103. Katnić-Bakaršić, M. (2024). 'Prilog kritičkoj leksikografiji u Bosni i Hercegovini: Predstavljanje roda u rječnicima', in Gorjanc, V. (ed.) *Kritička leksikografija*. Beograd: XX vek, pp. 87-106.

Sažetak: U radu se sa aspekta CDA i kritičke leksikografije promatra predstavljanje žena u rječnicima bosanskog jezika. Ukazuje se na odsustvo kritičke leksikografije u Bosni i Hercegovini, ali i na pozitivne primjere u radovima i priručnicima koji predlažu nove, senzibilne leksikografske prakse kako bi se ukinuli stereotipi u predstavljanju Drugih u rječnicima (prije svega žena, zatim LGBTIQ i nebinarnih osoba).

Ključne riječi: kritička leksikografija; rodno senzibilni rječnici; stereotipi; leksikografska praksa

104. Kolar, Dž. (2024). 'Diskursi ženskih likova na primjeru izabranih bosanskohercegovačkih drama', in Husansović, J. et al. (eds.) *Rod i umjetnost*. Sarajevo: TPO Fondacija, pp. 29-39.

Sažetak: U ovom su radu analizirani diskursi ženskih likova u odabranim bosanskohercegovačkim dramama, s fokusom na njihov jezik i ulogu u oblikovanju identiteta i društvenog položaja. Odabrana djela analizirana su kroz prizmu patrijarhalnih normi, porodičnih odnosa i borbe za oslobođenje ženskog tijela i uma. Fokus je stavljen na drame koje opisuju konkretne društveno-kulturne okolnosti iz života bliskog čitateljici/čitaocu kao pripadnicima jedne zajednice. Rad istražuje način na koji ženski likovi koriste jezik da bi izrazili unutrašnje konflikte, bunt protiv opresivnih normi i prilagođavanja očekivanjima zajednice. Kroz analizu jezičkih i tematskih aspekata prikazuje se evolucija ženskog glasa u bosanskohercegovačkoj drami – od tradicionalnih, često potisnutih figura, do kompleksnih, aktivnih protagonistica. Razgovor o diskursu osvjetljava značaj istraživanja jezika kao sredstva za razumijevanje dinamike moći, rodnih uloga i kulturne transformacije u bosanskohercegovačkom društvu.

Ključne riječi: ženski diskursi; jezik; rod; drama; patrijarhat

105. Mahmutović, J. (2014). 'Die Metapher als Perspektivierungsmittel: Analyse der Wassermetaphorik in deutschen Pressetexten über die Wirtschaftskrise ab 2008', in Abrashi, T., Blakaj-Gashi, A. and Ismajli, B. (eds.) *Perspektivierung – Perspektivität, Beziehung zwischen Sprache und*

Wirklichkeit in der deutschen Sprache, der deutschsprachigen Literatur, Kultur, Translatologie und DaF-Didaktik. Prishtina: Universiteti i Prishtinës, pp. 207-218.

Sažetak: The economic crisis that broke out in 2008 has strongly shaped economies around the world and left deep marks on common people's lives. Naturally, it has drawn a large media coverage. As media tend to use metaphors as a cognitive tool to describe complex phenomena, this paper deals with the water metaphors used to conceptualize the economic crisis. It is set within the theoretical framework of Cognitive Theory of Metaphor by Lakoff and Johnson, expanded by Köller's perspectivation idea. Metaphors are extracted using Jäkel's method of onomatological-cognitive metaphor analysis and then classified by the underlying concepts. The focus is placed on the perspectivation power of metaphors in their communicational and cognitive roles. The aim is to show that water, with its dual capacity to preserve and to destroy life, is a very productive source domain for an abundance of lexicalized and creative metaphors in the target domains money and crisis.

Ključne riječi: metaphor; water; money; economic crisis

106. Majstorović, D. (2009). 'Žrtve, mame in superženske: Spolni diskurzi in subjektivnosti v Bosni in Hercegovini', in Krašovec, P. and Žagar, I. Ž. (eds.) *Medijska politika v postsocializmu*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, pp. 129-147.

Sažetak: Rad se bavi analizom štampanih medija namijenjenih ženama, s fokusom na načine na koje su žene predstavljene u sedmičnim ženskim magazinima. Analiza pokazuje da su dominantni interpretativni okviri prikazivanja žena okvir žrtve, majčinstvo, kao i model "superžene", koji je posebno karakterističan za tranzicijska i postsocijalistička društva.

Ključne riječi: štampani mediji; ženski magazini; rodni stereotipi; postsocijalističko društvo; tranzicijsko društvo

107. Majstorović, D. and Mandić, M. (2011). 'What it means to be a Bosnian woman: Analyzing women's talk between patriarchy and emancipation', in Majstorović, D. and Lassen, I. (eds.) *Living with patriarchy: Discursive construction of gendered subjects across cultures*. Amsterdam: John Benjamins, pp. 81-109.

Sažetak: Presuming discourse to be both socially determined and socially determinative when it comes to attitudes, opinions and perceptions about the world, we wanted to explore to what extent the ways in which women in Bosnia and Herzegovina (BiH) speak about themselves are determined by the patriarchal Balkan tradition, post-WWII modernity, and/or the current postwar and transitional context. This paper is based on a small sample of a large discourse and body of gender research in BiH including six different focus groups of women assembled on the basis of social class. In order to provide some indications and guidance for the entire project, this pilot study was meant to isolate relevant discursive elements of the speech of women belonging to two different classes: the working class (boutique workers) and the professional class (doctors, lawyers, journalists), some with children and some without. In the analysis, we critically examined the obtained transcripts by looking into recurrent argumentative and rhetoric strategies, topoi and lexical and syntactic structures. Most specifically, we wanted to find out why feminism appeared to be unpopular among Bosnian women and how a successful woman was constructed with respect to patriarchal and non-patriarchal social values. We did this by looking at what discursive elements the relations of patriarchy (status quo) rested upon and what emancipatory potentials (resistance) were used to challenge it.

Ključne riječi: critical discourse analysis; discourse; emancipation; femininity; patriarchy

108. Mulalić, A. and Obralić, N. (2018). 'Discourse Analysis of Military Coups in the Western Media: A Case of July 15, 2016', in: Bingöl, Y. *et al.* (eds.) *Uluslararası 15 Temmuz ve Darbeler, Küresel Etkiler, Medya ve Demokrasi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Yayınları, Istanbul. pp. 197-209.

Sažetak: The purpose of the study is to present the interpretation of the event "July 15 coup attempt" in the media discourse. The media is known as an essential source of information that stands for the most powerful entity on earth. Beside traditional microstructure approach and sentence analysis, "News stories" contain ideological, political, social and other segments, in another words, macrostructure. In order to investigate the macrostructure perspective of the newspublished by the

Independent, the Guardian, the Telegraph, and the New York Times in regards to “July 15 coup attempt” we used the principles of critical discourse analysis as theoretical foundation created by Teun A. van Dijk and Fairclough. In the political discourses, the journalists are expected to report recent events without implicit personal attitude included. However, reporting the event with general-specific approach without claim-counterclaim and irrelevant people commenting in the breaking news is the evidence of misreporting, fake news and bad journalism by the Western media. We illustrated to what extent journalists’ personal attitude or the Western attitudes towards the coup failed attempt in Turkey impacted the manner of reporting in media.

Gljučne riječi: discourse analysis; journalism; microstructure; macrostructure

109. Mulalić, A. (2022). ‘Discourse analysis of the Western Balkans EU integration process’, in Mulalić, M., Topçu, E. and Muhasilović, J. (eds.) *The Western Balkans cooperation, geopolitics and economic transitions and relations*. Sarajevo: International University of Sarajevo, pp. 295-306.

Sažetak: Different socio-political, economic and legal analyses have been made on the Western Balkans EU integration process. However, such conventional studies often neglect discourse analysis as a theoretical framework, which significantly considers the relationship between the main concepts, messages, and discursive contextual practices. This approach additionally explains the validity of political behavior and expresses messages within a particular context. Discourse analysis and causal relationship between concepts, messages, and contextual practices could demonstrate the soundness of developed concepts, strategies, ideas, declarations, and sincere dedication of the Western Balkans leaders and policymakers in fostering the EU integration process. Such analyses demonstrate to what extent the Western Balkans are on the EU enlargement agenda and how local political elites and leaders have responded to the EU enlargement agenda, strategies, and reforms. By employing discourse analysis this chapter explores main strategies and documents on the Western Balkans EU integration process. Then, another objective is to interpret the differences in language usage and interpretation by the political leaders and policymakers in their linguistic,

discursive, and socio-linguistic choices of the message regarding the integration process.

Ključne riječi: discourse analysis; contextual practice; EU integration process

110. Osmankadić, M. (2014). 'The strategy of negative other-presentation in political discourse', in Osmankadić, M. *et al.* (eds.) *A festschrift for Professor Snežana Bilbija/Zbornik radova u čast profesorice Snežane Bilbije*. Sarajevo: Filozofski fakultet, pp. 205-219.

Sažetak: The aim of the present paper is to analyse covertly negative lexical items, such as expressions of failure, avoidance, omission, prevention, prohibition, denial, counter-expectation, etc. as a means to achieve the overall strategy of positive self-presentation and negative other-presentation in political discourse, as described in van Dijk's paper *Discourse and manipulation*, *Discourse & Society* 17 (2), 2006. The methodology used in this research is qualitative corpus analysis. The data consist of 20 reports sent by the High Representative in Bosnia-Herzegovina to the Secretary General of the United Nations in the period from March 1996 to September 2001. These documents have been analysed as part of a wider extra-linguistic context set in the post-Dayton Bosnia and Herzegovina. The results obtained in this study show that covertly negative lexical items can, because of their capacity to trigger entailments or implicatures involving the negation of the subordinate clause or of the lexical item itself (in case of lexical items such as fail, forget, lack, etc.), be effectively used as a means of achieving the strategy of negative other-presentation for the purpose of manipulating the addressee.

Ključne riječi: covert negation; negative other-presentation; manipulation; political discourse; entailment; implicature

111. Smailagić, V. (2018). 'Kontrastive Diskursanalyse als Kulturanalyse – das Hochschulgesetz im Diskurs zum Bologna-Prozess in Deutschland und Bosnien-Herzegowina', in Gredel, E. *et al.* (eds.) *Diskurs – kontrastiv: Diskurslinguistik als Methode zur Erfassung transnationaler und sprachübergreifender Diskursrealitäten*. Bremen: Hempen Verlag, pp. 27-48.

Sažetak: Dieser Beitrag untersucht das Potenzial der kontrastiven Diskursanalyse als Instrument der Kulturanalyse, indem der Diskurs zum Bologna-Prozess in Deutschland und Bosnien-Herzegowina analysiert

wird. Anhand der Hochschulgesetze von Baden-Württemberg, Deutschland, und dem Kanton Sarajevo, Bosnien-Herzegowina, beide aus dem Jahr 2005, werden kulturelle und gesellschaftliche Unterschiede aufgezeigt, die sich in diesen Gesetzestexten widerspiegeln. Die Analyse zeigt, dass der deutsche Diskurs den Bologna-Prozess kritisch betrachtet und die Reform als einschränkend wahrnimmt, während der bosnische Diskurs das neue Hochschulgesetz als hoffnungsvollen Schritt in Richtung europäischer Integration und gesellschaftlichen Fortschritts sieht.

Ključne riječi: Kontrastive Diskursanalyse; Kulturanalyse; Bologna-Prozess; Hochschulgesetz; Deutschland; Bosnien-Herzegowina

Radovi u konferencijskim zbornicima

112. Babić, Ž. and Muhić, E. (2024). 'Truthfulness versus newsworthiness – a social media case study', in Muhić, E. and Šajinović Novaković, J. (eds.). *Reclaiming normalcy: Discourse(s) of healing, in Language, Literature and Translation Studies: CELLS thematic issue*. Banja Luka: Filološki fakultet, pp. 42-56.

Sažetak: Glasno negodovanje javnosti podstaknuto najavama Novaka Đokovića na Fejsbuku i Instagramu o dolasku i učešću na Otvorenom prvenstvu Australije u tenisu 2022. godine završilo je neslavnom sudskom odlukom o povlačenju njegove vize, što su mediji i javnost pažljivo pratili i pokrivali. Ovaj rad usredsređuje se na predstavljanje podataka prikupljenih na Tviteru, Fejsbuku i Instagramu o odabranim trima vremenskim tačkama, uz korištenje analize vrijednosti vijesti i fokusiranje na pitanja o objavi na Instagramu kao pokretačkoj snazi za predstojeće događaje, kao i mogućem doprinosu društvenih medija ishodu događaja. Rezultati analize pokazuju da na prvo postavljeno istraživačko pitanje postoji pozitivan odgovor, ali da je na drugo pitanje nemoguće dati jasan odgovor, jer ono ima mnogo dublje korijene, koji nisu vezani samo na razmatrani problem već se iza njih krije i skrivena privatna i/ili politička pozadina.

Gljučne riječi: vrijednosti u vijestima; društveni mediji; privatno; politika

113. Bašić, M. and Turanović, M. (2016). 'Antiemigrantski diskurs u Turskoj', in Gönel, H. and Gür, M. (eds.) *II. Türk kültürü araştırmaları sempozyumu: 4 - 5 Eylül 2015 Saraybosna: bildiri metinleri*. Nevşehir: Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, pp. 370-377.

Sažetak: U radu se analizira antimigrantski diskurs u Turskoj. Metodološko polazište za ovu analizu predstavljaju principi kritičke diskursne

analize koja diskurs posmatra kao sastavni dio društvenih procesa. Antimigrantski diskurs se posmatra na dva plana: na planu makrostrukture, koji predstavlja globalno značenje, i na planu mikrostrukture, na kojem se kao mehanizmi tvorbe lokalnog značenja pojavljuju tranzitivnost, presupozicija i metafora.

Ključne riječi: antimigrantski diskurs; makrostruktura; tranzitivnost; presupozicija; metafora

114. Berberović, S. and Delibegović Džanić, N. (2009). 'Političari, dvorske dame i kajgana? Teorija konceptualne integracije i politički humor', in Brdar, M. et al. (eds.) *Lingvistika javne komunikacije: Sociokulturni, pragmatički i stilski aspekti*. Zagreb, Osijek: HDPL i Filozofski fakultet Josipa Jurja Strossmayera, pp. 139-153.

Sažetak: Općepoznato je da jezik igra važnu ulogu u slanju političkih poruka i formiranju mišljenja javnosti. Zadaća kasnovječernih programa kao što je *The Daily Show* sa Jonom Stewartom kritika je političke situacije upotrebom humora. U središtu su pozornosti ovoga rada šale preuzete iz kasnovječernih programa koje su izgrađene na temelju određenih izraza koje političari i mediji koriste s ciljem stvaranja političke stvarnosti. Cilj je ovog rada pokazati da teorija konceptualne integracije, koju su razvili Fauconnier i Turner (1998, 2002) u okviru kognitivne lingvistike, može objasniti nastajanje značenja političkih šala koje se koriste u ovoj vrsti programa. U okviru teorije konceptualne integracije značenje šale nastaje u integriranom prostoru koji dovodi do nesklada.

Ključne riječi: teorija konceptualne integracije; politički humor; late-night shows; suvremena lingvistika; teorije humora

115. Berberović, S. and Delibegović Džanić, N. (2011). 'Kreativna strana politike: politički diskurs i teorija konceptualne integracije', in Karabalić, V., Aleksa Varga M. and Pon, L. (eds.) *Diskurs i dijalog: Teorije, metode i primjene*. Osijek: HDPL i Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, pp. 45-68.

Sažetak: Ljudi svoj urođeni dar za kreativnost upotrebljavaju u različitim poljima ljudskog djelovanja, uključujući političko djelovanje i politički diskurs. U nekoliko posljednjih desetljeća primijećen je nagli porast istraživanja u okvirima kognitivne teorije metafore i teorije

konceptualne integracije koje izučavaju figurativni jezik u različitim vrstama diskursa, uključujući politički diskurs. Mnoge od tih studija pokazale su da metafora i konceptualna integracija doprinose različitim aspektima diskursa, od organiziranja teksta do kreiranja njegove poruke. Međutim, u mnoštvu takvih kognitivnolingvističkih studija, samo se nekolicina kratko osvrće na figurativnu kreativnost u diskursu. U ovom ćemo radu istražiti figurativnu kreativnost u hrvatskom političkom diskursu. Cilj je rada pokazati da figurativna kreativnost ima istu funkciju u diskursu kao i konvencionalni figurativni jezik, tj. da doprinosi povezivanju teksta i prenošenju retoričke poruke. Primjenjujući teoriju konceptualne integracije, u radu ćemo analizirati inovativne konceptualne *blendove*, motivirane konvencionalnim metaforama, korištene da ožive političke diskusije, ali i da promiču određene političke ideje. Također, kreativni metaforički *blendovi* doprinose povezanosti teksta na intertekstualnoj razini, povezujući različite dijelove diskursa.

Ključne riječi: politički diskurs; figurativna kreativnost; konceptualna metafora; teorija konceptualne integracije

116. Berberović, S. and Delibegović Džanić, N. (2013). 'A boom in the figurative language market: The conceptualization of the global economic crisis in American public discourse', in Pon, L., Karabalić V. and Cimer, S, (eds.) *Applied linguistics today: Research and perspectives*. Frankfurt am Main: Peter Lang, pp. 159-171.

Sažetak: The conceptualization of economy as an abstract concept primarily relies on conceptual metaphors. The global economic crisis has for months been the topic of the highest importance in American public discourse. In this paper, we will examine the use of creative figurative language used in relation to the economic crisis in American public discourse. The aim of this paper is to show that conventional metaphors can be creatively stretched through conceptual blending producing instances of creative figurative language which contributes to achieving different discourse goals and discourse coherence. Specifically, applying conceptual integration theory, we will analyze innovative conceptual blends, motivated by conventional metaphors.

Ključne riječi: figurative creativity; conceptual integration theory; discourse goals; public discourse; intratextual coherence

117. Bilbija, S. (2004). 'Pragmatic analysis of some of the billboard messages (Communicated to the citizens of Sarajevo by the international community in Bosnia-Herzegovina)', in Cap, P. and Stalmaszczyk, P. (eds.) *Research in language*, 2. Lodz: Lodz University Press, pp. 163-173.

Sažetak: In this paper we have attempted to analyse from both a syntactic and a pragmatic point of view several billboard messages that appeared in Sarajevo from the year 2000, i.e. the year of the last elections, to Spring of 2002. The analysed billboards are unique in their function: instead of advertising products, political parties or some concrete projects, they remind the citizens of Sarajevo what kind of action, thinking and behaviour they should exercise in their civic lives.

Ključne riječi: assumption; billboard advertising; contextual effect

118. Bilbija, S. (2006). 'Pragmatic interpretations of socio-political discourse in post-Dayton Bosnia', in Rasulić K. and Trbojević, I. (eds.) *English language and literature studies: Interfaces and integrations (ELLSII 75 Proceedings)*, 1. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, pp. 413-417.

Sažetak: This paper is an attempt to describe the ideological character of political discourse created by the bodies of the International Community (IC) in post-Dayton Bosnia. The political power, with which IC was entrusted after the war, legitimised political domination of IC over domestic politicians. In its exercise of power IC relies on "ideological workings of language" (Fairclough 2001:2) whose effect is the gradual manufacturing of BiH citizens' consent to be led politically and otherwise by IC for many more years. In order to examine the role of language in the shaping of IC's political discourse, linguistic and pragmatic analysis is applied. The investigation is undertaken as a contribution to the ultimate CDA goal which is, according to van Dijk (1997: 23), change.

Ključne riječi: International Community; Bosnia and Herzegovina; political power; legitimisation of political domination of IC

119. Bilbija, S. (2007). 'Politika u jeziku: rečeno i neiskazano', in Milosavljević, Lj., Lopičić, V. and Mišić Ilić, B. (eds.) *Jezik, književnost, politika*. Niš: Filozofski fakultet, pp. 35-43.

Sažetak: Iako niko ne želi zvanično da prizna da je Bosna i Hercegovina protektorat u Evropi, svakodnevno objavljivanje tekstova na veb stranicama od strane Ureda Visokog predstavnika u BiH (OHR) i OEBSA-a (OSCE) (dva najuticajnije politička faktora Međunarodne zajednice u BiH) pruža istraživaču obilje materijala za analizu tipičnog političkog diskursa koji kreiraju oni koji, kao protektori, posjeduju svu političku moć u BiH. Kako se razni žanrovi njihovog diskursa pojavljuju na njihovim veb stranicama na engleskom, ali i u prevodima na tri jezika /bosanskom, hrvatskom i srpskom/ analitičarima diskursa ostaje da, proučavajući ovaj diskurs, istražuju istovremeno i ideologiju koja se želi nametnuti preko onog što je rečeno ali, isto tako, i preko onog što nije iskazano ali se podrazumijeva zahvaljujući ostvarenim izborima, lingvističkim jednako kao i pragmatičkim (na engleskom i u prevodima).

Ključne riječi: protektorat; Međunarodna zajednica u BiH; diskursne strategije; CDA; "Drugi"; pozitivno samopredstavljanje

120. Bilbija, S. (2008). 'The role of hedges in political discourse', in Rasulić, K. and Trbojević, I. (eds.) *English language and literature studies: Structures across cultures (ELLSSAC Proceedings)*, 1. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, pp. 499-509.

Sažetak: The focus of this research is the link between hedges and political discourse. In literature, "hedges" are defined as linguistic choices that speakers resort to when they do not want to commit categorically to the propositions underlying their utterances. But there is one linguistic feature which the writers of ICG's political REPORTS shy away from - the use of hedges or mitigating devices in discourse. The hypothesis of this investigation is that scarcity of hedges in one particular genre of political discourse is undoubtedly intentional and should be attributed to a desire to demonstrate political dominance. In the following excerpts taken from several REPORTS written in 2007, we identified the existing hedges by underscoring the words encoding them. At the same time we indicated the absence of the presupposed hedges by inserting within brackets one of the possible hedges that could have appeared in the text.

Ključne riječi: hedges; political discourse; reports of ICG

121. Bilbija, S. (2011). 'Linguistic crafting of the current world economic crisis', in Spremić, M. and Đorić-Francuski, B. (eds.) *English language and literature studies: Image, identity, reality (ELLSIIR Proceedings)*. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, pp. 43-51.

Sažetak: This paper interrogates the linguistic strategies employed by western politicians in their encoding of the world economic crisis as a sick human body on its road to recovery. The metaphor THE SICK HUMAN BODY is used to persuade the public that the malady inflicted on this body does not inhere in the body itself but is caused by an external force. The metaphor presupposes the state as a victim rather than agent of its illness, thereby deferring agency and culpability from the sick body to a nebulously defined external agent. Anyone or anything can come to occupy its place, thus conveniently allowing the sick body future agency in its putative recovery while at the same time proscribing past responsibility.

Ključne riječi: conceptual metaphor; world economic crisis; political interpretation of the conceptual metaphor

122. Bilbija, S. (2011). 'Lingvističko tkanje ulaska u Evropsku uniju', in Kovačević, M. (ed.) *Nauka i politika. Zbornik radova sa naučnog skupa*, 5(1). Pale: Filozofski fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, pp. 53-63.

Sažetak: Rad se bavi identifikacijom i analizom lingvističkih sredstava koje Evropska unija (EU) koristi da predstavi samu sebe na engleskom jeziku na svojoj zvaničnoj veb stranici – europa@eu. Analiza otkriva da EU manipulira percepcijom institucija i politike koristeći lingvističke i kognitivne strategije, što čini njen politički diskurs moćnim i ideološki obojenim. Zaključuje se da je jezičko predstavljanje EU na internetu oblik političke moći i potencijalno kognitivne manipulacije.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; Evropska unija; lingvistička manipulacija

123. Bilbija, S. (2011). 'The pragmatic role of vague meanings in the EU discourse', in Đurić Paunović, I. and Marković, M. (eds.) *English language and anglophone literatures today (ELALT 1 Proceedings)*. Novi Sad: Filozofski fakultet, pp. 18-26.

Sažetak: This paper examines the political valences of the purposefully vague uses of certain adjectival forms such as new, better, stronger, greater as well as other members of the English lexicon in the public discourse of various EU bodies, and, more specifically, in their documents relating to the EU Enlargement. By drawing on the theoretical framework of Critical Discourse analysis, this paper will try to prove that the EU bodies exploit the vagueness of certain adjectival paradigms in order to demonstrate to the Other (i.e. the non-member states) that the power to dispose of the ultimate interpretation of adjectival indeterminacy, which, together with other linguistic means that shape the EU discourse, rests entirely with those who can actively create this discourse simply because they hold all the political and economic power.

Glavne riječi: vague adjectives; the EU; the Enlargement; public discourse; the Other

124. Čaušević, J. and Zlotrg, S. (2012). 'Diskriminacija u jeziku. Istraživanja u BiH', in Halilović, S. (ed.) *Bosanskohercegovački slavistički kongres. Zbornik radova*, 1. Sarajevo: Slavistički komitet, pp. 319-326.

Sažetak: Potpuno gramatički opravdan, rodno osjetljiv jezik je važno društveno i ideološko pitanje koje doprinosi većoj vidljivosti žena i ženskog rada. Društvena moć jasno se ogleda u jeziku, a odbacivanje generičke upotrebe muškog roda, gdje se žene ne vide i ne čuju, već podrazumijevaju, prvi je korak ka ravnopravnoj raspodjeli te moći. Iako se pomaci u zakonskom reguliranju ovog problema vide, jezička politika u BiH (i/ili njeno nepostojanje), uz izgovor jezičke ekonomije, proizvodi, podržava i perpetuira diskriminaciju žena. Kritička lingvistika insistira na ideji da upravo jezik konstruiše realnost u kojoj se neprekidno vodi borba za nametanje legitimnog viđenja (normiranje) koje isključivo zavisi od toga koliko simboličkog kapitala u svojim rukama imaju agensi u toj borbi (Pierre Bourdieu). S tim u vezi je i činjenica da danas čak i oni lingvisti koji ne prihvataju tezu o jeziku kao simboličkom kapitalu govore o pojačanom zanimanju za jezik i za ispitivanje njegove moći u ideološkim sferama (Marina Katnić-Bakaršić). Jezik nije odraz našeg roda, socijalnog statusa ili kulture kojoj pripadamo, jezik prije konstruira naše identitete (Nirman Moranjak-Bamburać). Oglašavanjem ženskog roda u jeziku daje se identifikacijsko mjesto nečemu što je subordinirano i

što nije unaprijed uračunato u jezik, te zato sufiksi -inja ili -ica zvuče “nakaradno” ili “smiješno”. Premda se svako može u jeziku oglasiti kako želi, imenovanje u ženskom rodu važno je pitanje dokidanja diskurzivne moći u korist muškog roda (Biljana Kašić). Dok je generička upotreba titula i zvanja u muškom rodu donedavno i zakonski bila opravdana, činjenica da studentice u svojim biografijama navode da su ‘studenti’, ‘apsolventi’, da stavljaju ‘žensko’ kao svoj spol ili ‘Bošnjak’ kao nacionalnost samo potvrđuje naš stav da rodno osjetljivim jezičkim planiranjem i promjenama odozdo možemo mijenjati jezičku (a time i društvenu) stvarnost. Naše polazište je poststrukturalističko te smo izbjegavale termine univerzalnog ili ispravnog koji su odavno dekonstruisani kao konstrukcije evropocentičnog ideološkog kolonijalizma.

Ključne riječi: kritička lingvistika; spol; rod; diskriminacija; jezik i ideologija; politička korektnost; promjene odozdo; diskurs i moć; rodna ravnopravnost

125. Čović-Filipović, A. (2013). ‘Kulturna percepcija kao dio kulturne kompetencije’, in Akbarov, A. (ed.) *FLTAL 2013: Proceedings book*. Sarajevo: International Burch University, pp. 100-118.

Sažetak: Interkulturalna kompetencija postala je veoma prominentan pojam nakon nastanka Evropske unije i globalizacije općenito. Međutim, ne treba zaboraviti da interkulturalna kompetencija nije oblikovana samo savremenim kontaktima među kulturama, već i onima koji su se desili mnogo ranije, tako da njezini korijeni moraju biti istraženi i iz povijesne perspektive. Pogledi koji se stvaraju i koji su stvoreni tijekom kulturnog kontakta oblikuju stavove i određenu percepciju te time predstavljaju važan dio interkulturalne kompetencije. Ovaj rad želi istražiti jedan od načina formiranja takvih stavova u medijsko-političkom diskursu. Kulture o kojima je u radu riječ su Austro-Ugarska Monarhija i Bosna i Hercegovina. Rad analizira članke u dnevnom tisku u vrijeme austrougarske vladavine u Bosni i Hercegovini. Metoda koja se koristi u ovom radu temelji se na analizi argumentacijskih obrazaca, tj. toposa koji se implicitno ili eksplicitno odnose na dodir ovih dviju kultura.

Ključne riječi: topos; argumentacija; analiza diskursa

126. Čović-Filipović, A. (2019). ‘Wertende Referenz im historischen Diskurs über die Annexion Bosnien-Herzegowinas’, in Mešić, S. and Scheuringer,

H. (eds.). *Deutsch in Bosnien-Herzegowina: Germanistenkonferenz*. Sarajevo: Filozofski fakultet, pp. 187-199.

Sažetak: Der Diskurs über die Annexion von Bosnien und Herzegowina gehört zu den wissenschaftlichen Objekten der Geschichtswissenschaft, die im wissenschaftlichen Fokus der Geschichtswissenschaft sowie zahlreicher verwandter Disziplinen stehen. Diese Arbeit untersucht den Diskurs aus linguistischer Perspektive, insbesondere aus der diskursiven linguistischen Perspektive, als Teil des politischen Diskurses und damit der politischen Kommunikation. In diesem Sinne wurden zeitgenössische Medientexte aus drei Tageszeitungen – der Neuen Freien Presse, dem Sarajevski Tagblatt und der Bosnischen Post – untersucht, um wertende Referenzen auf zentrale Realitätsschnipsel dieses Diskurses zu identifizieren. Ziel dieser Arbeit ist es zu zeigen, wie die wertende Referenz auf den Annexionsprozess des Landes und dessen eng verwandte Themen die kommunikativen Ziele der Rechtfertigung, Verkleinerung und Neuinterpretation der Annexion in der politischen und medialen Kommunikation unterstützen.

Ključne riječi: Annexion von Bosnien und Herzegowina; Neue Freie Presse; Sarajevoer Tagblatt; Bosnische Post

127. Delibegović Džanić, N. and Berberović, S. (2014). 'Hot cakes: The use of idioms in political cartoons', in Jesenšek, V. and Dobrovol'skij, D. (eds.) *Phraseologie und Kultur = Phraseology and Culture*. Bielsko-Biala/Budapest/Kansas/Maribor/Praha: University of Maribor Press, pp. 339-353.

Sažetak: The primary purpose of political cartoons is to express a political or social commentary through creative, memorable, and often humorous pictorial and verbal representation of different aspects of political, cultural and social reality. Idiomatic expressions are often artistically adapted both visually and/or verbally, creating imaginary and humorous scenarios of political affairs. Analyzing several political cartoons within the framework of conceptual integration theory, the paper attempts to shed some light on the role of idiomatic expressions in the creation of humor in this type of visual discourse as well as the way in which artistic adaptation of idioms contributes to promoting particular construals in input spaces with the aim of shaping public opinions.

Ključne riječi: political cartoons; conceptual integration theory; idiomatic expressions

128. Jeftić, Lj. (2008). 'Globalni rat protiv terorizma – primjer smišljeno konstruisanog diskursa', in Mišić Ilić, B. and Lopičić, V. (eds.) *Jezik, književnost, globalizacija. Zbornik radova s međunarodne konferencije*. Niš: Filozofski fakultet u Nišu, pp. 97-109.

Sažetak: U radu su naznačene diskursne strategije u konstruisanju diskursa rata protiv terorizma kao reakcije američke političke elite i toj eliti naklonjenih pisanih medija na terorističke napade na nebudere Svjetske trgovinske organizacije, 11. 9. 2001. godine. Kognitivni pristup u kritičkoj analizi diskursa je teorijsko-metodološki okvir analize korpusa. Ovakav pristup naglašava kognitivnu dimenziju moći u vremenu u kojem živimo, odnosno suštinu diskursne analize nalazi u izučavanju diskursa kao forme uobličenog značenja.

Ključne riječi: diskurs; mentalni model; terorizam

129. Jeftić, Lj. (2010). 'Semantičko-pragmatička transpozicija engleske leksike globalizacije u srpskom jeziku', in Mišić Ilić, B. and Lopičić, V. (eds.) *Jezik, književnost, promene. Zbornik radova sa međunarodne konferencije*. Niš: Filozofski fakultet u Nišu, pp. 190-200.

Sažetak: Rad je rađen na korpusu rezimea izvještaja Međunarodne krizne grupe (MKG) o Bosni i Hercegovini (BiH) objavljenih u periodu od 1996. do 2003. godine. Kritičkom analizom diskursa rezimea izvještaja MKG identifikovana je terminologija promovisanja i nametanja poretka i promjena u BiH čije se postojanje zasniva na intervencijama nadnacionalnog tijela – međunarodne zajednice – koja svojim tvrdnjama i njihovom performativnom snagom, iza kojih svakako stoji i vojna i ekonomska moć, obezbjeđuje sama sebi legitimitet djelovanja. MKG se u radu posmatra kao promoter globalizacije koji govori 'jezikom nove planetarne vulgate' (Bourdieu), čija osobenost su tematski obrasci koji upornim ponavljanjem treba da izazovu postojanje pojava i stanja koja označavaju. U radu prikazani primjeri transpozicije engleske leksike globalizacije, koja je i sama u nastajanju, daju uvid u neke od načina inkorporiranja te leksike u srpskom jeziku.

Ključne riječi: međunarodna krizna grupa; Bosna i Hercegovina; globalizacija

130. Jeftić, Lj. (2012). 'Diskursna strategija manipulacije na sajtovima novinar.de i borbazaveru.info', in Popović, R. (ed.) *Srpska teologija danas. Zbornik radova četvrtog godišnjeg simposioma*. Beograd: Pravoslavni bogoslovski fakultet u Beogradu – Institut za teološka istraživanja, pp. 677-683.

Sažetak: Slijedeći principe teorijsko-analitičkog okvira kritičke analize diskursa, kao praktično orijentisanog modela diskursne analize pri bavljenju društvenim problemima, u radu je analizirana upotreba jezika u načinu na koji sajtovi *novinar.de* i *borbazaveru.info* konstruišu stvarnost. Posmatranje navedenih sajtova kao vrste informativnih medija podrazumijeva i identifikovanje dominantne ideološke matrice iz koje djeluju, kao i oblika manipulacije kao diskursne strategije kojima se služe u komunikaciji sa javnošću.

KLjučne riječi: manipulacija; ideologija; mediji

131. Jeftić, Lj. (2013). 'Jezik medija u postmodernizmu: Jedan pristup kritičkoj analizi diskursa štampe', in Kovačević, M., Knežević, M. and Jokić, J. (eds.) *Zbornik radova sa naučnog skupa Nauka i tradicija*, 7(1). Pale: Filozofski fakultet Pale, pp. 199-209.

Sažetak: U predstavljanju postmodernizma kao 'slučaja za kritičku analizu diskursa (KAD)', autorka prenosi argumentaciju eminentnog praktičara KAD Normana Ferklafera, da je savremeno društvo obilježeno korjenitim ekonomskim i društvenim promjenama na globalnom nivou, te da je diskurs na sebe preuzeo glavnu ulogu u društveno-kulturnoj reprodukciji i promjeni uveliko zahvaljujući činjenici da se društvene prakse konstantno preispituju i preoblikuju u svjetlu novih informacija o tim istim praksama, na taj način im konstantno mijenjajući karakter. Diskurs se posmatra kao društvena praksa, kao jezik u upotrebi, čija moć je zapravo simbolički kapital u posjedu simboličkih elita kojima pripadaju i mediji koji, zahvaljujući takvom statusu, odlučuju o temi diskursa, stilu i načinu predstavljanja stvarnosti, tako postajući proizvođači javnog znanja, uvjerenja, stavova, normi i vrijednosti. Predmet istraživanja u radu je vijest kao diskurs u kome se daje nova informacija o skorašnjem događaju, te ključna uloga tematske organizacije vijesti u štampi unutar shematske superstrukture ustanovljene hijerarhijski prema principima relevantnosti i skorašnjosti. Na primjeru analize vijesti o terorizmu u

anglosaksonskoj štampi, autorka ukazuje na institucionalizovanost diskursa 'rata protiv terorizma' na nivou makrostrukture vijesti.

Ključne riječi: postmodernizam; mediji; promjena

132. Jeftić, Lj. (2016). 'Proširenje Evropske unije ili pregovaranje uslovljavanjem', in Mastilović, D. and Letić, M. (eds.) *Zbornik radova sa naučnog skupa Nauka i Evrointegracije*, 1(10). Istočno Sarajevo: Filozofski fakultet, pp. 219-233.

Sažetak: Polazeći od stava da se Evropska unija (EU) može okarakterisati kao diskursno konstruisana teritorija kojom se može upravljati, u radu se postulira inherentna ambivalentnost diskursa proširenja Evropske unije: premda deklarativno promovisan kao zasnovan na želji i slobodnoj volji potencijalnih zemalja članica za pridruženjem, proces proširenja podrazumijeva strogo uslovljavanje tih zemalja od strane Evropske unije. Samopripisani elitni status obezbjeđuje EU privilegovani pristup moći u diskursu i nad diskursom, čime je EU u poziciji da upotrebom jezika proizvodi značenja i tako konstruiše stvarnost, uključujući i jezičko konstruisanje identiteta učesnika, njihove uloge i međusobne odnose. Komuniciranje uspostavljenih značenja ima za cilj promovisanje procesa proširenja, davanje legitimiteta tom procesu, kao i proizvodnju pristanka za dalje širenje granica EU. Realizacija navedenih ciljeva lingvističkim sredstvima u radu je identifikovana na primjeru publikacije "Proširenje: širenje evropskih vrijednosti i standarda u više zemalja", postavljene na zvaničnom sajtu Evropske unije.

Ključne riječi: Evropska unija; proširenje; uslovljavanje

133. Jeftić, Lj. (2019). 'Conceptualization and representation of 'customer' in marketing management theory', in Mulalić, L. and Osmankadić, M. (eds.) *3rd CELLTTS - Third international conference on English language, literature, teaching and translation studies: Living, reading, teaching and translating in a world dominated by the culture of war and war of cultures (Proceedings)*. Sarajevo: Dobra knjiga, pp. 69-84.

Sažetak: Intrigued by the perceived paradox contained within the central marketing idea that the 'customer' is to be 'targeted' (selected as an object of attack) so as to be 'satisfied' or even 'delighted', the paper assumes a critical stance in the analysis of Kotler and Keller's Marketing

Management (14th edition) with the focus on the chapters concerned with defining marketing for the 21st century and connecting with customers. To this end, the paper considers the ubiquitous marketing of almost every aspect of human life as a form of social practice, a discourse, to which closely related is the concept of ‘power’ or, in terms of critical discourse studies, the concept of ‘control’. The view of marketing as a discourse implies interaction between ‘marketer’ and ‘customer’ in the form of exchanging values, or, as the handy definition of marketing reads – ‘meeting needs profitably’. Against the purported contemporary customer-centered marketing theory representation of ‘customer’ as an empowered and active agent in control of his/her own buying/consuming behavior, the paper analyzes representation and conceptualization of ‘customer’ through the lens of cognitive studies within the broader framework of critical discourse analysis. The morality of targeting people in order to satisfy them is questioned on account of results of the analysis pointing to the conceptualization of ‘customer’ at once as an important asset/resource and as an object of desire to be acquired, persuaded and manipulated.

Ključne riječi: marketing; customer; conceptual metaphor

134. Jurčić, D. (2015). ‘Rodni diskurs u djelu *Prokleta avlija*’, in Tošović, B. (ed.) *Andrićeva Avlija/Andrić's Hof*. Graz: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität, pp. 305-315.

Sažetak: The paper consists of three parts. In the first part, Descriptions of Male Characters, examples of dialogues and descriptions are analyzed semantically and lexically with a focus on gender discourse and gender stereotypes. The second part, Descriptions of Female Characters, provides a semantic and lexical analysis of descriptions and dialogues connected to female characters. In the third part, Discussion, the characteristics of gender discourse and gender stereotypes are analyzed and compared with respect to male and female characters. The thesis is that male characters in *Prokleta avlija* are presented as dominant and aggressive protagonists of their own stories, creating gender through their own descriptions and dialogues while female characters are presented through stories told by men. Female gender is created through various

descriptions which assign typical roles to female characters: mother, wife, sister or daughter.

Ključne riječi: gender; gender discourse; Andrić; language; gender identity

135. Jurčić, D. (2018). 'The third entity in Bosnia and Herzegovina ideological discourse', in Mulalić, L. and Osmankadić, M. (eds.) *3rd CELLTTS – Third international conference on English language, literature, teaching and translation studies: Living, reading, teaching and translating in a world dominated by the culture of war and war of cultures (Proceedings)*. Sarajevo: Dobra knjiga, pp. 84-98.

Sažetak: As Bosnia and Herzegovina is a country of three nations living in two entities – the Federation of Bosnia and Herzegovina and Republika Srpska, the third entity or Croat federal unit is one of the most controversial and taboo topics in post-war Bosnia and Herzegovina. Recent Hague tribunal convictions have further instigated the conflict and the clash of ideologies surrounding the concept. The aim of this paper is to analyze ideological discourse on the third entity in Bosnia and Herzegovina. Ten Bosnian and Herzegovinian politicians (five male and five female) were interviewed in person, and on-line written versions of interviews with Valentin Inzko and Wolfgang Petritsch were used.

The analysis of their responses focuses on both ideological discourse (structures of ideologies, ideological semantics and vocabulary used, ideological square) and gender differences in ideological discourse (perceived features and characteristics of masculine and feminine language and the creation of gender identity). Critical Discourse Analysis will be applied in the analysis of the interviewee's responses.

Ključne riječi: ideology; discourse; third entity; gender; CDA

136. Jurčić, D. (2020). 'Gender discourse in Serbian turbo folk lyrics', in Mustapić, L. (ed.) *Zbornik radova s Prvog simpozija Društva anglista u BiH*. Mostar: Sveučilište u Mostaru, pp. 30-44.

Sažetak: Music has always been an important part of human life. It is a tool that can be used for various purposes—to express feelings and emotions, describe heroic acts, in rituals and worship, etc. Together with the changes in human society and culture, music has changed too. Music is also an integral part of a society's culture, in which the society's

practices, customs, values and lifestyle are reflected. Different social groups identify themselves with different types of music. Various aspects of everyday life, relationships, gender roles, etc. are presented and described through music so that parallels can be drawn between behavior and changes within a social group and its music. The aim of this paper is to analyze gender discourse in the lyrics of Serbian turbo folk songs. The choruses of six Serbian turbo folk songs will be analyzed and the focus will be on the ways male and female gender are presented – both in creating one's own gender identity and describing the others' gender identity. The analysis focuses on gender stereotypes in presenting men and women, the choice of vocabulary, "doing" gender—the way male and female gender are created and presented throughout the lyrics and the ideology behind the lyrics. Critical discourse analysis (CDA) will be applied in the analysis of the selected lyrics.

Ključne riječi: turbo folk; lyrics, gender; ideology; discourse

137. Katavić, A. (2022). 'Analiza prijevoda 18. soneta Williama Shakespearea – tematska struktura i njeno prenošenje iz engleskog u bosanski/hrvatski/srpski jezik', in Gudurić, S., Dražić, J. and Stefanović, M. (eds.) *Jezici i kulture u prostoru i vremenu*, X(2). Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu, pp. 493-506.

Sažetak: Ovaj rad bavi se analizom prijevoda 18. soneta Williama Shakespearea sa engleskog na bosanski, hrvatski i srpski jezik. Analiza se vrši primarno kroz tematsku strukturu, tj. uspoređuje se realizacija teme i reme u ova dva jezika, te njihovo prenošenje iz izvornog u ciljni tekst. Naročito se osvrćemo na markiranost teme koja direktno utječe na razumijevanje diskursa. Kroz sistemsku funkcionalnu gramatiku, analiza pojedinih konstituenata u klauzama pokazuje kako je prevoditelj doveo do drugačijeg razumijevanja i doživljaja pjesme nego u originalu.

Kao hipotezu postavljamo da u prijevodu 18. soneta nije moguće u potpunosti prenijeti sve lingvističke i ekstralingvističke elemente (kao što su ritam, metrika, rima, fizički oblik same pjesme itd). Ovo se i potvrđuje kroz tematsku analizu, budući da je vidljivo da čak i u slučajevima u kojim je prevoditelj bio uspješan u prenošenju teme i reme, dolazi do gubitka nekih drugih poetskih elemenata, kao što su rima, ritam, broj slogova itd.

Rad naglašava važnost osviještenosti prevoditelja o različitim lingvističkim elementima, naročito o sistemskoj funkcionalnoj lingvistici, te pokazuje primjenu tematske strukturalne analize u prijevodu. Što je prevoditelj više osposobljen ovakvim znanjima, to ona više pomažu u razumijevanju, analiziranju i produciranju adekvatnijih prijevoda.

Ključne riječi: analiza prijevoda; tematska struktura; lingvistički elementi; ekstralingvistički elementi

138. Katnić-Bakaršić, M. (2004). 'Akademski diskurs: Dileme i izazovi', in Kržišnik, E. (ed.) *Aktualizacija jezikovnovrstne teorije na slovenskem. Členitev jezikovne resničnosti. Mednarodni simpozij Obdobja 22 – Metode in zvrsti*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, pp. 191-198.

Sažetak: U radu se uspostavlja distinkcija između pojmova naučni stil iz funkcionalne stilistike i akademski diskurs iz kritičke lingvistike. Istražuju se retoričke strategije akademskog diskursa kao diskursa moći i autoriteta / ovlaštenosti. Posebno se ukazuje na narativnu prirodu ovog diskursnog tipa i uspostavlja se korelacija sa drugim narativnim diskursima.

Ključne riječi: akademski diskurs; narativ; retoričke strategije; akademski diskurs

139. Katnić-Bakaršić, M. (2009). 'Jezik, politika i moć u tipovima diskursa', in Granić, J. (ed.). *Jezična politika i jezična stvarnost / Language Policy and Language Reality*. Zagreb: HDPL, pp. 333-338.

Sažetak: Razmatraju se odnosi moći, politike i jezika u različitim diskursnim tipovima. Posebno se proučava diskurs jezične politike kao diskurs moći, koji karakteriziraju asimetrični odnosi moći. Ukazuje se na ideološku borbu među različitim pristupima jezičnoj politici, kao i na činjenicu da i sociolingvistička definicija jezičnog planiranja sadrži pojam kontrola.

Ključne riječi: ideologija; jezična politika; diskursni tipovi

140. Katnić-Bakaršić, M. (2011). 'Akademski diskurs i moć', in Mićanović, K. (ed.) *Sintaksa hrvatskoga jezika. Književnost i kultura osamdesetih*.

Zbornik radova 39. seminara Zagrebačke slavističke škole. Zagreb: Zagrebačka slavistička škola, pp. 67-80.

Sažetak: Promatraju se odnosi moći u akademskom diskursu. Ukazuje se na mitove o objektivnosti, neutralnosti i odsustvu emocionalno-ekspresivnih sredstava u tom diskursnom tipu. Pokazuje se da je pozicija naučnika nužno subjektivna. Određuju se njegovi podtipovi i žanrovi.

Ključne riječi: akademski diskurs; moć; subjektivnost; pozicija naučnika

141. Katnić-Bakaršić, M. (2012). 'Uloga zamjenica *mi* i *oni* u konstrukciji odnosa moći u diskursu', in Halilović, S. (ed.). *Bosanski slavistički kongres I. Zbornik radova*, I. Sarajevo: Slavistički komitet, pp. 399-405.

Sažetak: U radu se sa aspekta kritičke diskursne analize (CDA) opisuje, analizira i interpretira upotreba zamjenica *mi* i *oni* u različitim tipovima diskursa. Posebno se ukazuje na njihovu ulogu u manipulaciji u medijskom i političkom diskursu. Propituje se upotreba inkluzivnog *mi* kao *mi* solidarnosti i grupne kohezije, uz izdvajanje tzv. kompozitnog *mi* koje uključuje sve pripadnike naroda ili nacije, odnosno države, i ekskluzivnog *mi* kao *mi* moći i dominacije.

Ključne riječi: kritička diskursna analiza; inkluzivno *mi*; ekskluzivno *mi*

142. Katnić-Bakaršić, M. (2013). 'Kritičke diskursne studije – angažirana krosdisciplina za 21. stoljeće', in Žele, A. (ed.) *Družbena funkcijskost jezika (vidiki, merila, opredelitve) Obdobja 32*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, pp. 207-212.

Sažetak: Pokazuje se kako je kritička diskursna analiza prerasla u kritičke diskursne studije (CDS) kao krosdisciplinu koja uključuje različite humanističke i društvene discipline. Pored lingvističkih disciplina CDS uključuju i semiotiku i sociologiju. Predmet ove discipline jesu svi multimedijalni diskursi, a proučavanje vizuelnih elemenata ukazuje se kao posebno relevantno. Daju se smjernice za daljnji razvoj ove angažirane krosdiscipline.

Ključne riječi: kritičke diskursne studije (CDS); multimedijalni diskursi; semiotika vizuelnih elemenata diskursa

143. Katnić-Bakaršić, M. (2019). 'Uloga predstavljanja procesa u kritičkoj stilističkoj interpretaciji različitih tipova diskursa', in Halilović, S. (ed.)

Bosanskohercegovački slavistički kongres II. Zbornik radova, 1. Sarajevo: Bosanskohercegovački slavistički komitet, pp. 43-51.

Sažetak: Suvremena kritička stilistika naglašava važnu ulogu predstavljanja procesa (engl. *transitivity*) u tekstu i diskursu. Pokazuje se da govornikov izbor glagola može imati važne ideološke i stilističke implikacije. Rad istražuje predstavljanje procesa u različitim tipovima diskursa, kako u literarnom diskursu, tako i u neliterarnim tipovima.

Ključne riječi: kritička stilistika; tranzitivnost; predstavljanje procesa

144. Katnić-Bakaršić, M. (2019). 'Pitanje "tuđeg govora" u kritičkoj stilistici', in Đurišić-Bečanović, T. (ed.) *Njegoševi naučni dani 7. međunarodni naučni skup. Kotor*. Nikšić: Filološki fakultet, pp. 213-218.

Sažetak: Pojam "tuđeg govora" vezuje se za Bahtina. Za razliku od strukturalne stilistike, koja je proučavala stilske efekte različitih oblika tuđeg govora u literarnom diskursu i ukazivala na ekspresivnost i stilogenost slobodnog neupravnog govora, kritička stilistika prvenstveno promatra ideološke efekte svih ovih oblika u raznim diskursnim tipovima, i to ne samo u predstavljanju tuđeg govora nego i mišljenja. Također, pokazuje se da kritičku stilistiku zanimaju dominantno postupci kojima se tuđi govor upotrebljava u funkciji manipulacije i kreiranja nejednakih odnosa moći, odnosno potencijalnog suprotstavljanja takvoj manipulaciji.

Ključne riječi: "tuđi govor"; kritička stilistika; manipulacija

145. Katnić-Bakaršić, M. (2020). 'Uloga modalnih glagola u kritičkoj stilistici', in Palić, I. (ed.) *Sarajevski filološki susreti. 5. zbornik radova*, 1. Sarajevo: Bosansko filološko društvo, pp. 51-60.

Sažetak: U radu se posebna pažnja poklanja modalnim glagolima, čija upotreba može nositi različita skrivena ideološka značenja. Na primjeru iz političkog, medijskog i literarnog diskursa pokazuje se da odabir modalnog glagola može poslužiti kao sredstvo uvjeravanja ili, pak, manipulacije, zatim kao sredstvo za izražavanje moći, odnosno sredstvo pomoću kojega govornik vlastitu ulogu predstavlja kao manje ili više značajnu nego što ona to jeste. Ukazuje se na važnost govornikovog individualnog stila pri interpretaciji modalnosti. Pored toga, u poeziji odabir modalnoga glagola može postati stilogeni postupak.

Ključne riječi: modalni glagoli; kritička stilistika; tipovi diskursa

146. Katnić-Bakaršić, M. (2024). 'Kritičke diskursne studije: povratak etici znanja u humanističkim disciplinama', in Hafizović, R. (ed.) *Znanje kao univerzalna vrijednost – etički i moralni aspekti. Zbornik radova. Posebna izdanja ANUBiH*, 49. Sarajevo: ANUBiH, pp. 85-91.

Sažetak: U radu se ukazuje na krizu humanističkih disciplina, na sve veću "marketizaciju univerziteta" (N. Fairclough) i na potrebu kritičkog promišljanja digitalizacije i AI. Zalaže se za primjenu metoda i alata CDA i CDS (kritičkih studija) u cilju povratka etičnosti znanja u humanistici.

Ključne riječi: kritičke diskursne studije (CDS); etika znanja; humanističke discipline

147. Mahmutović, J. (2019). 'Religiöse Deutungsmuster im Wirtschaftskrisendiskurs 2008/09', in Smailagić, V. (ed.) *Die Leistung der Philologie bei der Deutung der Kultur(en)*. Tübingen: Stauffenburg, pp. 113-136.

Sažetak: Rad je smješten u teoretski okvir epistemološke diskursne lingvistike i kognitivne semantike, proširen teorijom socijalne konstrukcije stvarnosti Bergera i Luckmanna. Teorijski i metodološki spaja se jezik, kognicija i kultura te istražuje njihov međusobni odnos. Na konkretnim primjerima je pokazano kako se analizom jezika mogu razotkriti interpretacijski obrasci.

Ključne riječi: epistemološka diskursna lingvistika; kognitivna semantika; jezik; kognicija; kultura

148. Marković, J. (2015). 'Metadiscourse in undergraduate textbooks: Does it ring a bell?', in Gudurić, S. and Stefanović, M. (eds.). *Jezici i kulture u vremenu i prostoru. Zbornik radova sa naučnog skupa*, 4(2). Novi Sad: Filozofski fakultet, pp. 197-210.

Sažetak: This paper explores the role and function of metadiscourse in undergraduate textbooks. The theoretical framework used in the paper is Hyland's metadiscourse model (2005). The research question in the article is exploring whether metadiscourse features are actually noticed and exploited by the proposed users of introductory textbooks.

The participants in the study are university students of the English language, and the corpus is a university linguistic textbook, *A Student's Introduction to English Grammar* (2005), by Rodney Huddleston and Geoffrey Pullum. The textbook is written, as the authors say, in 'an engagingly accessible and informal' style. We were interested to see whether the participants would notice various specific metadiscourse markers used in the textbook and whether they actually consider those markers valuable aids in text comprehension. The specifically-designed questionnaire and semi-structured interviews were used in the research.

The results of the study have shown that the participants mostly do not find the specific metadiscourse markers to be extremely useful. Their attitudes are much more moderate. However the tentative conclusions we may draw are more general. Namely, the study has shown that recognizing specific metadiscourse markers in the authentic academic language may not be easy for non-native speakers of English.

Ključne riječi: academic English; undergraduate textbooks; non-native speakers; metadiscourse; metadiscourse markers

149. Marković, J. (2015). 'Modifikacije direktnog govora u akademskom diskursu', in Kovačević, M. (ed.) *Nauka i sloboda*, 9(1). Pale: Filozofski fakultet, pp. 207-219.

Sažetak: Tema ovog rada jeste realizacija tuđeg govora kao direktnog govora u akademskom diskursu, tačnije – na tekstu univerzitetskog udžbenika gramatike savremenog engleskog jezika (Huddleston and Pullum, 2005). Analiza pokazuje da se u ovom nekonvencionalnom univerzitetskom udžbeniku autori često služe slobodnim direktnim govorom, što je prilično neuobičajeno u akademskom diskursu. Autorka zaključuje da ovakvu upotrebu moramo nazvati metajezičkom, ali ne i sagledavati je prvenstveno i primarno kao metakomunikativnu, već kao epistemičku. Funkcija slobodnog direktnog govora ovde uslovljena je funkcijom samog akademskog diskursa: on služi slikovitijem i jasnijem parafraziranju primera osnovnog oblika direktnog govora. Zaključak je da tipično "nedijaloški diskurs" udžbenika može da usvoji i neke osobenosti izrazito dijaloškog diskursa, kao što je umetnička proza.

Ključne riječi: akademski diskurs; univerzitetski udžbenik; metajezička upotreba

150. Marković, J. (2016). 'O diskursnim markerima u pisanju na engleskom jeziku kao stranom', in Mastilović, D. (ed.) *Nauka i evrointegracije*, 10(2). Pale: Filozofski fakultet, pp. 187-204.

Sažetak: U ovom radu autorka se bavi diskursnim markerima (engl. *discourse marker*), kao fenomenom koji sve više privlači pažnju lingvista u novijem periodu, uz prethodnu analizu koncepta diskursnih očekivanja i diskursnog transfera. U istraživanju je korišćeno više komplementarnih metoda. Rezultati rada nedvosmisleno ukazuju na nedovoljnu ujednačenost diskursa i upotrebe diskursnih markera u pisanju na engleskom jeziku kao stranom po stepenu formalnosti. Rezultate istraživanja autorka interpretira kao nedovoljan transfer iz srpskog jezika i nepovoljan tretman diskursnih markera u aktuelnom pristupu u nastavi stranih jezika, nasuprot njihovom značaju.

Ključne riječi: diskursni markeri; diskursna očekivanja; diskursni transfer

151. Maslo, A. (2012). 'Shaping value systems by means of conceptual metaphor – American inaugurals', in Akbarov, A. (ed.) *2nd International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics*. Sarajevo: International Burch University, pp. 4-6.

Sažetak: This paper tries to give an insight into political reasoning through the theoretic framework of cognitive linguistics. Through an analysis of conceptual metaphors used in the corpus of inaugural speeches of American presidents, we will show how the American value system was constructed and for what purpose. This analysis will show the importance of conceptual metaphor as a rhetoric device and how it can be used. It will eventually be claimed that American presidents have deliberately used conceptual metaphors as a uniting linguistic element. Along with conceptual metaphor we will also make use of two other fundamental parts of cognitive linguistics – image schemas and semantic frames.

Ključne riječi: values; America; cognitive linguistics; critical metaphor analysis; image schemas; semantic frames; political language; inaugural speeches; rhetoric

152. Mešić, S. (2016). 'Wie wurde der Tod des Kronprinzen Franz Ferdinand und seiner Gemahlin in der Presse verkündet? Eine diskurslinguistische

Analyse der Todesanzeigen', in Szabolcs, J. (ed.) *Umwandlungen und Interferenzen. Studien aus dem Bereich der Germanistik*. Wien: Praesens Verlag, pp. 359-368.

Sažetak: Am 28. Juni 1914 wurden der österreichische Thronfolger Franz Ferdinand und seine Frau in Sarajevo ermordet. Weltweit wird dieses Ereignis als Auslöser des Ersten Weltkrieges betrachtet. Die Nachricht verbreitete sich blitzartig. Die Presse in der Monarchie und im Deutschen Reich war überfüllt von den Einzelheiten über diese Tat. In diesem Beitrag werden die Todesmeldungen in 41 Zeitungen bzw. Zeitschriften miteinander verglichen. Das Untersuchungskorpus besteht aus Todesanzeigen in serbokroatischer und deutscher Sprache. Alle untersuchten Todesanzeigen haben ein übergreifendes gemeinsames Thema: den Tod des Erzherzogs und seiner Gemahlin. Teilweise sind sie parallel, teilweise sukzessiv erschienen, abhängig vom Verlagort und von der Häufigkeit des Erscheinens einzelner Zeitungen. Anhand von bestimmten Merkmalen werden die prototypischen Todesanzeigen ermittelt. Anschließend wird exemplarisch die Feinanalyse einer prototypischen Anzeige präsentiert. Dabei wird die Wortwahl unter die Lupe genommen und besonderes Interesse wird wertenden Ausdrücken geschenkt.

Ključne riječi: Todesanzeigen; Franz Ferdinand; Presse; Erster Weltkrieg; Diskursanalyse

153. Mulalić, A. (2018). 'Critical Discourse Analysis and the Coding of the Linguistic Ideology in the Western Balkans', in Kara, H., Çetin, T. and İnel, Y. (eds.) *3rd International Research Congress of Social Sciences*, Ankara: USOBAK, pp. 88-97.

Sažetak: The Western Balkans socio-political discourse heavily focuses on national identity and ideological identification. In this regard, mass media, through its reporting on the notions of symbols, myths, ethnicity, tradition, historical events and national identity, plays an important role in shaping everyday life. Consequently, the daily newspapers, within their linguistic, socio-political and ideological contexts, can influence and shape public opinion of the masses who usually do not analyze the news critically. The paper also seeks to examine and interpret differences in language use in daily newspapers in the Western Balkans and

the way the language choice can influence people ideologically. Political and ideological discourses are very specific, for example the journalists are expected to report recent events without implicit personal attitude included. Therefore, what is the relationship between politics and mass media, and what is the role of mass media in creating opinion of the masses in relation to ideology. This study compares the role played by the media according to differences in cultural and political ideologies, with the trust that the linguistic choices in text carry ideological meaning. The research will rely on Fowler's (1991) Critical Language Study theory in order to analyze selected newspaper articles. Fairclough's (1989) Critical Discourse Analysis will be used for proper critical analysis in order to relate how language used in newspapers is related to ideology. In order to test research objectives on the coding of linguistic ideology in the Western Balkans newspapers, the research will analyze randomly selected news from the following four newspapers: Dnevni avaz (Bosnia and Herzegovina), Večernji list (Croatia), Večernje novosti (Serbia), Vijesti (Montenegro), limited to a period between 2016 and 2018. We will use content analysis methods in this research.

Ključne riječi: mass media; linguistics; coding; public opinion; ideology; discourse analysis

154. Osmankadić, M. (2011). 'Negation as a means of contrasting or challenging elements of intertextual context', in Đurić Paunović, I. and Marković, M. (eds.) *Proceedings of the First International Conference on English Studies – English Language and Anglophone Literatures Today*. Novi Sad: Filozofski fakultet, pp. 287-304.

Sažetak: The aim of this paper is to analyse negation in intertextual context. We adopt the view that negation is inherently marked and that it is used in more complex presuppositional contexts in which corresponding affirmatives have already been discussed or in which the speaker/writer assumes the hearer's/reader's belief in and familiarity with corresponding affirmative. In order to show this, we must take into account both explicit and implicit negation. The methodology used in this research is corpus analysis. The corpus consists of reports sent by the High Representative in Bosnia-Herzegovina to the Secretary General of the United Nations. These documents will be analysed as part

of a wider extra-linguistic context set in the post-Dayton Bosnia and Herzegovina. This study is expected to show that negation in natural language does not operate according to the rules of logic, but has rather distinct discursual functions such as denying presuppositions, beliefs, and expectations.

Ključne riječi: negation; discourse; genre; intertextuality; presupposition; context; post-Dayton Bosnia and Herzegovina

155. Osmankadić, M. (2019). 'Discourse space theory and proximization theory – How well suited are they to the analysis of political discourse in Bosnia and Herzegovina', in Lopičić, V. and Mišić Ilić, B. (eds.) *Jezik, književnost, teorija / Language, literature, theory – tematski zbornik radova*. Niš: Izdavački centar, Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet, pp. 283-298.

Sažetak: The present paper contrasts Discourse Space Theory and Proximisation Theory in an attempt to apply them in the domain of state political discourse in Bosnia and Herzegovina. The two theories are basically used in critical discourse studies to account for the ideological construal of the home group (US) and the antagonistic group (THEM) in order to present the OTHER, or THEM, as the major threat to the home territory and physical security, and by way of metaphorical extension, to OUR core values, beliefs and ideology. Both these theories have been successfully applied in a number of critical studies of political discourse involving issues of threat construction and fear generation for the purposes of legitimizing political and military courses of action, such as crisis construction, war rhetoric and anti-immigration discourse (cf. Chilton 2004, Cap 2013, Cap 2017). Cap (2013) claims that Proximization Theory is also applicable in other areas of public discourse, such as the discourse on climate change, cancer prevention discourse, or discourse on cyber-terror. Taking today's complex socio-political reality in Bosnia and Herzegovina with its three major ethnic groups (so called "constitutive peoples") and their political representatives as the frame of reference, the present paper aims to analyse the discourse of the major political actors in that country in terms of construing threat and generating fear of the OTHER by applying the above-mentioned theories.

Ključne riječi: political discourse; discourse space theory; proximization; Bosnia and Herzegovina; threat construal; fear generation; legitimization

156. Sivrić, M. and Jurčić, D. (2014). 'Gender differences in political discourse', in Akbarov, A. (ed.) *Linguistics, culture and identity in foreign language education*. Sarajevo: International Burch University, pp. 1231-1240.

Sažetak: Public speakers have always had a sense of authority and power upon them, and this area was male area for a long time. Together with different social changes such as Women's Movement, women became more emancipated, participating in public sphere to a larger extent influencing thus the area of political discourse too. Key question is whether gender and supposed gender characteristics and differences connected to interaction styles and public speaking affect creation of political discourse and differences in its structure between male and female politicians or they are not an important factor for political discourse. In other words, does gender affect a person's political subjectivity? The thesis is that gender specific differences in language use and use of syntactic, semantic, pragmatic structures, lexical style and rhetorical strategies create differences in political discourse between male and female politicians. Can these differences help the hegemonic construction of female identity in political discourse? The aim of the paper is to analyze language differences in connection with supposed gender characteristics and place them into context of political discourse.

Ključne riječi: gender; discourse; political discourse; language; interaction; female identity

157. Sivrić, M. and Mustapić, L. (2019). 'Dayton Peace Accords recontextualization', in Mulalić, L. and Osmankadić, M. (eds.) *Living, reading, teaching and translating in a world dominated by the culture of wars and war of cultures. 3rd CELLTTS proceedings*. Sarajevo: Dobra knjiga, pp. 117-135.

Sažetak: The Dayton Peace Accords, named after the city it was negotiated in (Dayton, Ohio, USA), marked the end of a four-year-long war in Bosnia and Herzegovina and Croatia. Although considered positive because it ended the war, the process of negotiation, as well as the document itself, became highly controversial. It seems that the official

translations of the document into Croatian, Bosnian and Serbian were not provided when the original document was produced and signed. Additionally, the use and purpose of the document have been adapted to the context and situation many times. Our research is based on Blommaert's idea of text trajectory and recontextualization of the original document and its transition through time. According to Blommaert, texts and discourses move around, are repeatedly recontextualized in new interpretive spaces, and in the process undergo significant transformations in meaning. We claim that the text, i.e. the Dayton Peace Accords, has traveled through time following different trajectories, being differently interpreted and used depending on the contexts, whereas its translations have been manipulated with.

Ključne riječi: the Dayton Peace Accords; translation, context; recontextualization; text trajectory

158. Sivrić, M. (2017). 'Under the cover of political correctness', in Osman-kadić, M., Čirić-Fazlija, I. and Kalajdžisalihović, N. (eds.) *Word, context, time. 1st CELLTTS proceedings*. Sarajevo: Dobra knjiga, pp. 190-202.

Sažetak: In its most general definition, political correctness means using words or behaviour that will not offend any group of people. These groups mostly include those defined by gender, race, religion, ethnicity, sexual orientation, age and disability. The definition implies that being politically correct is all about being nice. Polite language should share certain similarities with politically correct language, i.e. both are culture-specific and need to be taught. However, the political correctness movement is rather controversial and has been heavily criticized. There are different debates on whether or not political correctness limits free speech and threatens free society, e.g. when it is ideologically used as a strategy to cover certain actions or words. The paper will discuss the examples of political correctness which is an ideologically used strategy to cover negative actions of certain group(s). Within the methods of Critical Discourse Analysis, through the analysis of different semantic-rhetorical devices and their pragmatic use in discourse context, we will show the recent examples of political strategies in presenting the genocide in Srebrenica. To that end, we have analyzed political speeches, newspaper articles and documents referring to the Srebrenica genocide

especially in the light of the expected UN resolution on Srebrenica. We claim that a negative ideological agenda is hidden here under the cover of political correctness.

Ključne riječi: euphemism; genocide; ideology; political correctness; Srebrenica

159. Smailagić, V. (2009). 'Der Reiseführer – Ein Super-Text', in Kabić, S. and Lovrić, G. (eds.) *Mobilität und Kontakt. Deutsche Sprache, Literatur und Kultur in ihrer Beziehung zum südosteuropäischen Raum*. Zadar: Sveučilište u Zadru, pp. 95-98.

Sažetak: Rad analizira turistički vodič kao super-tekst na primjeru vodiča Plesnika i Gschaidera. Vodič se sastoji od manjih povezanih tekstova koji zajedno čine cjelinu s ciljem da informiše čitaoca i pomogne mu u putovanju kroz Bosnu i Hercegovinu. Analiza po Beaugrandeovim i Dresslerovim kriterijima pokazuje da vodič zadovoljava koheziju, koherentnost i informativnost. Osim što informiše, vodič kroz stil i vrednovanje mjesta ima i apelativnu (reklamnu) funkciju, podstičući posjetu određenim lokacijama.

Ključne riječi: turistički vodič; analiza diskursa; tekstualna lingvistika

160. Smailagić, V. (2014). 'Sprachwissenschaftlicher Beitrag zur Kulturwissenschaft (am Beispiel des Diskurses zum Bologna-Prozess in Deutschland und Bosnien-Herzegowina)', in Dubinin, S. I. and Ševčenko, V. I. (eds.) *Evolution and Transformation of Discourses: Philological and Socio-Cultural Aspects*. Samara: Samara State University, pp. 184-197.

Sažetak: Radi se o analizi Bolonjskog procesa u Njemačkoj i Bosni i Hercegovini. Polazi se od shvatanja jezika kao dijela kulture i analize jezika kao dijela kulturne analize. Tu se opisuju jezičke konvencije, pravila i uzroci kao dio navika socijalnih grupa. Osim toga, prikazuje se koji sadržaji se komuniciraju na koji način. Bosanski diskurs je prilično afirmativan u smislu Evrope kao uzora i cilja, dok je u njemačkom tumačenju prije prisutan momenat ekonomske politike i njene povezanosti sa Bolonjskim procesom, i tu dolaze do riječi i pristalice i protivnici te reforme.

Ključne riječi: jezik; kultura; kulturologija; diskurs; Bolonjski proces

161. Smailagić, V. (2016). 'Das Attentat vom 28. Juni 1914 – am Tag danach: Eine Untersuchung der Berichterstattung in deutschsprachigen Zeitungen der österreichischen Reichshälfte', in Preljević, V. and Ruthner, C. (eds.) *The long shots of Sarajevo, 1914: Ereignis – Narrativ – Gedächtnis*. Tübingen: Narr Francke Attempto, pp. 205-216.

Sažetak: This contribution applies the tools of critical linguistic analysis to the Austrian newspaper coverage of the Sarajevo assassination in order to obtain a better understanding about the role of the print media on the eve of WWI and their intended effects on contemporary readers. The analysis of the use of expressive terms, the perpetrator/victim dichotomy and the ways to insinuate the complicity of the Serbian state show how media construct reality and direct public opinion. Through its methodology, my article also tries to show the contribution of linguistics as an academic discipline to a better understanding of history.

Ključne riječi: critical discourse analysis; media representation; Sarajevo assassination

162. Špago-Ćumurija, E. (2016). 'Internetski diskurs kao platforma za komunikaciju tokom protesta u Bosni i Hercegovini', in Palić, I. (ed.) *Sarajevski filološki susreti. 3. zbornik radova*, 1. Sarajevo: Bosansko filološko društvo, pp. 227-238.

Sažetak: Analiza diskursa u svojoj kompleksnosti može biti shvaćena kao opisno ili kritičko bavljenje pisanom ili usmenom formom jezika i njegovim funkcionisanjem u društvu, s ciljem razotkrivanja uzajamnih veza između jezika i različitih identiteta i društvenih tokova unutar jedne kulture. Ovaj rad bavi se diskursom interneta, koji predstavlja novi okvir za objavljivanje, razmjenu i komentarisane informacija, dozvoljavajući miješanje stilova različitog nivoa formalnosti i raznovrsne učesnike u komunikaciji, od službenih portala koji imaju svoje internetske verzije do čitatelja koji pod pravim imenom ili tzv. nickovima doprinose komunikaciji. Korpus je kreiran od vijesti i komentara koji se tiču protesta u Bosni i Hercegovini, s ciljem analize ključnih elemenata diskursa i njihovih specifičnosti na internetu, poput okvira, tj. identiteta i pozicija s kojih učesnici u komunikaciji nastupaju, nivoa formalnosti jezika te načina i pravila komuniciranja. Krajnji je cilj rada da otkrije veze između makrokonteksta društvene stvarnosti i mikrokonteksta

komunikacije na internetu kad je u pitanju tema bh. protesta u februaru 2014. godine.

Ključne riječi: politički diskurs; internet; kritička analiza

163. Zečić-Durmišević, D. (2020) 'British press discourse: Strategies of manipulation in the Brexit campaign', in Čubrović, B. (ed.) *Belgrade English language and literature studies. BELLS90 proceedings*. Beograd: Filološki fakultet, Univerzitet u Beogradu, pp. 187-202.

Sažetak: This paper examines the discourse on Brexit in the middle market tabloids the Daily Mail and the Daily Express on a selected corpus consisting of 42,000 words and covering the period from February to June 2016. The study qualifies as linguistic discourse analysis within the qualitative theoretical-methodological approach of CDA. The main objective is to identify and explain the correlation between the employed language and the intended message with special attention to be paid to the assumed preferences of the target audience. The primary focus is on manipulative strategies of positive selfpresentation and negative other-presentation. The final results point at the explicit employment of strategies of negative other- and the subtle and implicit employment of strategies of positive self-presentation. All the findings are examined with respect to the situational and social context.

Ključne riječi: discourse; tabloids; Brexit; EU; manipulation

164. Zilić, E. and Čović-Filipović, A. (2017). 'Sprachlich-kulturelle Kontakte zwischen Bosnien-Herzegowina und Österreich-Ungarischer Monarchie in der Presse', in Földes, C. (ed.) *Interkulturelle Linguistik als Forschungsorientierung in der mitteleuropäischen Germanistik*. Tübingen: Narr Francke Attempto, pp. 265-282.

Sažetak: Interkulturellen Kontakte hinterlassen stets Spuren, die nicht nur von einer gemeinsamen Vergangenheit sprechen, sondern auch von der Art und Weise, wie diese sich in Berührung befindenden Kulturen miteinander interagiert haben. In dieser Arbeit wird eine Art archäologische Spurensuche betrieben, und zwar aus sprachwissenschaftlicher Sicht. Dabei geht es nicht (nur) um die Sichtbarmachung des kulturellen Ineinandergreifens auf der Ebene des Wortschatzes, sondern es geht vielmehr um die Funktion der Sprache, die sie in diesem Kontakt

ausüben kann, beispielsweise Propagierung des eigenen, Beschönigung von politisch heiklen Sprachverhalten, Faktizierung von Strittigem, um nur einige dieser Funktionen zu nennen. Die zwei Kulturen, um die es in der Arbeit geht, sind das damals vom orientalischen Einfluss geprägte Bosnien-Herzegowina und die österreichisch-ungarische Monarchie, welche sich in einem asymmetrischen Verhältnis als okupiertes Land und die Okkupationsmacht gegenüberstehen. Das Korpus für die empirische Analyse setzt sich aus Artikeln zweier österreichisch-ungarischer Zeitungen zusammen, den Zeitungen Sarajevo Tagblatt und Bosnische Post, die damals in Bosnien-Herzegowina am Vorabend der Annexion erschienen sind.

Ključne riječi: interkultureller Sprachkontakt; Bosnien-Herzegowina unter österreichisch-ungarischer Herrschaft; Pressediskurs

Prikazi knjiga

165. Čaušević-Kreho, V. (2013). 'Osvajanje diskursa kao osvajanje moći'. Review of *Između diskursa moći i moći diskursa*, by Marina Katnić-Bakaršić. *Pregled*, 1, pp. 277-280.
166. Hodžić-Čavkić, A. (2025). 'Arapsko proljeće iz perspektive diskursne analize'. Review of *Diskursna analiza govora predsjednika svrgnutih tokom Arapskog proljeća*, by Amra Mulović. *Društvene i humanističke studije (DHS)*, 1(27), pp. 931-934.
167. Prugo-Babić, L. (2014). 'Jezik, društvo, moć, preživljavanje – izuzetan doprinos razvoju kritičke diskursne analize'. Review of *Između diskursa moći i moći diskursa*, by Marina Katnić-Bakaršić. *Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu*, 17, pp. 369-374.
168. Smailagić, V. (2020). 'Comparative discourse linguistics as a culture-oriented research method'. Review of *Vergleichende Diskurslinguistik. Methoden und Forschungspraxis*, by Goranka Rocco and Elmar Schafroth (eds.). *tekst i diskurs – text und diskurs*, 13(2), pp. 371-376.
169. Špago-Ćumurija, E. (2019). 'Govoriti kao predsjednik: kritička analiza konceptualne metafore u inauguralnim govorima američkih predsjednika'. Review of *Govoriti kao predsjednik: kritička analiza konceptualne metafore u inauguralnim govorima američkih predsjednika*, by Adi Maslo. *Književni jezik*, 30, pp. 425-427.

Monografije

170. Berberović, S. and Delibegović Džanić, N. (2015). *Politički humor i javni diskurs: kognitivno-lingvistička analiza*. Tuzla: OFF-SET.

Sažetak: Teorija konceptualne integracije je kognitivno-lingvistička teorija stvaranja značenja različitih jezičnih i nejezičnih fenomena. Ta teorija može objasniti stvaranja značenja humora i njegova razumijevanja, kao i zašto politički humor ima retorički i argumentacijski potencijal. Primjenjivost te teorije na politički humor i naš probuđeni interes za istraživanje humora u političkom diskursu razlozi su zašto smo odlučile napisati ovu knjigu. U njoj se analiziraju primjeri iz dviju bitno različitih kultura, američke i bosanske, barem kad je riječ o političkom humoru. U američkom je društvu politički humor sveprisutan, dok u bosanskom skoro da ne postoji. Tako smo i krenule od američkih kasnovječernih programa, potom su slijedile političke karikature i satirični tekstovi, zatim su se otvorili i novi pogledi na bosanski politički humor koji se javlja samo na društvenim mrežama u vidu internetskih memova kao izraz političkog djelovanja pojedinaca. Smatramo da su upravo te razlike između demokratskih društava u različitim stadijima razvoja u pogledu političkog humora, kao i primjeri iz bosanskog jezika, doprinos ove knjige jer, iako je skoro pa nepostojeći, bosanski politički humor je itekako vrijedan istraživanja i uspoređivanja s onim američkim.

Ključne riječi: teorija konceptualne integracije; politički humor; javni diskurs; retorički potencijal; argumentacijski potencijal

171. Ćemalović-Dilberović, E. (2012). *Politički diskurs u BiH: printani mediji 1992–1995 – jezičko-stilska analiza*. Mostar: BZK Preporod.

Sažetak: U ovoj knjizi se politički diskurs posmatra na primjeru printanih medija. U spomenutom diskursu primjetan je snažniji utjecaj

ekstralingvističkih faktora, koji u korelaciji sa jezičkim diskursnim elementima formiraju diskursne identitete i diskursne relacije među učesnicima. Naročito je evidentan jak utjecaj ideologije, propagande, religije i historije koji posredstvom diskursa pisanih medija formiraju politički diskurs. U istraživanju se tragalo za tim kako jezik u upotrebi (jezik u akciji) u određenom vremenu, prostoru i pod određenim društveno-političkim okolnostima izgrađuje politički diskurs i identitet učesnika u njemu. Analiza je urađena na korpusu printanih medija publiciranih tokom posljednjeg rata u Bosni i Hercegovini, i to *Oslobođenje*, *Ljiljan*, *Slobodna Bosna* i *Dani*. Na građi iz korpusa koji je formiran izborom članaka političke prirode, pokušalo se spoznati koje su osnovne jezičko-stilske osobitosti političkog diskursa, čime su te osobitosti uvjetovane, kakva je njihova funkcija, u kojoj vrsti odnosa stoje sa nejezičkim elementima, šta date diskursne osobitosti govore o identitetu diskursnih učesnika i relacijama među njima, te koje od njih najaktivnije učestvuju u pozitivnom samopredstavljanju i negativnom predstavljanju Drugoga.

Ključne riječi: bosanski jezik; politički diskurs; mediji: 1992–1995.

172. Dolić, B. (2021). *Ogledi o rodu i jeziku: diskursna, pragmatička i gramatička analiza*. Bihać: Pedagoški fakultet Univerziteta u Bihaću.

Sažetak: U ovoj knjizi se rod sagledava kao društvena i gramatička kategorija. Tako prvi dio knjige tematizira rodnu nejednakost i neravnopravnost na primjeru različitih tipova diskursa: u prvom redu književnog (konceptualne metafore MUŠKARAC JE ŽIVOTINJA i ŽENA JE BILJKA u poemama Skendera Kulenovića), nakon toga animiranog (pokušaj degradacije očinske i gradacije majčinske figure u animiranoj seriji “Peppa Pig”), zatim reklamnog (osmomartovska retorika u koliziji s temeljnim feminističkim ciljevima), potom sakralnog (mocijski parovi u tekstu Kur’ana – razlike u izvorniku i prijevodu) i naposljetku javnog (akademska trilema: “dekan”, “dekanica” i “dekanesa”). Drugi dio knjige analizira rod iz čisto gramatičke prizme: kroz fleksiju, derivaciju i leksikologiju bosanskog jezika. Kratko rečeno, autorica piše o sukobljavanju različitih rodni ideologija u društvu a vrlo često nauštrb jezika, koji je njegovo vjerno ogledalo.

Ključne riječi: rodna ideologija; rodna diskriminacija; diskursni tipovi; kategorija roda

173. Džanko, M. (2025). *Osnove analize konverzacije i njena primjena u institucionalnoj interakciji*. Sarajevo: Filozofski fakultet u Sarajevu.

Sažetak: Ova knjiga pruža temeljit uvod u analizu konverzacije, s posebnim naglaskom na njenu primjenu u institucionalnim kontekstima, kao što su medicinska interakcija, univerzitetski ispiti i obuka u autoškoli. Iako je ova metoda već decenijama razvijana u međunarodnim okvirima, njena prisutnost i primjena na bosanskom, srpskom i hrvatskom govornom području i dalje su ograničene. Autorica daje pregled teorijskog okvira i osnovnih metodoloških koraka analize konverzacije, uz brojne autentične primjere iz prakse na njemačkom i bosanskom jeziku. Kroz sedam poglavlja obrađuju se ključni koncepti i izazovi prilikom prikupljanja i analize podataka, a nude se i konkretne mogućnosti za poboljšanje komunikacijske prakse, posebno u medicinskom kontekstu. Knjiga je namijenjena istraživačima iz oblasti jezika, komunikacije, sociologije, obrazovanja i medicine, kao i studentima koji se prvi put susreću s ovom interdisciplinarnom metodom. Cilj je potaknuti širu upotrebu analize konverzacije i doprinijeti razvoju efikasnijih i etički odgovornijih oblika institucionalne komunikacije.

Ključne riječi: analiza konverzacije; institucionalna komunikacija; medicinska interakcija; metodologija; njemački jezik; bosanski jezik

174. Džanko, M. (2020). *Rollengebundene Asymmetrie in Arzt-Patient-Gesprächen. Ein Vergleich im Deutschen und Bosnischen*. Heidelberg: Universitätsverlag Winter.

Sažetak: Im vorliegenden Buch werden Aspekte rollenbezogener Asymmetrie in bosnisch-herzegowinischen und deutschen Arzt-Patient-Gesprächen herausgearbeitet und miteinander verglichen. Die empirische Analyse zeigt die medizinische Interaktion innerhalb zwei verschiedener Sprachen und Gesellschaften sowie Handlungsmöglichkeiten durch unterschiedliche Ressourcen der jeweiligen Sprachen in Hinsicht auf die asymmetrische Rollenverteilung. Das Buch verbindet vier zentrale Elemente rollenbezogener Asymmetrie: die selbstkohärente Gesprächssteuerung von Ärzten, Disziplinierungshandlungen, Unterschiede

zwischen Arzt und Patient hinsichtlich Wissensbeständen und individuellem Zugang sowie in der gegenseitigen Anrede und Adressierung. Die vorliegende Arbeit stellt eine der ersten in Bosnien-Herzegowina dar, die der linguistischen Gesprächsanalyse verpflichtet ist, und die erste zu Gesprächen institutioneller Kommunikation.

Ključne riječi: Arzt-Patient-Gespräch; rollenbezogene Asymmetrie; linguistische Gesprächsanalyse; institutionelle Kommunikation; Bosnien-Herzegowina und Deutschland

175. Imamović, A. (2017). *Meaning, text and context*. Tuzla: OFF-SET.

Sažetak: U rukopisu knjige pod naslovom *Meaning, Text and Context* opis jezika seže daleko izvan granica same gramatike, odnosno granica koje nam postavljaju osnovne lingvističke discipline – fonetika i fonologija, morfologija i sintaksa. Osnovni cilj ove knjige jeste opisati kako izvorni govornici zapravo upotrebljavaju jezik u različitim situacijama. Knjiga je pisana na engleskom jeziku, što omogućava i čitateljima koji nisu govornici bosanskog da dobiju jedan drugačiji uvid u značaj proučavanja jezika, kako engleskog tako i bosanskog, budući da se kroz cijelu knjigu kontrastiraju ova dva jezika. Knjiga je organizirana u četiri poglavlja: 1. *Leksikologija (Lexicology)*, 2. *Analiza diskursa (Discourse Analysis)*, 3. *Pragmatika (Pragmatics)* i 4. *Sociolingvistika (Sociolinguistics)*. Svako poglavlje predstavlja po jednu lingvističku disciplinu koja se svaka na svoj način bavi jezičnom upotrebom, odnosno jezikom u kontekstu. Gotovo svako poglavlje počinje kraćim uvodom u samu bit lingvističke discipline koju opisuje, što predstavlja odličnu strategiju upoznavanja studenata s osnovnim postulatima svake od disciplina.

Ključne riječi: leksikologija; analiza diskursa; pragmatika; sociolingvistika

176. Jeftić, Lj. (2018). *Kritička analiza diskursa rata protiv terorizma: socio-kognitivni pristup u kritičkoj analizi diskursa anglosaksonske štampe*. Beograd: Jasen.

Sažetak: Centralna tema istraživanja predstavljena u ovoj monografiji je analiza “vijesti” u anglosaksonskoj štampi kao specifične forme diskursa, tj. institucionalizovane društvene prakse, sa socio-kognitivnog aspekta kritičke analize diskursa. Pri tome je “terorizam” posmatran kao društveni problem i u knjizi je analiziran kroz jezičko konstruisanje i

predstavljanje u vijestima u periodu (2006. i 2007. godina) “rata protiv terorizma” kao institucionalizovanog diskursa, odnosno društvene prakse koju je usvojila i nametnula američka administracija u unutrašnjoj i vanjskoj politici. Ova monografija predstavlja prvu naučnu monografiju u oblasti lingvistike, u BiH, ali i u širem regionu, koja se bavi medijskim oblikovanjem “rata protiv terorizma”.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; terorizam; vijest kao diskurs; ideologija; moć

177. Jeftić, Lj. (2023). *Jezik globalizacije u izvještajima Međunarodne krizne grupe o Bosni i Hercegovini*. Beograd: Jasen.

Sažetak: Ova monografija se može posmatrati kao doprinos širem istraživanju odnosa jezika i globalizacije na konkretnom primjeru efekata ekspanzije procesa (neoliberalne) globalizacije putem nametanja nove paradigme u rješavanju lokalnih sukoba u svijetu. U istraživanju se postulira da, u svojim izvještajima o izgradnji mira u Bosni i Hercegovini, Međunarodna krizna grupa (International Crisis Group) presuponira validnost vanjske intervencije liberalnog tipa u BiH, koju karakteriše projektovanje normativnih okvira Zapada (posebno SAD) na postratno društvo u BiH. Ova pretpostavka je potvrđena u dijelu analize korpusa posvećenog semantici i pragmatici jezičkih formulacija koje su nazvane “mantrama” globalizacije kako zbog učestalosti njihove upotrebe, tako i zbog njihovog presuponiranog legitimiteta koji izvire iz nametnutog normativnog okvira sadržanog u Dejtonskom mirovnom sporazumu. Identifikovane mantre ne samo da svojom upotrebom dovode u postojanje diskurs promjena koje treba da se dogode, tj. kojima se teži, nego tim promjenama obezbjeđuju legitimitet tako da se o postdejtonskoj Bosni i Hercegovini može govoriti samo u okviru zadatog okvira, čije norme služe za argumentaciju u raspravi, ali se o njima i njihovim vrijednostima ne raspravlja.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; Međunarodna krizna grupa; globalizacija; ideologija; moć

178. Jeftić, Lj. (2024). *Jezički aspekti proširenja Evropske unije*. Beograd: Jasen.

Sažetak: U ovom istraživanju postuliran je odnos nejednakosti koji se jezički konstruiše između Evropske unije i zemalja koje su obuhvaćene

procesom proširenja (zemlje Zapadnog Balkana). Odnos nejednakosti proističe iz statusa moći koji Evropska unija sebi obezbjeđuje diskursnim uobličavanjem legitimiteta vlastite pozicije normativne sile čime je impliciran i njen moralni autoritet. Ciljevi istraživanja uključuju identifikovanje tipova legitimizacije politike uslovljavanja, te načina konceptualizacije te politike kroz načine konceptualizacije Kopenhaških kriterijuma kao otjelovljenja politike uslovljavanja. Rezultati analize tri dokumenta objavljena od strane institucija Evropske unije relevantnih za proces proširenja potvrđuju (u konsultovanoj literaturi ustanovljenu) nedovršenost diskursa evropske integracije, tj. proširenja EU, a koja se na Zapadnom Balkanu reflektuje i u dugotrajnosti procesa pridruživanja.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; proširenje Evropske unije; legitimizacija; normativna moć

179. Katnić-Bakaršić, M. (2012). *Između diskursa moći i moći diskursa*. Zagreb: Naklada ZORO.

Sažetak: Knjiga promatra cijeli niz pitanja u okviru kritičke diskursne analize (CDA) i kritičkih diskursnih studija (CDS). U prvom dijelu definiraju se pojmovi diskurs, moć, ideologija, manipulacija, uvjeravanje. Ukazuje se na tipove moći i različite baze moći, kao i na strategije manipulacije. Poglavlje Pragmatika moći autorice Sabine Bakšić nakon teorijskog uvoda o strategijama učtivosti donosi primjere iz diskursa školstva i zdravstva. U narednim dijelovima promatraju se nejednaki odnosi moći u akademskom, sudskom, političkom, medijskom, razgovornom diskursu, zatim diskursu prevođenja; pored toga, propituje se suodnos roda i moći u različitim diskursnim tipovima. Konačno, knjigu zatvara poglavlje o vizualnom i spacijalnom predstavljanju i moći.

Ključne riječi: diskurs; moć; diskursni tipovi; kritička diskursna analiza (CDA)

180. Katnić-Bakaršić, M. (2025). *Stilistika na putu: kritički diskursni pristup jeziku i stilu*. Sarajevo: University Press.

Sažetak: Ova je knjiga zamišljena kao šetnja prostorima kritičke diskursne analize, kritičke stilistike, semiotike, lingvistike i, uvjetno rečeno, stilistike literarnog diskursa, posebno traganja za stilskom dominantom u nekim književnim djelima. Pokušala sam pokazati i neke puteve

savremene stilistike (iako ih danas ima mnogo više), a ujedno ostati vjerna motu iz knjige *Stilistika* (2001. i 2007) – Ništa stilistično nije mi strano.

Knjiga je podijeljena u tri velike cjeline – Kritička stilistika kao stilistika 2.0?, Između lingvistike i semiotike i U traganju za stilskom dominantom literarnog teksta. Te tri cjeline pokrivaju dosta raznolik spektar moga znanstvenog zanimanja; ujedno, one bi u međusobnom kontaktu trebale svjedočiti o mjestima doticanja tradicionalne strukturalne i savremene stilistike, a posebno o mogućnostima kompleksnog i multidisciplinarnog proučavanja stila, diskursa, znakovnih sistema i kulture u cjelini.

Ključne riječi: kritička stilistika; semiotika; kritička diskursna analiza

181. Majstorović, D. (2007). *Diskurs, moć i međunarodna zajednica: analiza saopštenja za javnost Kancelarije Visokog predstavnika (OHR) u Bosni i Hercegovini*. Banja Luka: Filozofski fakultet.

Sažetak: *Diskurs, moć i međunarodna zajednica* predstavlja studiju u kojoj se analiziraju jezik i moć jedne dominantne elite u Bosni i Hercegovini, kroz njenu najistureniju i najmoćniju organizaciju, Kancelariju Visokog predstavnika (OHR), kao i potencijalne konsekvence ovakve diskurzivne prakse. Korpus za ovu analizu čine saopštenja za javnost, a on je odabran iz dva razloga: zbog njihovog redovnog izlaženja na Internet stranici www.ohr.int i zbog toga što su ta saopštenja ‘zagarantovane’ vijesti u BiH, te su, kao takva, doprinosila stvaranju javnog mnijenja u zemlji. Značaj ove teme leži u činjenici da OHR od 1997. godine do danas ima ogromnu političku moć, u neupitnosti odluka Visokog predstavnika te u nedostatku transparentnosti i odgovornosti prema građanima BiH prilikom njihovog donošenja. Pitanje koje se nameće jeste da li je ovolika mašinerija usmjerena ka ‘demokratizaciji’ jedne zemlje ustvari imala suprotan efekat, odnosno rezultirala nedostatkom ‘demokratije’. Drugi cilj ove knjige jeste postavljanje osnova za kritičku analizu diskursa (CDA), lingvističku disciplinu koja je kod nas nedovoljno razvijena, ali koja je ujedno i veliki izazov kad se uzme u obzir specifični balkanski kontekst.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; međunarodna zajednica; Kancelarija Visokog predstavnika; Bosna i Hercegovina; političari; jezik

182. Majstorović, D. and Lassen, I. (eds.) (2011). *Living with patriarchy: Discursive construction of gendered subjects across cultures*. Amsterdam: John Benjamins.

Sažetak: This book critically examines patriarchal hegemonies from a variety of theoretical and methodological perspectives. It challenges the Anglo-American bias of much gender and language research to date by including rich new data and insights from scholars working in countries such as Colombia, Liberia, Kenya, Vietnam, Japan, Greece, Bosnia-Herzegovina, Sweden, Denmark and Poland. Within these different geographical contexts, a broadly defined notion of culture incorporates organizational cultures, subcultures of society, cultures of clans or tribes as well as national cultures, depending on the meanings ascribed to the notion by people in public and private spaces. The central question of the volume, which is addressed through a variety of data, different discourse analytical approaches and research methodologies, is: How is gender constructed in social life and in patriarchal systems through discourse in different parts of the world?

Gljučne riječi: discursive construction of gender; patriarchal hegemonies; discourse analytical approaches; organizational cultures; subcultures

183. Majstorović, D. (2013). *Diskursi periferije: eseji o kulturi i društvu u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini*. Beograd: Biblioteka XX vek.

Sažetak: Ova knjiga predstavlja zbirku eseja i naučnih radova o poslijeratnom bosanskohercegovačkom društvu koje je olako zaboravilo svoju vjekovnu multikulturalnost i socijalističku modernost, objeručke prihvatajući nacionalističku i patrijarhalnu ideologiju i širom otvarajući prostor galopirajućem divljem kapitalizmu koji mu trajno osigurava poziciju evropske periferije. Eseji i naučni radovi u ovoj knjizi govore o različitim temama: od političke kulture preko tranzicije, evropeizacije, roda, etniciteta, postkolonijalnosti i postkomunizma. Knjiga je podijeljena u četiri dijela: I – O kulturi i kritici: preispitivanje zadanih okvira mogućnosti, II – O ratu i poraću, III – Rod u privatnoj i javnoj sferi i IV – Etnonacionalna politika i identiteti ili o neadekvatnosti tolerancije. Svaki dio sastoji se od dva ili tri poglavlja.

Ključne riječi: politička kritika kulture; kritička pedagogija; poslijeratni diskurs; Međunarodna zajednica u BiH

184. Maslo, A. (2019). *Govoriti kao predsjednik: kritička analiza konceptualne metafore u inauguralnim govorima američkih predsjednika*. Mostar: Fakultet humanističkih nauka Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru.

Sažetak: Knjiga *Govoriti kao predsjednik: kritička analiza konceptualne metafore u inauguralnim govorima američkih predsjednika* analizira upotrebu konceptualne metafore u političkom diskursu, konkretnije, u inauguralnim govorima američkih predsjednika, od prvog, Washingtonovog do Obaminog. Oslanjajući se na teoriju konceptualne metafore Lakoffa i Johnsona, knjiga pokazuje da metafore nisu samo stilska sredstva, već ključni kognitivni obrasci koji strukturiraju političku stvarnost. Knjiga nudi kvalitativnu i kvantitativnu analizu konceptualnih metafora u inauguralnim govorima američkih predsjednika. Najučestalije konceptualne metafore su: ŽIVOT JE PUTOVANJE, DRŽAVA JE OSOBA, DRŽAVA JE PORODICA, DRŽAVA JE GRAĐEVINA i POLITIKA JE RELIGIJA. Međutim, kvalitativna analiza je pokazala da predsjednici kroz upotrebu konceptualnih metafora konstruiraju kolektivni identitet, legitimiraju političke ciljeve i oblikuju viziju budućnosti. Knjiga doprinosi razumijevanju veze između jezika, ideologije i moći, nudeći interdisciplinarni uvid na razmeđu kognitivne lingvistike i kritičke analize diskursa. Pored teoretskog dijela, knjiga nudi i praktični dio kojim su obuhvaćene najučestalije konceptualne metafore i njihovi primjeri iz korpusa.

Ključne riječi: konceptualna metafora; politički diskurs; inauguralni govor; američki predsjednici; kognitivna lingvistika

185. Mulović, A. (2022). *Diskursna analiza govora predsjednika svrgnutih tokom Arapskog proljeća*. Sarajevo: Centar za napredne studije.

Sažetak: Knjiga “Diskursna analiza govora predsjednika svrgnutih tokom Arapskog proljeća” bavi se analizom diskursa političkih govora Ben Alija, Mubaraka i Gaddafija, održanih tokom Arapskog proljeća. Govori su održani u specifičnom kontekstu krize i prevrata u kojem su govornici izgubili moć i kontrolu i bili pod prijetnjom da izgube vlast. U ovim govorima iskorištene su različite jezičke strategije koje otkrivaju

persuazivne i manipulativne namjere govornika u pokušaju da oblikuju osjećanja, vjerovanja, mišljenja, političke i ideološke stavove recipijenata sa jednim komunikacijskim ciljem: suzbiti demonstracije i uvjeriti demonstrante da se vrate kućama.

U studiji su iskorišteni različiti modeli analize, od analize diskursa, preko analize političkog diskursa potpomognute kritičkom analizom diskursa. Istraživanje teče u dva smjera: prvi jeste analiza specifičnih jezičkih obilježja političkih govora iz odabranog korpusa na pragmatičkom i retoričkom, te, u manjoj mjeri, na leksičkom i gramatičkom nivou, u okviru persuazivnih strategija, a drugi analiza specifičnih manipulativnih makrostrategija koje su najbolja platforma za primjenu strategija isticanja moći i nametanja određenih ideologija. Fokus pažnje je, dakle, primarno na tekstu govora, upotrebi jezika i brojnim komunikativnim funkcijama njegove specifične upotrebe. Jedan od problemskih zadataka jeste povezivanje jezičkih mehanizma i strategija iskorištenih u sadržaju i strukturi različitih govora sa kontekstom, odnosno okolnostima i uvjetima u kojima su govori održani. Studija se posebno bavi načinom na koji diskurs govora podliježe promjenama kao rezultat društvenih promjena, ali i kako i koliko uspješno se i sam koristi kao oruđe za pokretanje društvenih promjena.

Persuazivne strategije sveprisutne u diskursu političkih govora u najvećoj mjeri analizirane su na pragmatičkom i retoričkom nivou lingvističke analize. U odlomku posvećenom personalnoj deiksi i govornim činovima u okviru pragmatičke analize, opisano je kako svaki od predsjednika koristi lične zamjenice i kako manipulira njihovim značenjem i referencom u svrhu postizanja specifičnih ciljeva, te kako upotrebom konvencionalnih formi govornih činova, te indirektnih govornih činova, njihovih implicitnih značenja naglašava određene poruke, ali i maskira njihove dijelove. Na retoričkom nivou analize na primjerima upotrebe konceptualne metafore i repeticije utvrđeni su oni elementi govora koji pobuđuju emotivni odgovor recipijenata, ali i argumentativna snaga ovih retoričkih mehanizama. Na makronivou analize političkih govora opisane su različite manipulativne strategije, kao što su generalizacija, kontrola informacija, poigravanje emocijama, promjena jezičkog koda, neverbalne tehnike, a posebna pažnja posvećena je strategiji polarizacije, tj. negativnog predstavljanju drugog/njih i pozitivnog

predstavljanja sebe/nas. Potencijal ove manipulativne strategije govornici koriste za obmanjivanje recipijenata zamagljivanjem ili skrivanjem istine, uljepšavanjem ili iskrivljavanjem činjenica. Knjiga kao predmet razmatranja uzima i one jezičke mehanizme upotrijebljene kao medij za prenošenje ideoloških stavova, isticanja moći i dominacije, te promjene identiteta govornika.

Analitički stavovi izneseni u knjizi, koji nisu nužno i kritički, argumentirani su primjerima iz odabranog korpusa. Analiza korpusa potvrđuje osnovnu hipotezu studije da uspjeh različitih jezičkih mehanizama upotrijebljenih u persuazivne svrhe i manipulativnih strategija ovisi o igri moći. Pokušaj govornika da promijene percepciju stvarnosti naišao je na otpor očajnika koji maštaju o demokratiji i boljoj budućnosti i s prezirom i bijesom slušaju riječi koje gube moć. Naizgled nesalomivu autoritarnu nit arapskih režima slomila je moć naroda.

Ključne riječi: politički diskurs; politički govor; persuazija; manipulacija; moć

186. Osmankadić, M. (2016). *Funkcije lingvističke negacije u političkom diskursu: analiza diskursa međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Filozofski fakultet.

Sažetak: Predmet istraživanja u ovoj knjizi jeste eksplicitna i implicitna negacija u političkom diskursu Ureda Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini. Ciljevi istraživanja su sljedeći: analizirati odnose između osnovnog semantičkog značenja negacije i semantičkih i pragmatičkih fenomena kao što su presupozicija, implikatura, govorni činovi i strategije učtivosti, kao i analizirati i klasificirati funkcije negacije u diskursu, uzimajući u obzir isprepletenost spomenutih odnosa kao i relevantnost izvanlingvističkog ili društvenog konteksta za razumijevanje i rašlanjivanje tih funkcija, ali ne konteksta kao objektivne i determinističke ograničenosti društva ili kulture već konteksta kao mentalnog modela društvenih situacija u kojima se komunikacija odvija a koji služi kao posrednik između diskursa i društva. Korpus na kojem je izvršeno istraživanje sastoji se od izvještaja Visokog predstavnika Generalnom sekretaru UN-a i intervju a članaka Visokog predstavnika i njegovih saradnika u periodu 1995–2001.

Metodologija kojom je vršeno istraživanje jeste kvalitativna analiza korpusa, a analiza je obuhvatila semantičke, pragmatičke i diskursne aspekte negacije.

Osnovni zaključci do kojih se došlo u ovome istraživanju jesu sljedeći: negacija se u engleskom jeziku može izraziti eksplicitno i implicitno; negacija je u veoma bliskoj interakciji sa semantičkom implikacijom, kao i sa pragmatičkim značenjem u vidu presupozicije i implikature, indirektnih govornih činova, ali i sa društvenom konvencijom učtivosti u međuljudskim odnosima; negacija u političkom diskursu može vršiti različite funkcije, kao što su poricanje ustvrđene propozicije, poricanje presupozicije, presuponiranje, naglašavanje, i mnoge druge; negacija se u političkom diskursu može upotrijebiti u realizaciji manipulativne diskursne strategije pozitivnog predstavljanja sebe i negativnog predstavljanja drugog.

Ključne riječi: negacija; presupozicija; implikatura; implikacija; indirektni govorni činovi; strategije učtivosti; kontekst; kritička analiza diskursa; politički diskurs; manipulacija

187. Sivrić, M. (2014). *Primjeri kritičke analize medijskoga diskurza*. Mostar: Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru.

Sažetak: Mediji su zbog svoje stalne prisutnosti postali neizostavan dio našeg života, izravno na njega utječući i oblikujući ga. Oni su također vrlo osjetljiv barometar društveno-kulturnih promjena, s obzirom na to da se sve promjene u društvu iskazuju ponajprije kroz medije. Nije stoga čudno što su oni vrlo vrijedan materijal za proučavanje i istraživanje. U ovoj knjizi mediji se, prije svega, promatraju s jezičnoga gledišta, odnosno diskurza koji prenose, tzv. medijski-posredovanog diskurza, te stoga ova knjiga nastoji odgovoriti na sljedeća pitanja: koje su osobitosti medijskog diskurza općenito; kako medijski diskurz može prenijeti ideološka obilježja; po čemu su ta ideološka obilježja prepoznatljiva. Knjiga se sastoji od pet dijelova, tri teorijska i dva tzv. *case studies* koji se bave konkretnim primjerima analize.

Ključne riječi: medijski diskurz; kritička analiza diskurza; ideološka obilježja; moć; hegemonija

188. Šehović, A. (2012). *Jezik u bosanskohercegovačkim dramama: sociolingvistički pristup*. Sarajevo: Institut za jezik.

Sažetak: Centralni istraživački predmet ove knjige su sociolingvistički fenomeni posmatrani u kontekstu drama kao vjernih ogledala jezika i društva određenog vremena. U istraživački korpus ušle su dvadeset dvije drame nastale od kraja 19. do početka 21. vijeka; birane su antologijske drame renomiranih autora, tako da se može reći da je istraživanjem obuhvaćen reprezentativan korpus koji predstavlja cjelokupnu bosanskohercegovačku dramsku literaturu.

Najobimnije poglavlje knjige je posvećeno obraćanju (oslovljavanju), koje je analizirano u različitim kontekstima i obuhvata primjere obraćanja u medicinskom, vojnom, obrazovnom itd. miljeu. Ostala poglavlja bave se leksičkim promjenama, odnosom jezika i roda, jezika i identiteta te jezika i moći. Upravo ovo posljednje poglavlje i jeste najznačajnije u kontekstu analize diskursa. Naime, jezik je mjesto gdje se iskušava moć, te je podložan svakovrsnim manipulacijama, a jezička sredstva kojima se moć uspostavlja jesu: pitanja kao replike stimulusi i reakcije na njih; pravo na govor prema ušutkavanju i prekidanju; eufemizacija i disfemizacija prema žargonu kao sociolektu mladih, onih bez moći i onih koji su ostali bez moći; te govorni činovi (komisivi, direktivi i ekspresivi). Svakako, realizaciju moći putem jezika obično prati i realizacija moći na drugim poljima.

Ključne riječi: dramski diskurs; bosanskohercegovačke drame; bosanski jezik

189. Turanović, M. (2025). *Kemalism and Islam: Legitimizing discrimination against veiled students in Turkish daily newspapers*. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta; Centar za napredne studije.

Sažetak: In this book, I explored the discursive strategies used to represent veiled women in Kemalist discourse, with a particular focus on the manipulative use of language aimed at legitimizing the discrimination against veiled female students in the Republic of Turkey during the second half of the 20th century and the early 21st century. The theoretical and analytical framework for this research is rooted in Critical Discourse Analysis (CDA), which gives the study its interdisciplinary character. In the first and second chapters, I presented the theoretical foundation and key principles of CDA. Methodologically, the research

adopts Norman Fairclough's triadic structure of discourse, comprising text, discursive practice, and sociocultural practice. In the third chapter, I analyzed sociocultural practice through the example of textbooks used in the Republic of Turkey for the subject Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi "Ataturk's Principles and History of the Revolution". I identified the core discursive strategies of Kemalist discourse, which are rooted in the narratives found in these textbooks, and then deconstructed them using contemporary literature.

In the final chapter, I analyzed how the newspapers Cumhuriyet, Hürriyet, Radikal, and Sabah reported on the discrimination faced by veiled female students, who were banned from attending universities in the Republic of Turkey. I found that these newspapers employed the following strategies to relativize and legitimize this discrimination: a) Dehumanization b) Delegitimization c) Mystification of agency and responsibility of Kemalist elites and d) Shifting the responsibility for discrimination onto veiled female students. The realization of these strategies involved the use of linguistic tools such as nominalization, passive voice, subordination through participles, metonymy, metaphor, and pronouns. These findings confirmed the justification and importance of including linguistics in interdisciplinary social research.

Ključne riječi: kemalism; critical discourse analysis; headscarf ban

Doktorski radovi

190. Avdagić, K. (2022). *Systemic functional grammar as a descriptive tool in critical discourse analysis of political discourse of the European Union officials in regard to accession of Bosnia and Herzegovina to the European Union*. Ph. D. Thesis. Tuzla: Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli.

Mentor: Mirza Džanić

Ključne riječi: critical discourse analysis; presuppositions; systemic functional grammar; experiential meaning; interpersonal meaning; textual meaning

191. Brkan, S. (2022). *Kritičko-diskursna analiza prikaza Tiberijeve vladavine kod rimskih historiografa: G. V. Paternula, P. C. Tacita i G. Suetonija Tranquilla*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentor: Drago Župarić

Komentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: Predmet ovoga doktorskog rada je kritički pristup analizi diskursnog prikaza vladavine i ličnosti rimskoga cara Tiberija koji su u svojim tekstovima dali trojica rimskih historiografa, P. C. Tacit, G. Suetonije Tranquill i G. V. Paternul. Rad se temelji na kvalitativnoj analizi tekstova odabranih iz onog dijela korpusa navedenih autora koji nudi sliku ovoga dijela rimske historiografije. Cilj rada je ukazati na povezanost društvenih praksi sa diskursnom konstrukcijom ličnosti i vladavine cara te ukazati na različitosti unutar tri ponuđene percepcije i prezentacije datoga perioda i lika. Teorijska podloga rada je kritičko-diskursna analiza teksta u okviru koje su korištena tri lingvistička pristupa: CDA N. Fairclougha, socio-kognitivno diskurzivne studije T. van Dijka i diskurzivno-historijski pristup R. Wodak; metode korištene u toku same analize

tekstova proistekle su iz odabranih pristupa. Analitički dio rada sastoji se također od tri poglavlja od kojih svaki nudi analizu tekstova prema određenoj metodi. U prvom poglavlju analizirani su tekstovi prema sistemskoj funkcionalnoj lingvistici koju nudi M. Halliday, u drugome prema Van Dijkovim kritičkim diskurzivnim studijama i kontekstu, a u trećem prema diskurzivno-historijskoj metodi R. Wodak. Tekstovi su analizirani u okviru različitih lingvističkih obrazaca koje su ponudili M. Halliday i R. Wodak, te u okviru Van Dijkovog poimanja konteksta ne samo kao društveno-kulturološkog, historijskog ili političkog okruženja koje je uticalo na jezičke izbore i njihove kombinacije, nego i kao mentalne modele, tj. mentalne doživljaje i prezentacije društvene stvarnosti koji služe kao poveznica između nje i njezinog diskursnog uobličenja. Okvirni cilj ovoga rada, kao i rezultat do kojega smo na kraju došli, jeste da antički tekst ne stoji ni u kakvoj opreci spram savremene lingvistike jer rad upravo dokazuje da se jezikoslovni pristupi dvadesetog i dvadeset prvoga stoljeća nove ere mogu primijeniti na drevnim antičkim tekstovima jednako kao i na bilo kojem novovjekovnom savremenom tekstu.

Ključne riječi: historiografija; biografija; diskurs; kontekst; društvene prakse; tranzitivnost; kritička analiza diskursa; mentalni modeli; historijsko-diskurzivna analiza; sistemska funkcionalna lingvistika

192. Čović-Filipović, A. (2016). *Jezične strategije izražavanja afektivnosti u političko-medijskim diskursima o aneksiji Bosne i Hercegovine i Sarajevskom atentatu*. Ph. D. Thesis. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Mentorica: Zrinjka Glovacki Bernardi

Komentorica: Maja Anđel

Sažetak: The manifestation of emotionality in general language use, and particularly in media–political contexts, has long remained a marginalized area of linguistic research. This paper, entitled *Linguistic Strategies of Expressing Affectivity within Political-Media Discourse concerning the Annexation of Bosnia and Herzegovina and the Sarajevo Assassination*, aims to examine the role of emotions in political and media discourse, a domain traditionally treated as one of rational human action.

The theoretical framework of the study draws on discourse analysis, text linguistics, media linguistics, politolinguistics, and cognitive linguistics. The main hypothesis of the research posits that emotions, when viewed within the context of language use in political and media discourse, possess an inherent function in such usage. Accordingly, emotions are not merely an accompanying phenomenon of the dominant rational dimension of language use. Rather, it is assumed that emotions support and facilitate the fulfillment of communicative tasks and functions in media and political communication to an equal, or even greater, extent than rational textual strategies. At the discourse level, from the perspective of linguistic epistemology, the study is based on the premise that emotions, as a form of valuation, participate in the construction of certain conceptualizations of extralinguistic reality that may become part of the general knowledge of a particular historical period. The methodological framework of the study combines two principal approaches: discourse analysis and linguistic analysis of emotions as expressed in language. The analytical categories include the historical framework, communication domain (media and politics), text type (*Leitartikel*), nomination expressions (lexical level), metaphor, modality (syntactic level), and figurative language devices. The analysis of the selected corpus has confirmed the initial hypothesis, demonstrating that emotions are manifested and expressed within the examined discourses. In line with the understanding of emotions as evaluative phenomena, the research shows that manifestations of emotionality take the form of verbal affective evaluations expressed at various linguistic levels. Furthermore, these evaluations function as an integral part of strategic language use in this type of communication. With regard to the paper's sub-hypothesis concerning the epistemological function of emotionality, the analysis indicates that the expression of emotions within discourse contributes to the co-construction of conceptualizations and representations of actual states of affairs, with emotions constituting an integral component of such conceptualizations. Research into the affective dimension of language within media–political discourse reveals multiple forms of its functioning, thereby challenging conclusions that reduce emotionality solely to the intensification of expressive communication. In this respect, the presentation of facts through language involves not only reference but also

emotional valuation, which is particularly susceptible to instrumentalization in political and media contexts. At the discourse level, such valuations may evolve into forms that constitute part of collective intelligence or mentality, thus reinforcing mental representations of certain objects, especially in relation to stereotyping. Given findings in media studies demonstrating that media significantly influence people's perception of the world, it is essential to recognize the role of affective evaluations in shaping this perception and to reassess their significance accordingly. This need is further reinforced by insights from cognitive science, which show that emotions have evolved alongside cognitive processes and status, and therefore inevitably influence political decision-making and action-taking processes, commonly perceived as rational.

Ključne riječi: emotionality; linguistic strategies; political communication; media; discourse

193. Dilberović, E. (2010). *Jezičko-stilske osobitosti političkog diskursa (na primjeru printanih medija u Bosni i Hercegovini)*. Ph. D. Thesis. Mostar: Fakultet humanističkih nauka Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru.

Mentorica: Hanka Vajzović

Ključne riječi: bosanski jezik; politički diskurs; mediji: 1992–1995.

194. Đelilbašić, M. (2023). *"Globalna Britanija": kritička analiza političkog i medijskog diskursa u Velikoj Britaniji*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: Kritička analiza diskursa strategije Globalne Britanije je u ovom radu obavljena koristeći metodologiju sistemske funkcionalne lingvistike. Korpus za analizu je pažljivo odabran kako bi se došlo do željenih rezultata. U sklopu medijskog diskursa, analizirani su članci objavljeni na portalima *The Guardian*, *The Telegraph*, *BBC News* i *The Independent*, a u sklopu političkog diskursa analizirani su tekstovi objavljeni na web stranici britanskog Ministarstva za izlazak iz Evropske unije. Kontekst unutar kojeg su tekstovi u medijskom i političkom diskursu objavljeni jeste izlazak Ujedinjenog Kraljevstva iz punopravnog članstva u Evropskoj uniji. Cilj disertacije bio je utvrditi na koji način mediji i

vlada te države predstavljaju novu državnu strategiju poslije izlaska iz Evropske unije. Istraživanje je obavljeno na nivou rečenica. Analizirana je tranzitivnost svake rečenice unutar koje sintagma Global Britain ili Global UK ima neku ulogu. Ustanovili smo da četiri navedena portala i Vlada Velike Britanije na različit način predstavljaju viziju Globalne Britanije. Dok Vlada kroz materijalne procese predstavlja Globalnu Britaniju kao nešto što je neminovna budućnost države, na portalima se češće koriste relacijski procesi kako bi se stvorila drugačija slika o Globalnoj Britaniji. Zaključili smo da unutar samog medijskog diskursa, pak, samo *The Telegraph* dosljedno podržava Vladu u nastojanjima da ostvari svoju viziju, a kritike na njen račun su prisutne samo onda kada ona ne radi, po ocjeni autora ovog portala, dovoljno dobro i efikasno na ostvarivanju te vizije. Zaključili smo da je tretman hipotaksičnih verbalnih grupa u sistemskoj funkcionalnoj lingvistici problematičan, jer se proces identifikira isključivo prema drugom, odnosno posljednjem, nefinitnom glagolu. Time se zanemaruje doprinos ostalih glagola unutar verbalne grupe. Isto tako, konstatirali smo da je još jedan problem u istraživanju ovakvog tipa u činjenici da je analiza fokusirana samo na pojedinačne rečenice, čime se zanemaruje ostatak teksta i njegov doprinos značenju pojedinačnih rečenica. Ipak, ovakav vid analize doprinosi egzaktnosti i objektivnosti kritičke analize diskursa, jer je metodološki okvir sistemske funkcionalne lingvistike veoma precizno određen.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; sistemska funkcionalna lingvistika; Globalna Britanija; tranzitivnost; politički diskurs; medijski diskurs; Ujedinjeno Kraljevstvo; Evropska unija

195. Jeftić, Lj. (2012). *Kognitivni pristup u kritičkoj analizi diskursa anglosaksonskih medija o temi terorizma*. Ph. D. Thesis. Istočno Sarajevo: Filozofski fakultet Pale, Univerzitet u Istočnom Sarajevu.

Mentorica: Snežana Bilbija

Sažetak: Istraživanje u okviru ove doktorske disertacije bavi se “vijesti-ma” u anglosaksonskoj štampi kao specifičnom formom diskursa, tj. posebnom formom društveno institucionalizovane prakse, presuponirajući status visokotržišne štampe za veći dio korpusa, a koji se opravdava “simboličkom moći” koja je u posjedu medija uopšte. Odnosno, istraživanje se bavi načinom upravljanja informacijama od strane odabrane

štampe u anglosaksonskom svijetu (SAD i Velika Britanija) u izvještavanju o temi terorizma nakon događaja od 11. septembra 2001, godine, na nivou makrostrukture koji sačinjavaju naslov vijesti i lid. Analiza korpusa usredsređena je na identifikovanje lingvističkih struktura sadržanih u naslovu vijesti i lidu za koje se postulira da predstavljaju mentalne modele konteksta koji se konstruišu na temelju zajedničkog znanja određene društvene zajednice. Analiza je pokazala da se, nakon 11. 9. 2001. godine, američka štampa bavi temom terorizma u okviru konstruisanog diskursa “rata protiv terorizma”, bez obzira na to da li se terorizam dešava unutar ili izvan granica Sjedinjenih Američkih Država, čime doprinosi institucionalizovanju tog diskursa i legitimizovanju aktivnosti američke administracije. Američki informativni mediji se bave temom terorizma izvještavajući o uslovima koji ga omogućavaju, pri tome presuponirajući predznak “islamski” za terorizam, unutar opšteg okvira “rata protiv terorizma”. Britanski mediji izvještavaju o terorizmu kao o “problemu” koji se periodično ponavlja i koji je kontekstualizovan, te zauzimaju kritički stav kada je u pitanju angažovanje Velike Britanije u ratovima u Iraku i Avganistanu koji su uslijedili nakon 11. septembra 2001. godine.

Ključne riječi: terorizam; vijest; američka štampa; britanska štampa; mentalni model konteksta

196. Jurčić, D. (2024). *The evolution of female gender identity in popular music: gender discourse in trap folk and American trap lyrics*. Ph. D. Thesis. Mostar: Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru.

Mentorica: Lidija Mustapić

Sažetak: Trap folk, with its combination of hip hop beat, tremolo singing technique, turbofolk aesthetics and use of cold, harsh realism to depict a society full of vice, seems to have almost nothing in common with American trap music despite the fact that American trap is closely connected to the streets, “cooking” dope and selling it. Nevertheless, trap folk has become immensely popular over the past few years in the Balkans. This is obvious from the multimillion views trap folk songs receive on YouTube and the popularity trap folk singers enjoy on social networks. The aim of this paper is to analyze and compare gender discourse in trap folk and American trap lyrics with a special focus on gender stereotypes, doing gender and constructing gender identity, the

vocabulary of submission and dominance, patriarchal ideology, and changes in female gender identity. Critical Discourse Analysis will be applied in the analysis together with the theoretical background of gender studies. This comparison will also enable the analysis of different cultural circumstances and similarities and differences between American trap and trap folk since one musical genre (trap folk being a local version of American trap) has developed in a completely different manner in two different cultural contexts. The purpose is to draw attention to the changes in society that influence the younger generations and are reflected in the songs and lyrics.

Ključne riječi: trap folk; American trap; gender discourse; Critical Discourse Analysis; lyrics

197. Katavić, A. (2024). *Prevođenje kulture – lingvostilistička analiza prijevodne književnosti s engleskog na bosanski, hrvatski i srpski jezik iz kuta prevodilačkih strategija*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Amira Sadiković

Sažetak: Ova doktorska disertacija bavi se analizom prijevoda s engleskog jezika na bosanski, hrvatski i srpski jezik pritom se bazirajući na kulturno specifične elemente i njihov prijenos iz izvorne u ciljnu kulturu. Disertacija se naslanja na deskriptivne prevodilačke studije i kritičku analizu diskursa kroz koju ispituje odnose moći i ideologije u ciljnoj kulturi koji utječu na prevođenje, promatrajući prijevod kao diskurs. Prijevodi koji se analiziraju u ovoj tezi su književni prijevodi rađeni od pedesetih godina dvadesetog stoljeća do danas u Bosni i Hercegovini, Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji. S jedne strane promatraju se različite kulture, kao što su viktorijanska, američka i izmišljena fantastična (koja predstavlja svojevrsan intertekst i kombinaciju folklornih elemenata postojećih kultura), ali se posebno promatraju i pojedina djela dječje književnosti, kao i strategije koje prevoditelji koriste pri njezinom prevođenju. Kroz analizu se istražuju prevodilačke strategije koje se koriste pri prevođenju kulturno specifičnih elemenata u književnosti, a posebno se u to uključuje element kako dominantne društvene, tako i osobne ideologije prevoditelja, kao i prevoditeljskog habitusa. Kako se korpus disertacije većim dijelom bazira na prijevode u Hrvatskoj i Srbiji, autorica se

posebno osvrće na prevođenje u Bosni i Hercegovini i razloge nedostatka određenih prijevoda te pojašnjava kako prakse prevođenja u BiH djeluju i na sam prijenos kulture izvornika.

Ključne riječi: prevodilačke studije; kritička analiza diskursa; ideologija

198. Lisičić-Hedžić, A. (2019). *Der Plagiatsdiskurs in Deutschland im Zeitraum 2011–2013*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentor: Norbert Richard Wolf

Sažetak: Die Arbeit analysiert die öffentliche Debatte in Deutschland über die Plagiatsaffären der Politiker Karl-Theodor zu Guttenberg und Annette Schavan anhand eines diskurslinguistischen und korpuslinguistischen Ansatzes. Für die Untersuchung wurde ein Korpus aus 279 Texten der Medien *Süddeutsche Zeitung*, *Die Zeit* und *Der Spiegel* zusammengestellt. Im Mittelpunkt steht die Analyse des Wortschatzes und der sprachlichen Mittel, mit denen der Begriff "Plagiat" und die dazugehörigen Ereignisse in den Medien dargestellt werden. Besonders untersucht werden Wortbildungen rund um das Nomen "Plagiat", Personenbezeichnungen sowie wertende und metaphorische Ausdrücke. Die Analyse zeigt, dass Guttenberg im medialen Diskurs deutlich negativer dargestellt wird als Schavan. Zudem werden Metaphern, Metonymien und Phraseologismen betrachtet, die zur Konzeptualisierung der Affären beitragen. Abschließend behandelt die Arbeit auch das Verhältnis von Sprache und Bild und damit den Bereich der Intermedialität im Diskurs.

Ključne riječi: Plagiat; Guttenberg; Schavan; Diskurs; linguistische Diskursanalyse; Lexik; Metaphern; Phraseologismen; Sprache und Bild

199. Mahmutović, J. (2019). *Die Konzeptualisierung der Wirtschaftskrise 2008/2009: Eine linguistische Diskursanalyse*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentor: Wolf Peter Klein

Sažetak: Die Analyse der Historizität der Krise hat deutlich gemacht, dass den komplexen Deutungsmustern sedimentierte kulturelle Wissens- und Bedeutungssystem zugrunde liegen.

Die vielfältige Aktivierung des Zweiten Weltkriegs als Deutungsmuster für die “Krise” ist ein Hinweis darauf, dass dieses Kapitel der deutschen Geschichte ein wesentliches mnemologisches Muster darstellt und auf unterschiedliche Sachverhalte angewendet werden kann. Es dient nicht nur zur Stigmatisierung von Gegnern, sondern auch, um aus einer Sorgehaltung heraus an die eigene Geschichte zu erinnern. Anknüpfend an Kosellecks Auffassung, dass in Krisenzeiten menschliche Grundängste zu Tage treten, kann folgendes festgehalten werden: Faschismus wird als eine latente Gefahr aufgefasst, die unter bestimmten Bedingungen ausbrechen können. Jegliche als autoritär empfundene Erscheinungsform des Kapitalismus und seiner Vertreter können als Signale eines drohenden, wenn nicht existenten Faschismus gedeutet werden (vgl. Kämper, 2012b, S. 277).

Als Fazit bleibt festzuhalten, dass der Faschismus und der Zweite Weltkrieg zentrale Elemente der deutschen Geschichte sind, die nicht aus der Tiefe der Geschichte kommen sondern auf der Ebene des “Vorbe-grifflichen” angesiedelt und auf der oberflächlichsten Ebene des Diskurses greifbar sind (Foucault, 1974, S. 92).

Cljučne riječi: analiza diskursa; ekonomska kriza; 2008–2009.

200. Majstorović, D. (2006). *Analiza diskursa Kancelarije Visokog predstavnika (OHR-a) u Bosni i Hercegovini – engleski tekst i lokalni kontekst*. Ph. D. Thesis. Banja Luka: Filozofski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Mentorica: Snežana Bilbija

Cljučne riječi: engleski jezik; kancelarija Visokog predstavnika; Bosna i Hercegovina

201. Osmankadić, M. (2011). *Negacija u engleskom jeziku na primjeru dokumenata međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Snežana Bilbija

Sažetak: Predmet istraživanja u ovoj disertaciji jeste eksplicitna i implicitna negacija u političkom diskursu Ureda Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini. Ciljevi istraživanja su sljedeći: analizirati odnose između osnovnog semantičkog značenja negacije i semantičkih i

pragmatičkih fenomena kao što su presupozicija, implikatura, govorni činovi i strategije učtivosti, kao i analizirati i klasificirati funkcije negacije u diskursu, uzimajući u obzir isprepletenost spomenutih odnosa, kao i relevantnost izvanlingvističkog ili društvenog konteksta za razumijevanje i rašlanjivanje tih funkcija, ali ne konteksta kao objektivne i determinističke ograničenosti društva ili kulture već konteksta kao mentalnog modela društvenih situacija u kojima se komunikacija odvija a koji služi kao posrednik između diskursa i društva. Korpus na kojem je izvršeno istraživanje sastoji se od izvještaja Visokog predstavnika Generalnom sekretaru UN-a i intervju a članaka Visokog predstavnika i njegovih saradnika u periodu 1995–2001. Metodologija kojom je vršeno istraživanje jeste kvalitativna analiza korpusa, a analiza je obuhvatila semantičke, pragmatičke i diskursne aspekte negacije. Osnovni zaključci do kojih se došlo u ovome istraživanju jesu sljedeći: negacija se u engleskom jeziku može izraziti eksplicitno i implicitno; negacija je u veoma bliskoj interakciji sa semantičkom implikacijom, kao i sa pragmatičkim značenjem u vidu presupozicije i implikature, indirektnih govornih činova, ali i sa društvenom konvencijom učtivosti u međuljudskim odnosima; negacija u političkom diskursu može vršiti različite funkcije, kao što su poricanje ustvrđene propozicije, poricanje presupozicije, presuponiranje, naglašavanje, i mnoge druge; negacija se u političkom diskursu može upotrijebiti u realizaciji manipulativne diskursne strategije pozitivnog predstavljanja sebe i negativnog predstavljanja drugog.

Ključne riječi: negacija; presupozicija; implikatura; implikacija; indirektni govorni činovi; strategije učtivosti; kontekst; kritička analiza diskursa; politički diskurs; manipulacija

202. Šehović, A. (2006). *Analiza konverzacije u bosanskohercegovačkim dramama 20. vijeka (sociolingvistički pristup)*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentor: Senahid Halilović

Sažetak: Analiza konverzacije u bosanskohercegovačkim dramama polazi od stava da su fiktionalni tekstovi jednako relevantni predmeti lingvističkog istraživanja kao i svakodnevni razgovori. Istraživanje je pokazalo brojne zajedničke, ali i specifične osobine svakodnevnog i dramskog govora, pri čemu fokus nije bio na njihovom poređenju, već

na sociolingvističkim pojavama promatranim u okviru drama kao vjernih odraza jezika i društva određenog vremena. Posebna pažnja posvećena je fenomenu obraćanja (oslovljavanja), koji se smatra jednim od najkarakterističnijih sociolingvističkih fenomena. U njegovoj analizi uzete su u obzir lične zamjenice drugog i trećeg lica, etikete za obraćanje, vlastita imena i pozdravi. Njihova upotreba jasno ukazuje na društvene odnose među učesnicima komunikacije, a stepen njihove sociolingvističke markiranosti potvrđuje i činjenica da se zamjenice drugog lica često označavaju kao zamjenice moći i solidarnosti. Na promijenjene društvene odnose, pored vjerskih i ideoloških pozdrava, najjasnije upućuju leksičke promjene. Drame svjedoče o prisutnosti arhaizama, historicizama i formalnih arhaizama, ali i o revitalizaciji pojedinih leksema, uglavnom iz vjersko-nacionalnog registra. Također je zabilježen veliki broj neologizama, uključujući i žargonizme, koji su preuzeti iz stranih jezika ili oblikovani po uzoru na njih. Napuštanje jezičnih tabua ogleda se u učestaloj upotrebi vulgarizama i opscenih izraza, naročito u govorima ženskih likova.

Odnos jezika i roda, kao jedna od temeljnih tema sociolingvistike, analiziran je iz lingvističke perspektive (tvorba imenica ženskog roda) i iz kulturno-društvenog aspekta (stereotipi o ženama). Utvrđeno je da je seksistički način mišljenja prisutan ne samo u stereotipima već i u tvorbi riječi, budući da mocioni sufiksi u velikom broju primjera automatski nose negativnu konotaciju, koja se ponekad prenosi i na same govornike koji takve lekseme koriste. Ideologizirana perspektiva nije ograničena samo na područje jezika i roda. Jezik se pokazuje kao prostor u kojem se uspostavlja i testira moć, te kao sredstvo podložno različitim oblicima manipulacije. Moć se ostvaruje kroz pravo na govor i njegovo uskraćivanje, kroz prekidanje i ušutkivanje, upotrebu pitanja kao poticajnih ili reakcijskih replika, kao i putem eufemizacije, disfemizacije i mistifikacije, nasuprot žargonu kao sociolektu mladih i društveno marginaliziranih. Ostvarenje moći kroz jezik često je praćeno i njenim ostvarenjem u drugim društvenim sferama. U razmatranju odnosa jezika i identiteta u prvi plan dolazi etnički identitet, koji se iskazuje lingvističkim sredstvima, ali i kroz stereotipe te dihotomiju *mi – oni*. Dok ova opozicija ukazuje na konfliktne aspekte etničnosti, moguće su i njene integrativne funkcije, posebno kroz inkluzivno *mi*. Opozicija *mi – oni* u

bosanskohercegovačkim dramama nije izrazito zastupljena, vjerovatno zbog toga što ona podrazumijeva veći stepen distance nego samo *mi*. U svakom slučaju, načini govorenja imaju snažnu identifikacijsku ulogu, bez obzira na to da li su svjesni i namjerni. Zaključno, u bosanskohercegovačkim dramama dominantan je etnički identitet, koji u velikoj mjeri oblikuje i lingvistički identitet govornika.

Ključne riječi: analiza konverzacije; bosanskohercegovačke drame; sociolingvistika

203. Šimunović, J. (2018). *Medicinski diskurs u konceptualizaciji ekonomske krize: kontrastivna analiza primjera na engleskome i hrvatskome jeziku*. Ph. D. Thesis. Mostar: Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru.

Mentorica: Marijana Sivrić

Ključne riječi: medicinski diskurs; konceptualna metafora; ekonomska kriza

204. Terzić, A. (2023). *Diskursno predstavljanje ideologije Radovana Karadžića u postdejtonskim bosanskohercegovačkim i britanskim elektronskim medijima*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: Dvadeset i pet godina nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma u Bosni i Hercegovini i dalje se osjeti kompletna stagnacija u društvenom, kulturnom, historijskom i političkom životu naše zemlje, koja je u velikom dijelu uzrokovana i dalje jako izraženim nacionalnim i etničkim podjelama među tri konstitutivna nacionalna korpusa u BiH. Cilj ovog rada jeste upravo u tome da se istraže reminiscenci ratno-huškačke i nacionalističke ideologije Radovana Karadžića u postdejtonskim bosanskohercegovačkim i britanskim elektronskim medijima kao diskursu koji ima najveći domet među širokim masama i direktno utječe na oblikovanje mišljenja, stavova i ideologija ljudi koji su mu izloženi. Zanimanje ove disertacije će se prevashodno fokusirati na posljedice te ideološke diskursne doktrine tokom i poslije suđenja Radovanu Karadžiću, kao jednom od njenih glavnih protagonista, te ću istražiti na koji su način u elektronskom medijskom diskursu u BiH i Velikoj Britaniji predstavljeni sudionici, procesi i okolnosti, te da li i

u kojoj mjeri, ove i ovakve ideološke postavke i dalje imaju svoj uticaj u svakodnevnom životu ljudi u BiH, te na političkoj i medijskoj sceni kod nas i u svijetu. Putem kritičke analize diskursa (CDA) ću uočiti polarizaciju i predstavljanje aktera unutar korpusa. Samu analizu korpusa ću ograničiti na ideacijsku metafunkciju jezika, jer smatram da ću takvom analizom doći do zaključaka koji će odgovoriti na postavljeno istraživačko pitanje, pa će jedan od ciljeva biti da se putem sistemske funkcionalne lingvistike (SFL) istraže načini kako su u svakom korpusu predstavljeni (reprezentacija) akteri, procesi i okolnosti (teorija tranzitivnosti) unutar ideacijske metafunkcije jezika. Dalje, istražiti ću načine kako je predstavljena legitimacija i delegitimacija po principu polarizacije Mi/Oni, kao i analiza mistifikacije, gdje će se sredstvima pasivizacije i nominalizacije pokušati uočiti: a) nespecificiranost odgovornosti za proces u pasivnim konstrukcijama i b) putem nominalizacije ideološka funkcija prikrivanja, odnosno reduciranja procesa. Također ću se baviti istraživanjem odnosa moći među akterima, potom prisustvom dominacije kao zloupotrebe moći i prisustvom manipulacije, kao i načinima i sredstvima promoviranja ideologije Radovana Karadžića u elektronskom medijskom korpusu. Na kraju, pokušat ću uočiti koliko je zapravo takva ideologija naturalizovana u samom bosanskohercegovačkom korpusu. Korpus čine kolumne i članci iz elektronskih medija, a izbor korpusa je opravdan težnjom da se prikažu stavovi i mišljenja svih “zainteresiranih” strana u procesu, pa sam stoga bosanskohercegovački korpus podijelila po nacionalnim korpusima: iz Federacije BiH *Dnevni avaz*, *Oslobođenje*, *Večernji list*, *Klix.ba* i *Poskok.info*, a iz RS *Glas Srpske*, *Nezavisne novine* i *Srpska cafe*. Britanski korpus čine članci i kolumne elektronskih medija *The Times* i *The Independent*, a kao paritet portalima iz bosanskohercegovačkog korpusa sam odabrala *The Daily Mirror*.

Ključne riječi: CDA; SFL; ideologija; polarizacija

205. Tatarević, S. (2024). *Kritička diskursna analiza dvaju medijskih narativa o diplomatskoj krizi u Zaljevu*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Amra Mulović

Sažetak: Ova disertacija je lingvističko istraživanje o diplomatskoj krizi u Zaljevu između Katara i susjednih zemalja čiji je cilj istražiti

reprodukciju ideologije u diskursu portala arapskih TV-kanala *RT Arabic* i *Sky News Arabia*. Kao teorijsko-metodološko polazište korišten je model Teuna A. van Dijka unutar kritičke analize diskursa, koji je predstavljen u prvom poglavlju. Drugo poglavlje predstavlja društveni, politički i historijski kontekst u kojem se kriza dešava, s fokusom na odnose dominacije u Vijeću za saradnju zaljevskih zemalja, Arapsko proljeće kao poprište tog sukoba koji je u konačnici rezultirao prekidom odnosa s Katarom, te arapske medije kao sredstvo reprodukcije ideologija dviju strana. Treće poglavlje bavi se fenomenom pristupa diskursu, koji odgovara na pitanja ko i u kojoj mjeri učestvuje u diskursu. To poglavlje analizira kakav su pristup akteri krize ostvarili na ovim portalima, te da li se taj pristup podudara sa ideološkim pozicijama vlada zemalja u čijem vlasništvu su dva medija. Rezultati analize govornih uloga na korpusu od 908 tekstova objavljenih na tim portalima u periodu od mjesec dana (5. 6–4. 7. 2017), otkrivaju da RTA daje povlašten pristup ruskim zvaničnicima, a SNA zvaničnicima zemalja koje su prekinule odnose s Katarom. Četvrto poglavlje bavi se analizom 12 manipulativnih diskursnih strategija karakterističnih za medijski diskurs. To su: negativna leksikalizacija, hiperbola, suosjećanje, prividni altruizam, prividna iskrenost, negativno poređenje, generalizacija, konkretizacija, aliteracija, upozorenje, kršenje normi i vrijednosti i presupozicija. Rezultati pokazuju da *Sky News Arabia* u mnogo većoj mjeri koristi nabrojane strategije, te da se izrazito fokusira na negativno predstavljanje Katara, zbog čega zaključujem da je *RT Arabic* objektivnije izvještavao o ovoj diplomatskoj krizi.

Ključne riječi: kritička analiza diskursa; medijski diskurs; ideologija; diplomatska kriza u Kataru; *RT Arabic*; *Sky News Arabia*

206. Turanović, M. (2020). *Pitanje pokrivanja žena u kemalističkom diskursu*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Sabina Bakšić

Sažetak: U ovoj doktorskoj disertaciji istražio sam diskurzivne strategije predstavljanja pokrivenih žena u kemalističkom diskursu, s posebnim naglaskom na manipulativnu upotrebu jezika s ciljem legitimizacije diskriminacije pokrivenih studentica, koja je bila prisutna u Republici Turskoj u drugoj polovini 20. i početkom 21. stoljeća. Teorijsko-analitički

okvir ovog istraživanja je kritička analiza diskursa (CDA), koja određuje njegov interdisciplinarni karakter.

U drugom i trećem poglavlju rada predstavio sam teorijsko ishodište i osnovne postavke CDA. U metodološkom smislu rad preuzima postavku o trijadnoj strukturi diskursa Normana Fairclougha, koju čini tekst, diskurzivna praksa i sociokulturalna praksa. Sociokulturalnu praksu analizirao sam u četvrtom poglavlju na primjeru udžbenika koji se koriste u Republici Turskoj u okviru predmeta Atatürk likeleri ve İnkılâp Tarihi (Ataturkovi principi i historija revolucije). U petom poglavlju utvrdio sam osnovne diskurzivne strategije kemalističkog diskursa, koje se baziraju na narativu prisutnom u spomenutim udžbenicima, a zatim sam ih dekonstruirao koristeći se recentnom literaturom. U zadnjem poglavlju analizirao sam kako su dnevni listovi *Cumhuriyet*, *Hurriyet*, *Radikal* i *Sabah* izvještavali o diskriminaciji nad pokrivenim studenticama, kojima je bilo zabranjeno studirati na univerzitetima u Republici Turskoj. Utvrdio sam da spomenuti listovi koriste sljedeće strategije u cilju relativiziranja i legitimiziranja spomenute diskriminacije: a) dehumanizacija b) delegitimizacija c) mistifikacija agentivnosti i odgovornosti kemalističkih elita i d) prebacivanje odgovornosti za diskriminaciju na pokrivenne studentice. U realizaciji ovih strategija korištena su sljedeća jezička sredstva: nominalizacija, pasiv, subordinacija putem participa, metonimija, metafora, zamjenice. Ovi rezultati su potvrdili opravdanost i važnost uključivanja lingvistike u interdisciplinarna društvena istraživanja.

Ključne riječi: turski jezik; pokrivanje žena; tekstualna lingvistika; diskurzivne strategije

207. Zečić, D. (2025). *Konstruiranje britanskog nacionalnog identiteta u javnom diskursu nakon referenduma 2016. godine: Kritička diskursna analiza odabranih tekstova iz digitalnih izdanja britanskih novina*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: Nakon što su Britanci na referendumu 23. juna 2016. godine izglasali Brexit, odnosno izlazak Ujedinjenog Kraljevstva iz Evropske unije, britanski medijski diskurs, kao svojevrsni katalizator ove, ali i drugih političkih promjena u zemlji, ne prestaje biti predmetom

interesiranja kritičkih studija diskursa. Ova disertacija je kritička analiza diskursa (CDA) digitalnih izdanja britanskih dnevnih novina *The Guardian* i *Daily Mail* u periodu nakon Referenduma 2016. zaključno s početkom 2020. godine, kada Britanija i zvanično prestaje biti članicom EU. Fokus ovog istraživanja je sama Britanija, a predmet analize diskurzivne strategije konstruiranja njenog identiteta kao društvenog aktera kroz gramatiku reprezentacije, odnosno ideacijsku metafunkciju jezika (Halliday and Matthiessen, 2014) u editorijalima. Analizirali smo klauze u kojima se Britanija spominje, smještajući ih pritom u unaprijed definirani društveni, situacijski i institucionalni kontekst. Cilj ovakve analize je da se pokaže da li se Britaniju nakon Referenduma predstavlja kao aktivnog ili pasivnog društvenog aktera (Van Leeuwen, 2006), te na kojim vrijednostima joj se diskurzivno izgrađuje identitet. CDA smo sproveli prateći Faircloughov (1989) trodimenzionalni model, kao i Hallidayev i Matthiessenov (2014) model SFL-a, te Van Leeuwenov (2008) model predstavljanja društvenih aktera u direktnim učesničkim ulogama. Kao varijablu, uveli smo sintaktički nivo podataka, pokušavajući uspostaviti korelaciju između sintaktičke pozicije predmeta istraživanja, percipirane pasivnosti i sintaktičke i semantičke prominentnosti. Istraživanje kombinira kvantitativno i kvalitativno i dio je spektra doprinosa SFL-a kritičkim studijama diskursa. Kvantitativni rezultati upućuju na zaključak da se u oba korpusa Britaniju predstavlja kao pasivnog društvenog aktera. Uz to, u korpusu *Guardiana*, pasivne direktne učesničke uloge Britanije su najfrekventnije na nivou rečenice, a samim tim su i prominentne, dok se u korpusu *Maila* Britanija u pasivnim direktnim učesničkim ulogama najčešće kodira na nivou sintagme, što umanjuje njenu sintaktičku i semantičku prominentnost. Kvalitativnom obradom ovih rezultata zaključujemo da se u *Mailu* Britanija kodira i kao žrtva i kao predvodnik, kako sami kažu, svojevrzne revolucije, dok se uredništvo *Guardiana* dosta konzistentno drži predstavljanja Britanije kao izoliranog i društvenog aktera ne tako sposobnog da na evropskoj i svjetskoj društvenoj i političkoj sceni djeluje sam, tj. van Evropske unije.

Ključne riječi: Britanija; Brexit; identitet; društveni akter; CDA; SFL; sintaksa

Magistarski radovi

208. Arifi, Z. (2021). *Gender and discourse: Critical discourse analysis of the ways in which men and women construct and enact their gender in the discourse of newspaper columns*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: The subject of this paper is the discourse analysis of the different ways in which men and women create and reflect the characteristics of their gender in newspaper debates. The main goal of this analysis is to examine the different linguistic features and discursive strategies used by male and female authors to construct and represent their gender through newspaper debates. The corpus for this paper consists of two debates in the column “Head to head” which is published weekly in the British daily newspaper “The Guardian”, and a longer debate consisting of three exchanged letters from the column “Room for Debate” in the American daily newspaper “The New York Times”. The reason for choosing newspaper debates as a corpus is because the discourse used in them implies a clearly defined and specific use of language, but also allows a certain freedom in which columnists can reach for individual ways of expression which are often gender defined, and this dimension allows for a critical analysis of the male and female approach to the same topic. Critical discourse analysis is used as the main theoretical framework for this paper, as it is a methodological approach that aims to analyse both the formal structure of the text – the analysis of how speakers use and select grammatical constructions and lexical units to achieve different goals and create a certain version of reality, as well as the very content of the text – the analysis of attitudes, values and worldviews that are presented through the text itself. This approach provides

a comprehensive analysis as the form and content of the text complement each other – speakers’ attitudes are shaped through different ways of language use – and the way language is used plays an important role in shaping and changing the way in which reality is perceived expressed through the views of the speaker. Thus, this methodology allows us a two-way approach that provides us with an answer to the question of how the attitudes of men and women in newspaper columns are expressed through particular language choices, and how they construct and reflect their gender identity through this discourse. The findings of this paper reveal that male and female debaters prefer using different discourses in the formulation and positioning of their arguments and that female debaters use more cooperative language and put focus on social dimensions of issues discussed, while male debaters tend to defend and reinforce their viewpoints by adopting a more assertive and ironical tone and that they are more concerned on reinforcing the importance of protecting an individual’s independence and autonomy.

Ključne riječi: gender; discourse; debates; society; language use

209. Bogilović, A. (2017). *Analiza diskursa homilija*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Hasnija Muratagić-Tuna

Ključne riječi: bosanski jezik; tekstualna lingvistika; analiza diskursa; hutbe; homilije

210. Čović-Filipović, A. (2012). *Jezik propagande u dnevnim novinama “Sarajevoer Tagblatt” u vrijeme austrougarske uprave u Bosni i Hercegovini*. Master’s Thesis (pre-Bologna). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Mentor: Velimir Piškorec; Zrinjka Glovacki-Bernardi

Sažetak: U predstavi prosječnog konzumatora masovnih medija kao što su tisak, televizija i radio, a u novije vrijeme i internet, isti su u prvoj liniji u funkciji informiranja šire javnosti, tj. prenose informacije o onome što je izvan dometa izravne spoznaje medijskog korisnika. Da mediji, međutim, nisu samo odraz realnosti, već da mogu igrati fundamentalnu ulogu u konstituiranju stvarnosti, a time i u oblikovanju svijesti i stavova o

društvenim procesima, činjenica je koju mnogi čitatelji, gledatelji ili sluša-
telji često zanemaruju. Znanost, pak, sve više ukazuje da masovni mediji
kao takvi mogu biti ključan instrument kada je riječ o oblikovanju javnog
mnijenja i širenju i učvršćivanju ideoloških pozicija. Time se nužno na-
meće i pitanje odnosa jezika i moći i uloge jezika u osvajanju i ispoljavanju
moći u društvu. Jedan od produktivnijih modela koji izučava ove donose
je kritička analiza diskursa koja želi pokazati kako tekstovi funkcioniraju
u društvenoj praksi i kako je diskurs s jedne strane oblikovan odnosima
moći, a, kako se s druge strane koristi u konstrukciji uvjerenja, identi-
teta i društvenih odnosa koji idu na ruku onima koji već jesu ili žele da
preuzmu moć.

Drugi teoretski okvir koji na tekstnoj razini istražuje strategije uvjera-
vanja i propagandnog djelovanja je komunikativno orijentirana tekst-
na lingvistika i njeno osnovno polazište da je tekst kompleksno jezično
djelovanje i time, kao i svako svjesno djelovanje, ima svoju svrhu i cilj.
Povijesni okvir ovog istraživanja predstavlja početak 20. stoljeća u Bo-
sni i Hercegovini pod austrougarskom vladavinom. Cilj je istraživanja
utvrditi da li se i na koji način u medijskom diskursu tog vremena ar-
tikulirala propaganda austrougarske vlasti. U fokusu interesa stoje dva
povijesna momenta tog perioda – aneksija Bosne i Hercegovine i Sara-
jevski atentat. Ti momenti predstavljaju svojesvrne povijesno-političke
prekretnice, kako na lokalnom, tako i na svjetskom planu. Pretpostavlja
se da je konstruiranje atmosfere u kojoj bi se ublažio ili prevladao even-
tualni lokalni otpor aneksiji, ali i onaj velikih sila, ostavilo svoj trag i
u medijskom diskursu. Sarajevski atentat postavio se kao veliki izazov
pred kreatora diskursa u daljnjoj komunikaciji važnosti i poželjnosti au-
strougarskog prisustva u Bosni i Hercegovini.

Ključne riječi: komunikativno orijentirana tekstna lingvistika; kritička anali-
za diskursa; propaganda; aneksija Bosne i Hercegovine; austrougarska uprava;
Sarajevski atentat; politički diskurs; medijski diskurs

211. Čohodar, M. (2025). *Diskursna rodna analiza odabranih udžbenika za osnovnu školu*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Elma Durmišević

Sažetak: Ovaj rad istražuje rodne diskurse odabranih udžbenika za osnovnu školu kroz rodnu diskursnu analizu, s ciljem identificiranja i razumijevanja načina na koji se rodne uloge i stereotipi predstavljaju u obrazovnim materijalima. Kroz analizu tekstualnih, vizuelnih i simboličkih elemenata u udžbenicima, istražiti će se kako su prikazani muškarci i žene, da li su u ravnoteži u različitim društvenim, profesionalnim i porodičnim ulogama. Kroz analizu sadržaja udžbenika iz različitih predmeta (društvenih i prirodnih nauka), istraživat će se na koji način se rodne uloge predstavljaju, da li dolazi do reprodukcije rodnih stereotipa i kako se kroz ove udžbenike oblikuju stavovi učenika i učenika o rodnim normama. Metodološki, rad se oslanja na kombinaciju rodne diskursne analize, kvantitativne analize sadržaja, kvalitativne analize teksta i komparativne analize udžbenika iz različitih predmeta. Kroz ovaj pristup, istraživat ćemo kako obrazovni materijali mogu doprinijeti rodnoj ravnopravnosti u obrazovnom sistemu i kako se mogu unaprijediti da se osigura inkluzivan i ravnopravan pristup obrazovanju.

Ključne riječi: (kritička) rodna analiza; rodno (ne)osjetljiv jezik; osnovnoškolski udžbenici

212. Ćatić, A. (2020). *Multimodal discourse analysis of commercials*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: China frequently adapts the posters of Hollywood movies for its own market. These adaptations inevitably carry the ideologies of the producers or their beliefs about the ideologies of the consumers. The corpus of the paper comprises ten posters intended to promote five movies in two markets – Chinese and American – which are compared and contrasted in a descriptive analysis with the objective to determine which ideological messages and cultural elements are explicitly or implicitly used by the producers to attract the audiences. Systemic Functional Linguistics and Multimodal Discourse Analysis constitute the theoretical framework of the study. The aim is to investigate how content is presented to different consumers through the use of different semiotic modes and their three meanings: representational, interactive and compositional. The study has shown that the adaptations where the culture-specific elements were included are more appealing and thus more attractive to

their audiences. Furthermore, racist ideologies are proved to be present among the producers of the Chinese posters and thus among their target audiences and for this reason, African-American characters were either completely removed or minimized in the posters, or their faces were completely covered to hide their skin color.

Ključne riječi: movie posters; multimodal discourse analysis; systemic functional linguistics

213. Jovović, I. (2016). *Lingvistička analiza diskursa narkomanije u Bosni i Hercegovini u okviru teorijsko-metodološkog pristupa kritičke analize diskursa i korpusne lingvistike*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: This paper analyses media representations of drug addiction in Bosnian daily newspapers and offers one of the reasons which makes this type of mental illness the subject of harshest social critique. The research incorporates both quantitative and qualitative corpus analysis within the theoretical and methodological framework of corpus linguistics and critical discourse analysis. The paper combines theories of the structure of news developed respectively by Norman Fairclough and Teun A. Van Dijk. Relying heavily on the sociocognitive approach to the analysis of discourse proposed by the latter author, the paper primarily focuses on the (re)production of ideology in the discourse-cognition-society triangle and thereby uses the theoretical concept of mental models which serve as “interfaces” mediating between the structure of discourse and its impact on society and social cognition. Thus, this paper deals not only with linguistic characteristics of newspaper articles within both micro- and macrostructure, but the results of lexical and syntactic analysis are used to unveil a series of ideological beliefs and assumptions which, though not a part of the formal text structure, represent a strong “subtext” which significantly influences the interpretation of social actors and events described in the articles.

Ključne riječi: newspaper discourse; ideology; drug addiction; socio-cognitive approach; corpus linguistics; micro- and macrostructure of news articles

214. Karić, E. I. (2014). *Diskursne oznake u engleskom jeziku kao sredstvo postizanja kohezije i koherentnosti teksta*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: The subject of this paper are discourse markers in the English language as a means of achieving text cohesion and coherence. Discourse markers play a key role in brining discourse units together into a single interpretable whole. The aim of this paper is to show through examples from the investigated corpus, Virginia Woolf's novel *The Waves*, in what way discourse markers contribute to achieving discourse coherence. I will also explain how the term discourse markers has become the most common term used for these expressions, what word categories can be included into discourse markers group, what are their grammatical properties and how different linguists classify them. Then I will explain the notion of cohesion and coherence in detail and, using the examples from the mentioned novel, show in what way discourse markers contribute to it. I will choose the most common discourse markers, the ones that Deborah Schiffrein discusses in her work, and explain their function in detail as well as their role in connecting discourse units into a coherent whole.

Ključne riječi: discourse markers; discourse coherence; cohesion; grammatical properties; word categories; function; text

215. Kolar, Dž. (2025). *O diskursima ženskih likova na primjeru izabranih bosanskohercegovačkih drama*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Elma Durmišević

Sažetak: Ovaj se magistarski rad bavi analizom diskursa ženskih likova u odabranim bosanskohercegovačkim dramama, s posebnim naglaskom na jezik koji ti likovi koriste i njihovu ulogu u oblikovanju identiteta i društvenog položaja. Istraživanje obuhvata dramske tekstove koji prikazuju konkretne društveno-kulturne okolnosti prepoznatljive čitateljskoj zajednici te propituje načine na koje ženski likovi kroz jezik izražavaju unutrašnje konflikte, otpor prema patrijarhalnim normama i pokušaje prilagođavanja kolektivnim očekivanjima.

Analizom jezičkih i tematskih slojeva dramskih tekstova, rad otkriva kako se ženski glas u bosanskohercegovačkoj drami razvija od potisnutih i tradicionalnih figura ka kompleksnim, samosvjesnim i aktivnim protagonisticama. Poseban fokus stavljen je na dinamiku porodičnih odnosa, borbu za oslobođenje ženskog tijela i uma te na refleksiju širih društvenih promjena kroz pozicije i glasove ženskih likova. Kroz kritičku analizu diskursa, ovaj rad pokazuje kako ženski likovi nisu tek pasivni posmatrači unutar dramske strukture, već ključne tačke za razumijevanje odnosa moći, rodnih uloga i kulturne transformacije u savremenom bosanskohercegovačkom društvu. Istraživanje tako potvrđuje značaj jezika kao sredstva društvene artikulacije i otpora, ali i kao polja na kojim se preispituje identitet, pripadnost i individualna autonomija.

Ključne riječi: ženski diskurs(i); rod; patrijarhat; moć

216. Mahmutović, A. (2016). *Analyse des Diskurses über die Flüchtlingskrise 2015*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentor: Vedad Smailagić

217. Marijanović, N. (2016). *Analysis of political discourse during the 2014 election campaign in Bosnia-Herzegovina within the framework of multimodal critical discourse analysis*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: The aim of this paper is to analyse the way multimodal semiotic resources, such as text, image and colour, are utilised in the genre of political advertising in the form of political election billboards in order to attract voters and to promote ideologies. The paper uses Multimodal Critical Discourse Analysis as a methodological framework. The analysed data is composed of photographs of the billboards which advertised the three winning candidates at 2014 Bosnian and Herzegovinian presidential elections. The results of the analysis show that when using billboards as means of political advertising there are patterns and conventions which parties in Bosnia and Herzegovina follow and that their candidates' ethnic identity is strongly emphasised and used as one of the most potent tools for gaining votes.

Ključne riječi: multimodal semiotic resources; multimodality; political discourse; political advertising; political election billboards

218. Muhamedagić, N. (2016). *Konceptualne metafore sa ciljnom domenom nacija u relevantnom američkom političkom diskursu*. Master's Thesis (pre-Bologna). Tuzla: Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli.

Mentor: Mario Brdar

Ključne riječi: konceptualna metafora; konceptualna metonimija; kognitivna semantika; inauguralni govor; politika

219. Muhić, E. (2010). *Semantičke, pragmatičke i kognitivne dimenzije diskursa svjetske ekonomske krize u tekstovima na engleskom jeziku*. Master's thesis (pre-Bologna). Banja Luka: Filološki fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Mentorica: Snežana Bilbija

Sažetak: Magistarska teza Emira Muhića pod nazivom "Semantičke, pragmatičke i kognitivne dimenzije diskursa svjetske ekonomske krize u tekstovima na engleskom jeziku" napisan je na ukupno 200 strana teksta u elektronskom ispisu. Rad sadrži pet poglavlja, sama poglavlja segmentirana su u primjeren broj potpoglavlja. Svjetska ekonomska kriza iz 2008. godine svakako nije prva kriza sa atributom *svjetska*, ali je različita od prethodnih jer se dešava u eri globalizacije i gotovo sve zemlje su na određeni način pogođene. O navedenoj temi se saznaje brže nego ikad ranije jer postoje tehničke mogućnosti kojima svijest i činjenica o njenom postojanju i efektima dopire putem interneta u svaku tačku na planeti. Prethodnim krizama u nedavnoj prošlosti bavili su se ekonomisti, pravnici i političari, a za sadašnju se, pored ovih stručnjaka, zanimaju i lingvisti. Njih interesuje jezik kojim se govori o ekonomskoj krizi da bi se generisao diskurs krize unutar javnog diskursa koji, opet, može značajno da utiče na stanje stvari u svijetu izvan jezika. Na taj način postaje lakše diskurs krize kontrolisati i u njemu intervenisati što i čine oni koji imaju ekonomsku i političku moć. Oni smatraju da se kriza lingvistički konstruisana po njihovim željama može ispostaviti, odnosno približiti takvim diskursom onima brojnim *drugima*, i *onima* bez moći. Rezultat takvog napora treba da poluča da se odgovornost u vezi s krizom rasporedi i podijeli i sa onima koji nisu do nje doveli. Zato

je vrijedan lingvistički napor koji, kao što je vrlo uspješno pokazano u ovom radu, koristi kognitivnu lingvistiku sa namjerom da njenim mehanizmima ne samo interpretira diskurs svjetske krize nego da ukaže na manipulativne prostore koje ona može da otvori prema i sa onima koji nemaju društvenu, političku i ekonomsku moć pa tako ni društvenu odgovornost za nastanak ove vrste krize. Emir Muhić je ovim radom odlučio da istraži kompleksnost diskursa svjetske krize i izabrao je da istraživanje obavi na korpusu nedjeljne britanske i američke štampe, kao i na informacijama o krizi dostupnim na brojnim internetskim stranicama. Nakon što je u prvom poglavlju vrlo precizno formulisao ciljeve i zadatke istraživanja kao i razloge izbora metodologije kojom je istraživanje vođeno, Emir Muhić je u preostalim glavnim poglavljima predstavio *Teorijski okvir rada*, *Kognitivne dimenzije diskursa svjetske ekonomske krize*, *Rakurse diskursa svjetske ekonomske krize*, da bi rad zaokružio posljednjim poglavljem naslovljenim *Zaključci i Diskusija*. Sama složenost predmeta istraživanja opredijelila je kandidata da konstruiše takav *teorijski okvir rada* koji može da obezbijedi analizu diskursa svjetske ekonomske krize. Kako je kandidat više puta u radu isticao, specifični diskurs sadašnje svjetske ekonomske krize je paragon za diskurs uopšte jer ima lingvističku sferu, situacionu sferu sa učesnicima u diskursu i ideološku sferu. Kad je u pitanju teorijski okvir ovog rada, kandidat je morao da ga iskombinuje u vidu trougla od postojećih teorija ili dijelova teorija. Ispostavilo se da je polazišna tačka ispravna i da se analiza diskursa, kao što je svjetska ekonomska kriza, može optimalno obaviti *ako se analiza na jednoj strani trougla veže za Hallidayevu sistemsko-funkcionalnu gramatiku*, ako drugu stranu trougla utemelji u *kognitivnoj lingvistici*, i ako trougao zatvori trećom stranom koju predstavlja *kritička analiza diskursa* sa stavovima njenih najeminentnijih predstavnika kao što su Fairclough i T. A. van Dijk. Ova posljednja spomenuta strana teorijskog trougla rada je prirodno odabrana jer je diskurs svjetske ekonomske krize u osnovi politički diskurs. Emir Muhić je uspješno dokazao da se u diskursu svjetska kriza doživljava kao bolest koja se širi i izaziva paniku i kao neprijatelj koji izaziva strah. Nakon tog segmenta u rad uvodi veoma zanimljivu posebnu dionicu kao diskursnu *kolateralnu štetu* osnovnog diskursa svjetske ekonomske krize. Ovaj novi, iznutra generisan diskurs osmozom prenosi strah, paniku i opasnost sa područja

ekonomske krize na teren *drugog*, odnosno *drugosti*. Sve što se kognitivno doživljava kao opasnost, kao neprijatno u odnosu na svjetsku ekonomsku krizu sada se po analogiji doživljava kao i opasnost od drugosti. Magistarska teza Emira Muhića se završava zaključcima i diskusijom, apendiksom i opširnom bibliografijom konsultovane literature.

Ključne riječi: svjetska ekonomska kriza; kognitivna lingvistika; semantika; pragmatika; teorijski i analitički trougao; diskurs; drugi i drugost; kritička analiza diskursa; strah; panika; prijetnja; engleski tekst; korpus; globalni uticaj

220. Mušić, M. (2013). *Diskursanalyse der Bologna-Reform in Deutschland*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentor: Vedad Smailagić

Sažetak: In meiner Masterarbeit habe ich den Diskurs über die Bologna-reform in den Jahren 2003, 2004 und 2005 behandelt. Schrittweise habe ich die Analyse durchgeführt, zuerst wurden die Themen, welche behandelt wurden, angeführt und dann der Diskurs der gleichen dargestellt. Danach wurden die Akteure in Gruppen aufgeteilt und eine kurze Zusammenfassung ihrer Meinungen wiedergegeben. Zum Schluss habe ich dann noch die Lexik bearbeitet. Während der Analyse fiel mir vor allem auf, dass die meisten mit der Bologna-reform unzufrieden sind. Obwohl sich die Politiker viel von der Reform versprechen, sind die erwünschten Ziele noch nicht erreicht. Das wichtigste Thema und dass wo für die Reform könnte man sagen steht, ist der europäische Bildungsraum. Das ist eine schöne Vorstellung. Ein einheitlicher Bildungsraum, in welchem sich die Studenten frei bewegen können und in welchem die Abschlüsse vergleichbar und anerkannt sind. Die Realität zeigt aber, dass das immer noch nur ein Wunschdenken der Reformanhänger ist. Fast alles, wo für die Reform steht, wird kritisiert. Die Internationalisierung verläuft nicht so, wie sie es sollte, da man von keiner Vergleichbarkeit und Anerkennung sprechen kann. Dabei ist das größte Problem in Europa Großbritannien, welches sich weigert die deutschen Abschlüsse, aber auch andere, mit ihren gleichzusetzen. Großbritannien sieht die anderen Abschlüsse mit als nicht vergleichbar an und somit setzten es sich dem Ziel der Bologna-reform entgegen. Großbritannien zeigt aber auch kein Interesse, das bestehende Problem zu lösen. Das beste Beispiel ist, dass die Vertreter des Landes zur Nachfolgekonzferenz in Berlin nicht

erschienen sind. Man kritisiert aber nicht nur die Internationalisierung, sondern auch die Berufschancen, die die neuen Absolventen mit den neuen Abschlüssen haben. Der Arbeitsmarkt ist nicht für die neun Abschlüsse geeignet. Wegen dieser Umstände gibt es viele, die noch nicht auf die neuen Studiengänge umstellen wollen. Die Politiker forcieren aber die Umstellung in der Hoffnung, dass sich die Ziele der Reform verwirklichen werden. Man kann sagen, dass der Diskurs hauptsächlich kritisch ausfällt. Die erhofften Ergebnisse lassen noch immer auf sich warten, aber die Anhänger sehen der Zukunft optimistisch entgegen.

Ključne riječi: Bologna-Reform; Diskursanalyse; Hochschulpolitik; europäischer Bildungsraum; Großbritannien

221. Omić, K. (2019). *Ideology and literary translation: A critical discourse analysis of The Bridge on the Drina and Devil's Yard*. M.A. Thesis. Tuzla: Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli.

Mentor: Demir Alihodžić

Ključne riječi: književno prevođenje; kritička analiza diskursa; ideologija; etnocentrična redukcija; isticanje drugosti

222. Osmić, E. (2015). *Metafora u političkom diskursu u dnevnoj štampi u Bosni i Hercegovini u periodu od 2000. do 2015*. Master's Thesis. Tuzla: Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli.

Mentor: Izet Beširović

Ključne riječi: kognitivna lingvistika; konceptualna metafora; kritička analiza diskursa; politički diskurs; Bosna i Hercegovina; 2000–2015; ekonomija; Dejton; Republika srpska; rat

223. Plavšić, M. (2011). *Analiza predizbornih govora Baraka Obame: diskurs promjene, nade i jedinstva*. Master's Thesis (pre-Bologna). Banja Luka: Filološki fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Mentorica: Danijela Majstorović

Ključne riječi: Obama; predizborni govori; diskursna analiza

224. Polutak, Z. (2023). *Konzeptuelle und sprachliche Metaphern im Migrationsdiskurs*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Alma Čović-Filipović

Sažetak: Die vorliegende Masterarbeit beschäftigt sich mit dem Migrationsdiskurs in Deutschland zwischen 2015 und 2019, wobei der Fokus auf den sprachlichen und konzeptuellen Metaphern liegt, die in diesem Kontext verwendet werden. Die Migrationskrise ist ein viel diskutiertes Thema im politischen und medialen Diskurs, und die linguistische Forschung hat ein besonderes Interesse an den Formen der Versprachlichung entwickelt. In Anlehnung an die Arbeiten von Matthias Jung, Thomas Niehr und Kathrin Böke, die in ihrem Buch "Ausländer und Migranten im Spiegel der Presse: Ein diskurshistorisches Wörterbuch zur Einwanderung seit 1945" (2000) bereits Metaphern im Migrationsdiskurs untersucht haben, zielt diese Arbeit darauf ab, die Relevanz und Bedeutung konzeptueller und sprachlicher Metaphern aus den Bereichen Wasser, Krieg und Warenhandel in den Jahren 2015 bis 2019 zu analysieren. Ein zentrales Anliegen dieser Untersuchung ist es herauszufinden, ob die identifizierten Metaphern dieselbe Bedeutung wie in der Zeit von 1945 bis 2000 besitzen oder ob es signifikante Veränderungen gegeben hat. Die Arbeit verfolgt das Ziel, Gemeinsamkeiten sowie mögliche Veränderungen in der Funktion der Metaphern zu identifizieren. Im Gegensatz zu den früheren Forschungen von Jung et al. (2000) orientiert sich diese Arbeit an einem kognitiven Ansatz zur Metaphernforschung und untersucht spezifisch die sprachlichen und konzeptuellen Metaphern im deutschen Migrationsdiskurs.

Die Struktur der Arbeit beginnt mit einer kurzen historischen Kontextualisierung des Themas, gefolgt von einer theoretischen Darstellung der konzeptuellen und sprachlichen Metaphern. Im dritten Kapitel wird das Korpus sowie die angewandte Methode erläutert. Abschließend erfolgt eine detaillierte Analyse der gesammelten Daten sowie eine Präsentation der Ergebnisse, um die Fragestellungen dieser Untersuchung umfassend zu beantworten.

Ključne riječi: diskurs o migraciji; konceptualne metafore; print mediji; značenjska mijena

225. Šatara, E. (2023). *Argumentationsmuster im Migrationsdiskurs*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Alma Čović-Filipović

Sažetak: Die vorliegende Masterarbeit untersucht Argumentationsmuster (Topoi) im medialen Migrationsdiskurs in Deutschland im Zeitraum von 2015 bis 2020. Ausgangspunkt der Analyse ist die europäische Flüchtlingskrise 2015 sowie die besondere Rolle Deutschlands als eines der wichtigsten Zielländer für Migrantinnen und Migranten. Ziel der Arbeit ist es zu prüfen, ob sich die von Martin Wengeler für den Migrationsdiskurs der Jahre 1960–1985 identifizierten Topoi im neueren Diskurs erhalten haben oder ob es zu thematischen Verschiebungen und neuen Akzentsetzungen gekommen ist.

Theoretisch stützt sich die Arbeit auf den diskurslinguistischen Topos-Begriff, der auf aristotelische Argumentationsmodelle zurückgeht und von Wengeler für die Analyse öffentlicher Diskurse weiterentwickelt wurde. Methodisch kombiniert die Untersuchung qualitative und quantitative Ansätze. Das Korpus besteht aus 45 meinungsbetonten Zeitungskommentaren aus fünf deutschen Printmedien unterschiedlicher politischer Ausrichtung: *Süddeutsche Zeitung*, *Die Zeit*, *Der Tagesspiegel*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung* und *Junge Freiheit*.

Die Analyse zeigt, dass im deutschen Migrationsdiskurs 2015–2020 sieben zentrale Topoi dominieren: der Topos vom wirtschaftlichen Nutzen, der Humanitäts-Topos, der Kultur-Topos, der Kriminalitäts-Topos, der Verantwortlichkeits-Topos, der Belastungs-Topos und der Gefahren-Topos. Dabei erweist sich der Topos vom wirtschaftlichen Nutzen als der häufigste, gefolgt vom Humanitäts-Topos. Insgesamt überwiegen Pro-Argumentationen gegenüber Contra-Argumentationen, wobei beide Perspektiven im Diskurs deutlich vertreten sind.

Die Ergebnisse belegen, dass sich die grundlegenden Topoi des Migrationsdiskurses seit den früheren Untersuchungen Wengelers erhalten haben, jedoch teilweise thematisch weiterentwickelt wurden. Insbesondere wirtschaftliche Argumentationen werden im neueren Diskurs stärker mit dem demografischen Wandel verknüpft. Die Arbeit kommt zu dem Schluss, dass der deutsche Migrationsdiskurs weiterhin von stabilen argumentativen Mustern geprägt ist, die sich flexibel an gesellschaftliche und politische Rahmenbedingungen anpassen.

Ključne riječi: Migrationsdiskurs; Argumentationsmuster; Topoi; Migration in Deutschland; Medienanalyse

226. Šušnjević, N. (2017). *Analyse des Diskurses über Amokläufe*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentor: Vedad Smailagić

Ključne riječi: njemački jezik; analiza diskursa; ubilački pohodi

227. Tokmačić, I. (2017). *Analiza uvodnih monologa u emisiji "The Graham Norton Show" kroz pragmatički okvir i okvir kritičke analize diskursa: implikatura, ideologija i koncept moći*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Selma Đuliman

Sažetak: The thesis examines the opening monologues of *The Graham Norton Show* through the combined lenses of conversational implicature and Critical Discourse Analysis (CDA). The study explores how humor is often generated not solely through explicit content but through what is implied, highlighting the strategic use of implicature to convey jokes and subtle social commentary. The qualitative analysis of twenty selected monologues reveals that this approach allows the host to entertain while simultaneously critiquing social hierarchies, cultural norms, and power relations. By integrating CDA, the research demonstrates that such implicit humor can reproduce or challenge underlying ideologies embedded within media discourse, even in forms of entertainment typically perceived as trivial. The findings indicate that the monologues negotiate social meaning, showing how language, humor, and ideology intersect in contemporary broadcast media. This work contributes to pragmatics and media discourse studies by demonstrating the central role of implicature in televised talk show humor.

Ključne riječi: conversational implicature; pragmatics; CDA; ideology; media discourse

228. Volaš Delić, A. (2011). *Analiza engleskih jezičkih sredstava koja se koriste u funkciji markera diskursa u pravnom diskursu*. Master's thesis (pre-Bo-logna). Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Snežana Bilbija

Ključne riječi: leksikologija; pravni diskurs, diskursni markeri

229. Zečić-Durmišević, D. (2017). *British press discourse: Linguistic analysis of selected pro-Brexit articles within critical discourse analysis*. M.A. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Merima Osmankadić

Sažetak: This thesis examines the Brexit discourse in the online editions of the middle market tabloids the *Daily Mail* and the *Daily Express* on a selected corpus consisting of 42 420 words and covering the period from February to June 2016. The study qualifies as a linguistic discourse analysis within the qualitative theoretical-methodological approach of CDA and quantitative approach of corpus linguistics. The main objective is to identify and explain the correlation between the employed language and the intended message with the special attention to be paid to the assumed preferences of the target audience. The primary focus of the research are manipulative strategies of positive self-presentation and negative other-presentation. The final results point at an explicit employment of strategies of negative other-presentation and subtle and implicit employment of strategies of positive self-presentation in the discourse. This study confirms the theoretical assumptions and the previous research results about a biased account of the facts in the British tabloids and, furthermore, about their ideological work and promotion of a hidden agenda. All the findings are examined with respect to the situational and social context.

Ključne riječi: discourse; critical discourse analysis; *Daily Mail*; *Daily Express*; Brexit; EU; tabloids; ideology; agenda; manipulation; positive self-presentation; negative other-presentation

Dodatak

Nakon zaključenja osnovnog korpusa bibliografije i izrade indeksa, evidentiran je manji broj dodatnih radova objavljenih krajem 2025. godine. S ciljem očuvanja konzistentnosti indeksa, ti radovi su uvršteni u poseban dodatak na kraju publikacije i nisu uključeni u indeksne registre.

Članci u časopisima

230. Brkan, S. (2025). 'Intenzifikacija/mitigacija – diskurzivne strategije u funkciji legitimizacije rimske osvajačke politike u djelu *Historia Romana* V. Paterkula', *Pismo*, 23, pp. 221-249.

Sažetak: Diskurzivne strategije intenzifikaciju i mitigaciju ponudila je lingvistica R. Wodak u okviru diskurzivno-historijskog pristupa. One se najčešće javljaju kao popratne uz druge diskurzivne strategije i svojim prisustvom pojačavaju ili ublažavaju njihov učinak. Predmet je ovog istraživanja analiza njihove primjene u djelu *Rimska historija* Veleja Paterkula. U namjeri da legitimizira ekspanziju i dominaciju rimskoga naroda, autor spontano koristi dvije spomenute strategije te nesvjesno ukazuje na društvenu funkciju jezika, tj. na diskurs kao vid društvene prakse, kao i na povezanost diskursa, ideologije, moći i dominacije, čime ćemo se u ovome radu baviti. Pokoravanje pobunjenih naroda i osiguravanje rimskih granica opravdava nužnošću očuvanja rimskih tradicionalnih vrijednosti. Disciplinu, pobožnost i pravednost predstavlja kao načela koja su Rimu donijela ugled i moć; rimski vladari i vojskovođe stavljaju se u ulogu zaštitnika ovih vrednota kao i rimske moći i stabilnosti. Stoga je sve ono što oni urade opravdano jer je učinjeno radi višeg cilja. Pri tome autorov diskurs odražava snažne ideološke polarizacije u kojima je rimsko uvijek dominantno i moćnije, dok je

tude, opet, vulgarno, barbarsko, prijeteće i neprihvatljivo. Intenzifikacija gotovo uvijek prati veličanje rimskog i unižavanje

Ključne riječi: intenzifikacija; mitigacija; legitimizacija; osvajačka politika; ideologija

231. Hajdarpašić, Dž. (2025). 'Predstavljanje procesa i participanata u ratnim izvještavanjima u ruskom i ukrajinskom medijskom diskursu', *Pismo*, 23, pp. 206-219.

Sažetak: U radu se istražuju procesi i participanti u ovim procesima u ruskom i ukrajinskom medijskom diskursu. Predmet su rada vijesti čija se tematika odnosi na ratna dešavanja u Ukrajini. Procesi i participanti analiziraju se s aspekta kritičke stilistike, subdiscipline kritičke analize diskursa (CDA). Primjenom dviju tekstualno-konceptualnih funkcija, koje izdvaja utemeljiteljica kritičke stilistike Lesley Jeffries (2014), predstavljanjem radnji, stanja i zbivanja i imenovanjem i opisom želi se pokazati na koji se način isti događaji prikazuju u ukrajinskim i ruskim vijestima. Interpretacija rezultata pokazuje da se reprezentacije ratnih dešavanja u ovim dvama diskursima umnogome razlikuju, a različite reprezentacije uslovljene su ideološkim koncepcijama koje su sastavni dio analiziranih diskursa.

Ključne riječi: kritička stilistika; ukrajinske vijesti; ruske vijesti; procesi; participanti; rat

232. Zečić, D. (2025). 'Aktivne učesničke uloge Ujedinjenog Kraljevstva u britanskom medijskom diskursu nakon referenduma 2016. godine: radnja ili ipak ne?', *Pismo*, 23, pp. 188-205.

Sažetak: Predmet ovog istraživanja jesu aktivne učesničke uloge u kojima se Britanija kao društveni akter kodira u britanskom medijskom prostoru u periodu između referenduma 2016. godine i zvaničnog izlaska zemlje iz EU početkom 2020. godine. Korpus istraživanja sačinjavaju editorijali iz lijevo-liberalno orijentiranih dnevnih novina *The Guardian* i desno orijentiranog tabloida *Daily Mail*. Istraživanje smo sprovedi kao CDA primarno prateći van Leeuwenov (2008) pristup reprezentacije društvenih aktera. Cilj istraživanja je vidjeti da li su evidentirane aktivne učesničke uloge Britanije uistinu aktivne, koji i kakvi glagoli prevladavaju, te kako kodiranje u ovim ulogama korespondira s

(već poznatim) ideološkim pozicijama odabranih medija, kao i sa širim situacijskim i društvenim kontekstom. Iako se Britanija češće spominje u korpusu Guardiana nego u korpusu Maila (1270 : 625) i češće kodira kao aktivni društveni akter (238 : 86), analiza rezultata pokazuje da se u korpusu Guardiana Britanija kodira kao aktivni društveni akter ograničene moći koji je nakon Brexita izolovan – radije nego samostalan. Učestalo prisustvo modalnih glagola, naročito u materijalnim klauzama, ukazuje na implicitno negiranje aktivnosti, bez obzira na to što se radi o primjerima aktivnih učesničkih uloga prema van Leeuwenovoj taksonomiji. Za razliku od Guardiana, Britanija se u korpusu Daily Maila kodira kao akter koji izlaskom iz EU sebi gradi “svijetlu budućnost” i “vraća kontrolu u vlastite ruke”. Aktivno se stvara slika Britanije kojoj Brexit nije ekonomska prijetnja, već sasvim suprotno. Britanija se također predstavlja kao “predvodnik revolucije” i kao “istinski čuvar evropskih vrijednosti i demokratije”, bez preciziranja tih vrijednosti.

Ključne riječi: CDA; društveni akteri; Brexit; britanski mediji

Prikazi knjiga

233. Osmankadić, M. (2025). ‘O čemu govorimo kad govorimo o kritičkoj stilistici’. Review of *Stilistika na putu – Kritički diskursni pristup jeziku i stilu* by Marina Katnić-Bakaršić. *Pismo*, 23, pp. 372-377.

Doktorski radovi

234. Hajdarpašić, Dž. (2025). *Tranzitivnost u ruskom literarnom i medijskom diskursu (kritička diskursna analiza)*. Ph. D. Thesis. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Mentorica: Marina Katnić-Bakaršić

Sažetak: U radu se istražuje model tranzitivnosti u ruskom literarnom i medijskom diskursu. Tranzitivnost je koncept koji se u sistemske funkcionalnoj lingvistici posmatra u okviru ideacione metafunkcije. Ova metafunkcija ključna je metafunkcija na kojoj počivaju postulati kritičke stilistike, primarnog pristupa u radu. Naime, kritička stilistika nastaje pod utjecajem kritičke diskursne analize i razrađuje set alata ili

tekstualno-konceptualnih funkcija, čijom primjenom se mogu razotkriti ideološki postupci u tekstu. Na taj način dolazi se do odgovora na osnovno pitanje kritičke stilistike – *Šta tekst radi*. Uočavanje ideoloških motiva u tekstu osnovni je zadatak u analizi ruskog medijskog diskursa. Alati kritičke stilistike mogu poslužiti i za analizu literarnog teksta, pa je tako osnovni cilj u analizi ruskog literarnog diskursa uočavanje stilskih osobina teksta, uočavanje stila pojedinih pisaca, stila kojim su prikazani likovi u djelu i načina na koje likovi stupaju u međusobne odnose. U literarnom diskursu fokus nije na ideologiji, ali se u manjoj mjeri i ona uzima u obzir. U modelu tranzitivnosti centralno mjesto zauzima proces, pa su stoga procesi ključni u analizi. Pored procesa pažnja se posvećuje i participantima, učesnicima u procesu, a ponekad i okolnostima. Ovim su obuhvaćene sljedeće tekstualno-konceptualne funkcije: predstavljanje radnje, stanja i zbivanja, predstavljanje tuđih misli i govora i imenovanje i opis. Za rad je važna i funkcija hipoteze koja se vezuje za modalnost. Rad razmatra sistem tranzitivnosti i modalnost na jezičkim i vizuelnim reprezentacijama u oba ruska diskursa, tako da se kao sporedni pristupi u radu koriste multimodalna kritička diskursna analiza i multimodalna stilistika. Kao korpus rada za medijski diskurs poslužile su vijesti u ruskim dnevnim i nedjeljnim novinama, a za literarni diskurs istaknuta djela savremenih ruskih spisateljica i pisaca. Analiza i interpretacija ruskog medijskog diskursa pokazala je da su ruske vijesti oblikovane pod snažnim utjecajem ideologije. Ideologija nije uvijek prisutna u svijesti novinara/urednika prilikom kreiranja vijesti. Analiza tranzitivnosti i modalnosti u verbalnim i vizuelnim elementima pokazala je mnoge postupke kojima se oblikuju ideološki stavovi. U ruskom literarnom diskursu pokazano je kako tranzitivnost odražava stilske osobine nekog djela. Uz pomoć tranzitivnosti i modalnosti uočeno je kako su izgrađeni likovi u odabranim djelima, kakvi su njihovi uzajamni odnosi i kako se u cjelini to odražava na stil djela. Analiza procesa i participantata pokazala je odnose moći među likovima, koji najčešće služe za realizaciju govorne karakterizacije likova. Tranzitivnost je doprinijela i rasvjetljavanju stila i stilskih postupaka pojedinih pisaca. Osim toga, uočena su i ideološka shvatanja na kojima se temelji predstavljanje određenih likova. U djelima V. Peljevina primijenjena je i multimodalna stilistička analiza, koja je doprinijela boljem razumijevanju vizuelnih

reprezentacija i razumijevanju djela u cjelini. Najzad, rad je pokazao da su kritička diskursna analiza, kritička stilistika, multimodalna kritička diskursna analiza i multimodalna stilistika primjenjive u ruskoj lingvistici i stilistici.

Ključne riječi: tranzitivnost; procesi; participanti; kritička stilistika; multimodalnost; ruski medijski diskurs; ruski literarni diskurs

Predmetni registar

A

afektivnost u jeziku 16
akademski diskurs 52, 138, 140, 149
akademski engleski jezik 148
Alen Šeranić 5
Alija Izetbegović 17
američki predsjednici 151, 184
analiza diskursa 4, 18, 20, 24, 41, 43, 63,
66, 108–109, 125, 152–153, 159, 162,
175, 199–200, 209, 216, 220, 223, 226
analiza konverzacije 95–97, 99, 173, 202
analiza prijevoda 137
analiza vrijednosti vijesti 112
Aneksija Bosne i Hercegovine 126, 210
animirani diskurs 22
Annette Schavan 44, 45, 198
arapsko proljeće 64, 66, 166
Arthur Conan Doyle 35
asertivni iskaz 100
August, rimski car 11
Austro-Ugarska Monarhija i Bosna i
Hercegovina 125, 164, 210

B

Barack Obama 100, 223
BBC News 194
Ben Ali 64
bilbordi 117
Bolonska reforma i proces 73–74, 111,
160, 220

Bosna i Hercegovina poslije Dayton 10,
50, 94, 110, 118, 154, 177, 204, 222
Bosnische Post 126, 164
Brexit 7, 87, 163, 207, 229

C

Cazin 20
CDA, vidi: kritička analiza diskursa
Ciceron 12–13
COVID-19 6, 41, 69
Cumhuriyet 189, 206

D

Dani 171
Dejtonski sporazum 157
dijalektologija 20
diplomatska kriza 81, 205
diplomatski diskurs 40, 42
diskurs 38, 54, 68, 73, 191–192
diskurs Arapske lige o palestinskom pi-
tanju 80
diskurs islamofobije 18
diskurs manjina 92
diskurs moći 38, 65, 77–78, 89, 94, 102,
132, 139–140, 165, 179, 188
diskurs Visokog predstavnika u Bosni
i Hercegovini, 2, 10, 50, 92, 94, 119,
181, 200
diskurs homilija 209
diskursna lingvistika 46, 147

- diskursne strukture 20
 diskursni markeri 4, 21, 25, 30, 150, 214, 228
 diskursni tipovi 139, 141, 143–145, 172, 179
 diskurzivne strategije 12, 14, 82, 119, 128, 206, 207
Dnevni avaz 63, 92, 153, 204
 Donald Trump 27
 dramski diskurs 36, 76–78, 104, 188, 202, 215
 društvene mreže 41, 90, 112, 170
- Dž
 Dževad Karahasan 77
- E
 EFL (English as Foreign Language), vidi: engleski kao strani jezik
 ekonomija 48–49, 222
 ekonomska kriza 105, 121, 199, 203, 219
 ekskluzivno mi 141
 emancipacija 107, 156
 engleski kao strani jezik (EFL) 51, 54
 epistolarni diskurs 13, 40, 42
 Erster Weltkrieg 152
 etnografska diskursna analiza 95–96
 eufemizacija 78, 158, 188, 202
 evropski engleski 9
 evropski integracijski procesi 50, 92, 101, 109, 122, 125, 132, 178, 183
- F
 figurativni jezik 115
 filmski poster 212
 Franz Ferdinand 152
 frazeologija 23, 127, 198
- G
 Gaddafi 64–65, 185
 genocid 158
 George W. Bush 71
Glas Srpske 204
 globalizacija 38, 125, 128–129, 177
 Globalna Britanija 194
 govorni činovi 76, 78, 186, 188, 201
- H
 hip-hop/rap 75
 historijski diskurs 15
 historiografija 191
Hurriyet 206
 hutbe 209
- I
 ideologija 1–2, 10, 22, 27, 29, 31–32, 58, 63, 71–72, 75, 84–86, 102, 124, 130, 135–136, 139, 174, 176–177, 179, 187, 197, 204–205, 213, 221, 227
 implikatura 23, 54, 68, 110, 186, 201, 227
 inauguracioni govor 67
 inkluzivno mi 141
 internet 90, 122, 162, 170, 210, 219
 interpersonalno i tekstualno značenje 2–3, 190
 Ivo Andrić 134
 Izrael 70
- J
 javni diskurs 17–18, 46, 69, 116, 123, 170
 jezičke strategije 16, 56, 185, 192
 Joe Biden 27
- K
 Karl-Theodor zu Guttenberg 44–45, 198
 kemalistički diskurs 82, 84–85, 189, 206
Klix.ba 46, 204

- Klodi Pulhe 12
 kognitivna lingvistika 55, 151, 184, 219, 222
 komparativna diskursna lingvistika 168
 komplimenti 76
 konceptualna metafora 7–8, 30, 41, 48, 66, 115, 121, 133, 151, 169, 184, 203, 218, 222, 224
 kognitivna metafora, vidi: konceptualna metafora
 konektori 20, 54
 Kopenhaški kriteriji 101, 178
 koronavirus, vidi: COVID-19
 kritička analiza diskursa 1–3, 11–12, 22, 27, 29, 31, 34, 37, 47, 71, 80–81, 83, 86–87, 101, 103, 107, 118–119, 122–123, 128–131, 135–136, 141–142, 146, 153, 158, 161, 163, 167, 176–181, 186–187, 189–191, 194, 196–197, 201, 204–207, 210, 213, 219, 221–222, 227, 229
 kritička pedagogija 183
 kritička stilistika 143–145, 180
 kritičke diskursne studije 142, 146, 179
 krvavi pohodi 226
- L
- laičke teorije 49
 leksička kohezija 67
 leksikologija 175, 228
 LGBTIQ (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex, and Queer) 103
- LJ
- Ljiljan* 171
- M
- makropropozicija 33
 makrostruktura 113
 medicinski diskurs 25–26, 95–99, 174, 203
 mediji 32, 130, 193
 medijski diskurs 18, 46, 57, 60–61, 87, 93, 161, 164, 187, 194, 205, 207, 210, 213, 227
 memovi 90, 170
 metadiskursna obilježja 53, 148
 metafora 19, 48–62, 69, 105, 113, 198
 metoda za identifikaciju lingvističke metafore (engl. *A Method for Linguistic Metaphor Identification*), vidi: MIPVU
 migrantski diskurs 57, 59–62, 113, 224–225
 MIPVU (*A Method for Linguistic Metaphor Identification*) 57, 59, 62
 Miro Gavran 36
 mizogina terminologija 75
 mizogini diskurs 75
 mjesni govor 20
 modalni glagoli 145
 Mubarak, Hosni 64, 185
- N
- nebinarne osobe 103
 Neron, rimski car 11
Neue Freie Presse 126
Nezavisne novine 204
 Novak Đoković 112
 Novi Pazar 28
- O
- oglašavanje 23, 117, 133, 217
 online mediji 47, 52, 59, 70, 80, 229
 orijentalizam 28, 35
Oslobođenje 46, 92, 171, 204
 oslovljavanje 26

- P
- Palestina 70
- patrijarhat 107
- pejorativi 75
- Peppa Pig* 22
- performativni glagoli 39
- personalna korespondencija 4
- persuazija 12, 16, 56, 62, 64–67, 185
- plagijat 44–45, 198
- pohvale 76
- Pokušaj puča 15. jula 108
- politički diskurs 8, 10, 12, 17, 29, 34, 41, 55, 64–67, 71, 90–91, 100–102, 110, 114–115, 117–118, 120–121, 127, 153, 155–156, 162, 171, 184–186, 192–194, 201, 210, 217–218, 222
- pop pjesme 75
- Poskok.info* 204
- postmodernizam 131
- pragmatika 20, 93, 98, 175, 219
- pravni diskurs 39, 228
- predikacija 34
- presupozicija 1, 23, 68, 100, 113, 154, 186, 190, 201
- prevodilačke studije 197
- prevođenje 197, 221
- propaganda 15, 210
- protektorat 9, 119
- psovke 75, 76
- pojmovna metafora, vidi: konceptualna metafora
- R
- Radikal* 189, 206
- Ragusa 39, 40, 42
- ratna izvještavanja 70
- reklamni diskurs 56
- repeticija 64
- retoričke strategije 38, 138
- Rizah Gruda 29
- rock pjesme 75
- rod 104, 124, 154, 156, 172, 179, 208, 211
- rodna analiza 211
- rodni diskurs 134–135, 156, 182, 196, 208, 215
- rodno osjetljiv jezik 88, 104, 124, 134, 211
- Rt Arabic* 81, 205
- S
- Sabah 189, 206
- Sarajevoer Tagblatt* 126, 164, 210
- stereotipi 22, 106, 136, 79, 103, 134, 196, 202, 211
- Sarajevski atentat 16, 161, 192, 210
- Sarajevski korpus sms poruka na bosanskom jeziku 30
- semantički okviri 55
- semantika 18, 147, 218–219
- semiotika 24, 50, 142, 180
- sintaksa 21, 207
- sistemska funkcionalna lingvistika 11, 67, 83, 86, 191, 194, 204, 207, 212
- Sjedinjene Američke Države 27, 32–33, 195
- Sky News Arabia* 81, 205
- Slobodna Bosna* 171
- sms poruke 30
- Spska caffe* 204
- Srebrenica 158
- strategije učtivosti 36, 42, 89, 186, 201
- Š
- štampani mediji 5–6, 15, 33, 92, 106, 131, 171, 176, 195, 213, 224

- T
 tekstna lingvistika 159
 teorija humora 114
 teorija konceptualne integracije 7, 90–91, 114–116, 127, 170
 teorija proksimizacije 32, 155
 teroristički napadi 11. septembra 2001. 32, 33, 128, 195
 terorizam 32–33, 128, 131, 176, 195
The Daily Express 87, 163, 229
The Daily Mail 87, 163, 207, 229
The Daily Mirror 204
The Daily Show 114
The Guardian 108, 194, 207, 208
The Independent 108, 194, 204
The New York Times 108, 208
The Telegraph 108, 194
The Times 204
The Washington Post 33
 trap-folk 75, 196
 tuđi govor 144
 turbo folk 136, 196
 turistički vodič 159
 Turska 82, 84–85, 113, 206
- U
 udžbenici 149, 206, 211
- Ujedinjeno Kraljevstvo, vidi: Velika Britanija
 umjetna inteligencija 46
- V
 V. Paterkul 14
Večernje novosti 63, 153
Večernji list 63, 153, 204
 Velika Britanija 32, 194–195, 220
Vijesti 63, 153
 Virginia Woolf 214
 vulgarizmi 75, 202
- W
 William Shakespeare 137
- Z
 zabrana nošenja marame 82, 84–85, 189, 206
 Zaljev 81, 205
 zamjenice 26, 51, 53, 77–78, 185, 202
 zdravstvena pismenost 99
 zločin 47
- Ž
 ženski diskurs 103–104, 215
 ženski magazini 106

Autorski registar

A

Ajdinović Mehović, Amina 82

Alihodžić, Demir 221

Anđel, Maja 192

Arifi, Zehra 208

Avdagić, Kemal 1–3, 190

B

Babić, Milanka 4

Babić, Željka 5, 6, 112

Bakšić, Sabina 89, 206

Bašić, Mirza 113

Berberović, Sanja 7–8, 57, 90–91, 114–116, 127, 170

Beširović, Izet 222

Bilbija, Snežana 9–10, 92–94, 117–123, 195, 200–201, 219, 228

Blažeka, Đuro 20

Bogilović, Alma 209

Brdar, Mario 218

Brkan, Seada 11–14, 191

Č

Čaušević, Jasmina 124

Čaušević-Kreho, Vesna 165

Čohodar, Muamera 211

Čović-Filipović, Alma 15–16, 125–126, 164, 192, 210, 224–225

Ć

Ćatić, Anida 212

Ćemalović-Dilberović, Elvira 17–18, 171, 193

Ćurković, Amela 19

D

Delibegović Džanić, Nihada 90–91, 114–116, 127, 170

Dilberović, Elvira vidi: Ćemalović-Dilberović, Elvira

Dolić, Belkisa 20–22, 172

Durmišević, Elma 211, 215

Dž

Džanić, Mirza 1, 23–24, 190

Džanko, Minka 25–26, 95–99, 173–174

Đ

Đelilbašić, Mustafa 27, 194

Đuliman, Selma 227

G

Glovacki Bernardi, Zrinjka 192, 210

H

Halilović, Senahid 202

Hodžić-Čavkić, Azra 28–30, 166

Horić, Emina 70

I

Imamović, Adisa 47, 175

- J
- Jeftić, Ljerka 31–34, 100–101, 128–133, 176–178, 195
- Jovović, Ivana 213
- Jurčić, Dijana 134–136, 156, 196
- K
- Karić, Edina-Ilda 214
- Katavić, Adriana 35, 137, 197
- Katnić-Bakaršić, Marina 36–38, 102–103, 138–146, 179–180
- Klein, Wolf Peter 199
- Kolar, Džejla 104, 215
- L
- Lalić, Ana 39–42
- Lassen, Inger 182
- Lisičić-Hedžić, Almina 43–45, 198
- Livnjak, Nedim 46
- Lokvančić, Edina-Ilda 47
- M
- Mahmutović, Adis 216
- Mahmutović, Jasmina 48–49, 105, 147, 199
- Majstorović, Danijela 50, 106–107, 181–183, 200, 223
- Mandić, Maja 107
- Marijanović, Nevenka 217
- Marković, Jelena M. 51–54, 148–150
- Maslo, Amer 55, 151, 184
- Memedi, Nejra 56
- Mešić, Sanela 152
- Mihaljević, Željana 71
- Muhamedagić, Nizama 218
- Muhić, Emir 6, 112, 219
- Mujagić, Mersina 7, 57–62, 69
- Mulalić, Almasa 63, 108–109, 153
- Mulović, Amra 64–67, 185, 205
- Muratagić-Tuna, Hasnija 209
- Mustapić, Lidija 157, 196
- Mušić, Muris 220
- N
- Nikolić, Marijana 75
- O
- Obralić, Nudžejma 108
- Omić, Kenan 221
- Osmankadić, Merima 68, 92, 110, 154–155, 186, 191, 194, 201, 204, 207–208, 212–214, 217, 229
- Osmić, Ernad 222
- P
- Pehlivanović, Alma 69
- Piškorec, Velimir 210
- Plavšić, Milica 223
- Polić, Belma 70
- Polutak, Zerina 224
- Prugo-Babić, Linda 167
- S
- Sadiković, Amira 197
- Sivrić, Marijana 71–72, 156–158, 187, 203
- Smailagić, Vedad 73–74, 111, 159–161, 168, 216, 220, 226
- Stanković, Ranka M. 51
- Š
- Šabić, Indira 75
- Šatara, Erna 225
- Šehović, Amela 76–79, 188, 202
- Šimunović, Jadranka 203
- Špago-Ćumurija, Edina 162, 169

Šušnjević, Nikola 226

T

Tatarević, Sinanudin 80–81, 205

Terzić, Aida 204

Tica, Dijana 6

Tokmačić, Ines 227

Topovčić, Nihada 70

Turanović, Mirsad 82–85, 113, 189, 206

V

Vajzović, Hanka 193

Volaš Delić, Aida 228

W

Wolf, Norbert Richard 198

Z

Zečić, Dajana 86–87, 163, 207, 229

Zečić-Durmišević, Dajana vidi Zečić,
Dajana

Zilić, Erminka 164

Zlotrg, Sandra 88, 124

Ž

Župarić, Drago 191

Podaci o autoricama

Alma Čović-Filipović vanredna je profesorica na Odsjeku za germanistiku Univerziteta u Sarajevu – Filozofskog fakulteta. U svom nastavnom radu na sva tri ciklusa studija izvodi nastavu iz predmeta Diskursna lingvistika, Jezik struke i Njemački kao strani jezik, pri čemu se posebno usmjerava na savremene pristupe analizi diskursa, kontrastivnoj lingvistici i primijenjenoj lingvistici. Njeno naučnoistraživačko djelovanje obuhvata oblasti leksikologije i leksikografije, analize diskursa, politolingvistike i kontrastivne analize u jezičkom paru bosanski–njemački. Autorica je i koautorica niza naučnih radova objavljenih u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima, te univerzitetskog udžbenika *Einführung in die Lexikologie der deutschen Sprache* (2018). Učestvovala je na brojnim domaćim i međunarodnim naučnim konferencijama i projektima. U okviru nastavnog rada mentorira završne radove na drugom ciklusu studija iz oblasti analize diskursa, frazeologije i politolingvistike. Pored nastavnog i naučnoistraživačkog angažmana, obavlja i stručne i organizacione funkcije. Voditeljica je Centra za strane jezike pri Centru NIRSA, suosnivačica i sekretarka *Društva germanista u Bosni i Hercegovini* (DGuBiH), kao i sekretarka *Društva za unapređenje primijenjene lingvistike u Bosni i Hercegovini* (SAALinBiH), te članica redakcije časopisa *Radovi Filozofskog fakulteta*.

Elma Durmišević vanredna je profesorica birana na oblasti za savremeni bosanski, hrvatski i srpski jezik i lingvistiku na Odsjeku za bosanski, hrvatski i srpski jezik Univerziteta u Sarajevu – Filozofskog fakulteta. Bavi se tvorbom riječi, pragmalingvistikom, stilistikom, sociolingvistikom i analizom diskursa. Objavila je tridesetak naučnih i stručnih radova u domaćim i inostranim časopisima i zbornicima te bila urednicom zbornika. Učestvovala je na više naučnih skupova, konferencija, kongresa, okruglih stolova u zemlji i inostranstvu, bila članica i predsjednica organizacionih odbora. Voditeljica je Odjeljenja za jezik Biblioteke *Bosnistika* Slavističkog komiteta BiH, kao i članica

redakcija nekoliko lingvističkih časopisa i zbornika. Učestvovala u lingvističkim projektima kao voditeljica i članica tima. Autorica je monografije *Univerzitet u bosanskom jeziku* (2023), a koautorica e-knjige *Sarajevski korpus SMS poruka na bosanskom jeziku* (2023), kao i *Rječnika bosanskih slivenica* (2025).

Nadina Grebović-Lendo doktorantica je iz oblasti informacijskih nauka na Univerzitetu u Sarajevu – Filozofskom fakultetu. Magistrirala je književno-historijske nauke i stekla zvanje magistra bibliotekarstva na istom fakultetu. Direktorica je Biblioteke Univerziteta u Sarajevu i šefica Biblioteke Filozofskog fakulteta. Njeno područja interesovanja obuhvata informacijsku arhitekturu, digitalne alate i savremene modele organizacije znanja. Objavljuje stručne i naučne radove i aktivna je učesnica domaćih i međunarodnih stručnih i naučnih skupova, a dobitnica je i relevantnih strukovnih nagrada i priznanja.

Amra Mulović redovna je profesorica na Odsjeku za orijentalnu filologiju Univerziteta u Sarajevu – Filozofskog fakulteta. Izvodi nastavu na predmetima iz arapskog jezika uključujući Fonetiku, Morfologiju, Morfosintaksu, Sintaksu te Analizu arapskog političkog diskursa. Bavi se temama s područja sintakse arapskog jezika, arapske lingvističke tradicije, analize rukopisnih djela na arapskom jeziku iz kulturne baštine Bošnjaka na orijentalnim jezicima, pragmalingvistike i analize diskursa s fokusom na politički diskurs. Do sada je napisala naučne monografije *Arapska gramatička tradicija u Bosni: Šejh Jujo o regensu* (2012), *Komunikacijski i stilski potencijal markiranog reda riječi u standardnom arapskom jeziku* (2016), *Diskursna analiza govora predsjednika svrgnutih tokom Arapskog proljeća* (2022) i u koautorstvu sa Elmom Dizdar *Adverbijali mjesta, vremena i načina u arapskom jeziku* (2024). Autorica je niza radova objavljenih u domaćim i stranim časopisima i zbornicima. Učestvovala je na više domaćih i međunarodnih naučnih konferencija, radionica i projekata.

Merima Osmankadić vanredna je profesorica na Odsjeku za anglistiku Univerziteta u Sarajevu – Filozofskog fakulteta. U svom nastavničkom radu na sva tri ciklusa nastave izvodila je i izvodi nastavu na više predmeta iz engleskog jezika i opće lingvistike uključujući Morfosintaksu, Sintaksu proste i složene rečenice, Idiome u engleskom jeziku, Usvajanje jezika, Sociolingvistiku, Kontrastivnu analizu, Analizu diskursa, Sistemsku funkcionalnu lingvistiku, Pravce u lingvistici i Engleski jezik kao opći jezik i Jezik struke. Bavi se temama s područja morfosintakse i sintakse engleskog jezika, sistemske funkcionalne

lingvistike, analize diskursa i kritičke analize diskursa, sociolingvistike, pragmatike i kontrastivne analize. Autorica je jedne naučne monografije *Funkcije lingvističke negacije u političkom diskursu – Analiza diskursa međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini* (2016) i niza radova objavljenih u domaćim i međunarodnim časopisima, uređenim knjigama i zbornicima. Urednica je više zbornika radova. Prevela je nekoliko knjiga i radova s engleskog na bosanski i s bosanskog na engleski i njemački. Učestvovala je na više domaćih i međunarodnih naučnih konferencija, radionica i projekata. Mentorirala je više od 50 magistarskih radova, kao i nekoliko doktorskih disertacija. Aktivno je učestvovala u osnivanju dvaju udruženja na nivou Bosne i Hercegovine i obavljala dužnosti potpredsjednice i predsjednice tih udruženja – *Društvo anglista u Bosni i Hercegovini* (DauBiH) i *Društvo za unapređenje primijenjene lingvistike u Bosni i Hercegovini* (SAALinBiH).

Objavljivanje bibliografije kao posebne knjige za specifičnu oblast nije samo pukom redanje naslova – to je formiranje mape znanja jednog vremena. Iako u današnje vreme postoji relativno lak pristup naučnim publikacijama u digitalnom obliku, štampana ili sistematizovana bibliografija ima specifičnu naučnu težinu. Kada jedna naučna oblast ili poddisciplina unutar jednog jezika/regije dobije svoju bibliografiju, ona potvrđuje svoj naučni legitimitet. To je dokaz da postoji kritična masa radova koja opravdava postojanje te oblasti kao samostalne celine. (...) Još značajnije, daje i mogući analitički uvid u načine kako se jezik koristi za konstruisanje značenja, uspostavljanje društvenih odnosa, kulturoloških i ideoloških obrazaca i, kroz pregled naslova, može poslužiti i kao svojevrsni arhiv društvenih problema koji su bili najaktuelniji u konkretnom periodu, kako se lokalni naučni diskurs odnosio prema globalnim trendovima, koje su specifične lokalne teme bile dominantne, koji su se korpusi koristili.

Prof. dr. Biljana Mišić Ilić
(Univerzitet u Nišu)

Riječ je o prvoj tematski specijaliziranoj bibliografiji koja sustavno prikuplja, organizira i čini vidljivom znanstvenu produkciju iz područja analize diskursa (DA) i kritičke analize diskursa (CDA) u Bosni i Hercegovini, čime se popunjava značajna praznina ne samo u bosanskohercegovačkoj nego i regionalnoj akademskoj infrastrukturi. Vrijednost ove bibliografije višestruka je: dokumentarna, istraživačka, pedagoška i institucionalna. Sustavnom obradom radova nastalih u razdoblju od 1999. do 2025. godine autorice su omogućile jasan uvid u razvoj ove interdisciplinarne istraživačke grane u bosanskohercegovačkom kontekstu. (...) Publikacija ima i snažnu institucionalnu dimenziju: doprinosi vidljivosti bosanskohercegovačke istraživačke zajednice, potiče međufilološku i interdisciplinarnu suradnju te afirmira analizu diskursa i kritičku analizu diskursa kao relevantno i etablirano istraživačko polje u Bosni i Hercegovini.

Prof. dr. Velimir Piškorec
(Sveučilište u Zagrebu)